© Editura cartea de buzunar
Toate drepturile rezervate.
Orice reproducere, integrală sau parţială, prin orice mijloace,
efectuată fără consimţământul editurii, este ilegală şi constituie un delict sancţionat
de Legea Dreptului de Autor şi de Codul Penal.

Coordonator: Emil Stanciu
SGR: Titel Folea
Secretar de redacţie; Dorina Oprea
Redactor; Marian Grigore
Tehnoredactor: Rodica lordache
Grafică şi coperta!: Titel Folea

Director Marketing: Georgeta Moldovan
Director Difuzare: Tatiana Stăncuiescu
PR Manager: Cecilia Caragea

Descrierea CIP a Biblioteci! Naţionale a României
TIŢA, MARIUS
Londra /Marius Tiţa
Bucureşti: Editura cartea de buzunar
ISBN 973-705-051-7
613.495
615.262

Editura cartea de buzunar
Str. Tokio, nr. 1, Secîor 1, Bucureşti
C.P. 135-O.P. 13
Tel.: 230.20.53,230.20.52
Fax: 230.20.53
Mobil: 0744.379.859
E-mail: office@cdb.ro
www.carteadebuzunar.ro; www,cdb.ro

Difuzare:
Editura Cartea de Buzunar
C.P, 135-O.P. 13, Bucureşti
Tel./Fax; 230.20.53 E-mail:
difuzare@cdb.ro Librăria NOI
Tel./Fax: 222.89.84
E-mail: depozit® librarianouo
NDC Grup 2000 SRL
Tel.: 205.72.00
Fax: 205.72.20
E-mail: office@ndc.ro

Tipar:
CoPrInt
Tel.: 490.82.41
Fax: 490.82.43
E-mail: vanzan@imp.ro
Editura PUNCT
Tel.; 211.58.04,212.03.47
Fax: 212.03.48
E-mail: paideia@ix.ro

Londra, Londra!

Se spune despre marile orașe că au mai multe fețe. Londra are una singură și, dacă o înțelegi bine, nu vei fi uimit să o descoperi în fiecare colț al metropolei, în centrul regal sau în periferia exotică, în fața monumentelor celebre sau în târgurile multicolore. Mai ales că Londra a devenit, în ultimul timp, destinația turistică numărul l a lumii, detronând concurenți aflați în top de mult timp. Nu există un singur motiv pentru care să vrei să vezi Londra, sunt mai multe *și* toate esențiale. Unii caută în metropola britanică cele mai noi cuceriri ale finanțelor și modei, alții vin aici pentru muzee și viața artistică. Istoria fascinează pe mulți și Londra face parte din istoria omenirii. Aici, te poți fotografia cu istoria, deoarece doar istoria văzută *în* poze devine realitate.

Londra copleșește prin dimensiuni și profunzime. Mai mult ca oriunde, o excursie la Londra trebuie pregătită. Sunt aici câteva obiective obligatorii, care definesc Londra, și multe opțiuni ce țin de fiecare turist, de ce vrea el să vadă sau de ce se așteaptă să găsească. De aceea, programul fiecăreia dintre cele șapte zile ale vizitei noastre la Londra are câte un subiect, diferit de cele anterioare. Fiecare conține obiective esențiale, care să te facă sa zbori special până acolo, și descoperiri inedite, constatări adunate în cursul mai multor vizite și care nu se dezvăluie celor presați de timp.

în prima zi facem parte din alaiurile regale, cele de la nunți, botezuri și înmormântări, de la zilnica schimbare a gărzii de la palatul reginei, la excepționalele evenimente din viața glorioșilor monarhi ai acestor pământuri și a apropiaților lor supuși, în cea de a doua zi vom descoperi de aproape celebrele cartiere londoneze, câteva dintre fațetele acestui diamant urbanistic care este capitala britanică. Uneori este greu sa separi unul dintre aceste cartiere de un obiectiv aflat pe teritoriul său și care îi da greutate și renume și, adeseori, aceste obiective sunt muzee. De aceea, ziua următoare va fi un tur de forță prin marile muzee lon-ioneze, de artă, știință, istorie sau militare, pur și simplu.

Nici în ziua a patra nu ne vom cruța energiile, pentru că mergem la :umpărături. Londra a creat fenomenui de shopping și i-a dedicat numeroase .temple", cu nume Ia fel de vestite precum catedralele sau muzeele sale: Harrod's, îelfridges, Sotheby's sau Christie's. Ne vom odihni, până la urmă, și picioarele, și iu oricum, ci alunecând pe Tamisa, într-un vaporaș, desigur, pe sub mai toate Codurile importante ale Londrei. Mai toate marile capitale ale Europei oferă

Londra -

plimbări pe râurile sau fluviile celе străă

bat.

Nici

Londra

nu

face

excepție,

mai

m
u
l
t
,

c
r
o
a
z
i
e
r
e
l
e

p
e

T
a
m
i
s
a

s
u
n
t

d
i
n
t
r
e

c
e
l
e

m
a
i

i
n

t
e
r
e
s
a
n
t
e
.

D
i
n

c
â
n
d

î
n

c
â
n
d

f
a
c
i
c
â
t
e

o

o
p
r
i
r
e

p
e
n
t
r

u

a

v
i
z
i
t
a

o
b
i
e
c
t
i
v
e

c
a
r
e

n
u
m
a
i

c
o
l
a
t
e
r
a
l
e

n
u

s
u
n
t
:

galeria

Tate | Londfel-

VJZ6Modern,

Turnul

Londreis

au Greenwich. Ifrancnnrt D acă istoria spune că, la un

Marea Britanic nu este semnatară cordului de la Schengen, astfel că român .u nevoie de viză pentru a intra pe teritoriu au. Sunt numeroase tipurile de viză, da eea ce ne interesează pe noi este ce pen-ru vizitatori cu scopuri turistice.

Viza se cere și se obține de la secți con-uiară a Ambasadei Marii Britanii l Bucu-'ești, aflată pe strada Jules Michele nr. 24, e lângă Piaţa Romană. Telefonu secţiei ste (021) 2017300, iar depunerea dosa-elor cu cererea de viză ș

m
o
m
e
n
t

d
a
t
,

L
o
n
d
r
a

s
e

î
n
t
i
n
d
e
a

î
n

î
n
t
r
e
a
g
a

I
u
m
e
|
u
d
n
s
p

0 ori noi propunem două vizite care duc Londra doar la

doi pași în afara ei.

Deși află la kilometri buni de

„zidurile" Londrei, reședințele regale vizitabile Wind

s
o
r

ș

H
a
m
p
t
o
n

C
o
u
r
t

f
a
c

p
a
r
t
e

d
i
n

m
a
i

t
o
a
t
e

p
r
o
g
r
a
m
e
l
e

de

vizitare a capitalei britanice. Merg când acolo, vo

m

î
n
ț
e
l
e
g
e

c
ă
,

î
n

a
f
a
r
ă

d
e

d
i
s
t
a
n
ț
ă
,

n
i
m
i
c

n
u

l
e

î
m
p
i
e

d
i
c

s
ă

f
i
e

o
b
i
e
c
t
i
v
e

d
e

b
a
z
ă

a
l
e

u
n
u
i

p
e
r
i
p
l
u

l
o
n
d
o
n
e
z

.

G

h
i
d
u
l

d
e

f
a
ț
ă

n
u

e
s
t
e

a
l
c
ă
t
u
i
t

d
e

u
n

p
r
o
g
r
a
m

d
e

c
a
l
c

ulator și nici nu s adresează robo ților lor. El este viu,

se bazează pe experienţe trăite, multe inedite ale altele

verificate.

Ghidul deschide ochii, explică, lămurește

,

s
u
g
e
r
e
a
z
ă
,

d
a
r

n

î
n
l
o
c
u
i
e
ș
t
e

o

v
i
z
i
t
ă

l
a

L
o
n
d
r
a
.

A
c
e

a
s
t
a
,

m
a
i

a
l
e
s

c
ă

n
u

d
u
r
e
a
z
ă

c
â
t
e
v
a

l
u
n
i

s
a
u

a
n
i
j

c
â
t

n
e
-
a
r

t
r
e
b
u
i

s
ă

v
e
d
e
m

a
p
r
o
a
p
e

t
o
t
u
l
,

t
r
e
b
u
i
e

f
ă
c
u
t
ă

î
n

cunoștință de cauză, clucrarea în mână, am putea spu

ne.

Altfel, riscați să vizitați Londra fără să o vedeți

i

Aveți în carte nu istoria unei vizite, ci informație

culeasă în mai multe excursii pe străzile capitalei britt

a
n
i
c
e
,

o

c
u
l
e
g
e
r
e

d
e

s
o
l
u
ț
i
i

l
a

p
r
o
b
l
e
m
e
l
e

p
e

c
a
r
e

s
-
a

Pohcitate se face zilnic, de luni până vineri,

putea să le întâmpinați. Aceste probleme pot lua multi

8 şi jumătate Ia î l fix, Ceea ce vor autorităţile britanice de la n turist este să aibă resursele necesare entru a locui o perioadă pe teritoriul său şi a părăsească acest teritoriu în termenul nevăzut de viză. Aceste garanţii pot lua o ultime de forme, aşa că înainte de a depune o cerere de viză este bine să ne nformăm exact ce documente trebuie să pe lângă formularul tipizat care e obţine gratuit de Ia secţia consulară e site-ul Internet Bucureşti .. Tot ca esursă Internet pentru formular sau alte informaţii, dar cu un grad mare de generalitate, se poate accesa www.ufevisfls.gov.ufe. In cazul vizei de vizitator/turist, se cer extrase sau alte

p
l
e

f
o
r
m
e
:

a

d
o
c
u
m
e
n
t
u
l

c
u

c
a
r
e

c
ă
l
ă
t
o
r
i
m
,

a

o
b
i
c
e
i
u
r
i
l

o
r

d
e

p
r
i
n

L
o
n
d
r
a
,

g
r
e
u

d
e

î
n
ț
e
l
e
s

s
a
u

n
e
c
u
n
o
s
c
u
t
o
r
i

a

lipsei de informații referitoare la un obiectiv sărit

în

cale

sau

cautîndelung.

Londra

nu

se

ascunde,

dar

n

i
c
i

n
u

t
e

t
r
a
g
e

d
e

m
â
n
e
c
ă
.

D
a
c
ă

o

î
n
t
r
e
b
ă
ț
i

r
ă
s
p
u
n
d
e

d

i
n

t
o
t

s
u
f
l
e
t
u
l
,

p
r
i
e
t
e
n
e
ș
t
e
,

c
a

l
a

p
u
b
.

M
a
i

g
ă
s
i
m

î
n

g

h
i
d

o

r
e
z
o
n
a
b
i
l
ă

c
o
l
e
c
ț
i
e

d
e

i
m
p
r
e
s
i
i
,

s
e
n
t
i
m
e
n
t
e

ș
i

s

u
g
e
s
t
i
i

a
t
m
o
s
f
e
r
ă

p
e

c
a
r
e

a
u
t
o
r
u
l

v
i

l
e

p
r
o
p
u
n
e

s
p
r
e

c

onfirmare sau infirmare pentru de multe ori, în reuşit

a unei excursii, atmosfera este esențială. Sfaturile în

n
d
r
u
m
ă
r
i
l
e

n
u

v
o
r

s
ă

v
ă

b
a
t
ă

l
a

c
a
p
,

c
i

s
ă

v
ă

o
f
e
r
e

a
c

el

sentiment de siguranță liniște care dă frumusețe și

chiar eficientă unei întreprinderi turistice. Deși, u

n
t
ori, se comporta ca o mama, aceasta car

te

nu

îşi

propune

nici

pe

departe

s

;

au

S

£

o

,

j

e

s

{

:

5

r

c

a

f
i
e

„
m
a
m
a

t
u
t
u
r
o
r

g
h
i
d
u
r
i
l
o
r
"
,

c
i

d
o
a
r

o

l
u
c
r
a
r
e

e
s
e

n
ț
i
a
l
ă
,

s
i
n
g
u
r
a

d
e

c
a
r
e

C
]

a
m
k
a
s
a
£
3
e
j

n
w
o
i
e
,

a
l
ă
t
u
r
i

d

e

b
i
l
e
t
u
l

d
e

m
e
t
r
o
u
,

p
e
n
t
r
u

a

f
a
c
e

d
i
n

p
l
i
m
b
a
r
e
a

p
r
i
n

"

e
v
e
n
i
m
e
n
t
u
l

v
i
e
ț
i
i

t
a
l
e
.

documente bancare care să ateste că aveţi banii necesari vieţuirii pe perioada declarată, fără a apela la fonduri publice britanice sau fără a presta o activitate productivă odată ajuns în Marea Britanie. De viza de turism poate beneficia orice persoană de cel mult 16 ani care depinde de beneficiarul vizei, figurează pe paşaportul acestuia şi călătoreşte împreună cu el. In procedura de viză intră aproape garantat un interviu, în română sau engleză, cu cineva de la con-sulat. Rezumând, pentru obţinerea unei vize turistice trebuie să vă prezentaţi cu fotografii tip paşaport, confirmarea rezer-varii la hotelul din Londra, confirmarea rezervării biletului de avion, un extras de cont recent, care să arate că aveţi din ce trăi pe acolo, copie după cartea de muncă şi ceva peste 2 milioane de lei, taxa oficială, care nu se returnează nici în cazul refuzării vizei, alături, desigur, de formularul tipizat. Londra se află pe o insulă, astfel că transportul aerian este de departe soluţia ideală pentru a ajunge aici. Cu trenul, auto-carul sau cu autoturismul, înseamnă străbaterea întregii Europe, preţ de vreo 2-3 zile, la care se adaugă o traversare prin tunelul de sub Canalul Mânecii. Eurostar, trenul de sub Canal, te aduce la gara Waterloo, venind de la Paris, Lille sau Bruxelles. Mai este opţiunea traversării cu vaporul, ceea ce înseamnă timp şi cheltuieli suplimentare. Există cel puţin o cursă zii-nică directă de la Otopeni la aeroportul Ion-donez Heathrow. Zborul durează cam trei ore şi costă în jur de 300 de euro. Zborurile directe sunt organizate de Tarom sau de British Airways (BA), ori de ambele

companii, în comun. Şi alte firme străine oferă variante interesante de zbor, dar cu schimbarea cursei pe aeroportul lor de bază, astfel că durează mai mult şi nu prea are cum să fie mai ieftin. Ideal este să se apeleze la o agenţie de voiaj, care caută cele mai bune variante, spre deosebire de reprezentanţele companiilor aeriene, care vând numai zborurile pe care le organizează aceste companii.

Problema esenţială a unei excursii este cazarea şi aceasta regulă se confirmă la Londra. Este bine să ai rezervată deja o cameră când ajungi la Londra, să nu mergi la voia întâmplării, pe metoda „lasă că mă descurc, găsesc eu!". Ca să nu mai vorbim că, fără o rezervare sigură, şi cu viza merge mai greu sau nu merge deloc. Dacă nu a prieteni care să insiste să stai la ei când, îi sfârşit, îe-ai hotărât să-i vizitezi la Londra una dintre cele mai diversificate oferte, dalo şi printre cele mai scumpe.

Dacă nu apelaţi la o agenţie care să s ocupe şi de cazare, atunci Internetul s doriţi şi cu cât vă doriţi. Pentru că vă vei mne, ajungem într-o zonă cu multă agitaţie deplasa cel mai probabil cu metroul, între uristică, şi cu greu găsim ceva sub 50 de baţi în ce zonă de circulaţie a acestuia s> Acolo, în zona l, se află mai toate obie(dovedeşte a fi cea mai bună cale de a sele(Londra, hotelurile şi restaurantele, cu vâri ta o ofertă cât mai apropiată de ceea ce v lor. Unele chiar sunt concentrări şi de spat: pentru zona l la zona 2 este destui d întinde în jurul străzii Queensway, spî lou important, mai ales că se va circula mult. L antele lor pensiuni şi pub-uri, se află pest tot, desigur, cu unele zone de aglomerare de cazare şi de alimentaţie, o nebunie pen tru turişti. Una dintre aceste zone & Bayswater.

Hotelul Lord Byron are camere singl cu 58 de lire pe noapte, spre deosebire d Comfort Inn, tot de trei stele, unde acela! tip de cameră costă 74 de lire, ca să nu m; vorbim de London Elisabeth Hotel di Lancaster Terrace, peste drum de Hyd Park, unde camera single este 85 de lire ; foarte greu de găsit. Majoritatea aceste hoteluri sunt case victoriene care păstreaz, atmosfera şi în camerele dotate cu tot nece sarul şi cu mobilier nou. La Londra, stelei se câştigă greu şi se menţin cu mult

Şorţiile comparaţiei sugerate de cele două ele ale sale, şi unde preţurile pornesc de la de lire şi de abia ajung la 90 de lire pen-

|ru o cameră cu patru paturi. Raportul Mreţ/farilităţi este ideal şi asta explică fap-

heltuială. Descrierea corespunde şi pentru

a l mdeva lângă staţia Victoria, sau cu 55,

ti lotel şi Dove Hotel, pe Belgrave Road, o

:romwell Road taie central South Kensington Iar şi într-o încântătoare zonă cu arhitec-

ui două paturi, la preţuri cuprinse între 40 şi ui că hotelul este ocupat mai tot timpul.

Părăsind zona Bayswater, deşi este cea lai recomandată pentru cazări ieftine şi ar ofertele de cazare de aici au avantajul de re, mai exact cu 45, la Blair Victoria Hotel, ură victoriană. Comfort Inn Kensington de e această stradă oferă camere cu unu sau rteră cu locuri bune şi centrale de cazare, Iar mult mai liniştită decât Queensway. fi aproape de mai multe obiective turistice O de lire. Tot pe acolo este şi Country In nd Suites Kensington, cu single de la 50 l O de lire şi multe camere, astfel că est deal pentru ocazii când ne-am trezit ceva nai târziu să căutăm cazare la Londra. To rei stele are şi Swiss House Hotel ia reţurile pentru single sunt de 50-70 lire Mergând prin Kensington, mai spre Earl' -ourt Road, avem Kensington Court Hotel, stele şi numai 35 de camere, cu preţur e pleacă de la 50 de lire.

O variantă foarte britanică de cazare s urneşte B&B, adică *bea and breakfast,* pat şi

mic dejun. O astfel de cazare te va împinge să nu stai prea mult prin cameră, IM a avea, însă, repulsie de adăpostul tău zdravăn plătit, *şl* te va face să descoperi ce important este să mănânci bine dimineaţa," să nu simţi senzaţia de foame înaintea celei de febră musculară de atâta mers. Oferta B&B a Londrei este extrem de ampla şi se poate găsi oricând ceva decent între 15 şi 40 de fire pe noapte. De la 45 de lire în sus încep hotelurile, uneori incredibil de centrale.

Londra: ghid de utilizare

Aeroportul Heathrow este unul dintre cele mai mari din lume, folosit mult şi ca escală sau tranzit, în special spre America. Cu toate acestea, este un aeroport în care te poţi descurca destul de repede şi bine, găseşti şi bagajele, şi sala vizelor, unde mereu ai de aşteptat pentru o discuţie destul de simplă cu o persoană severă de la serviciile de imigrare. Dacă ceva pare a nu fi în regulă, chiar dacă ai viza în paşaport, accesul nu îţi va fi permis până la lămurirea situaţiei. Pentru vizitatorii cu gânduri şi pregătiri turistice, astfel de situaţii sunt rare şi fără implicaţii serioase.

De la aeroport în oraşul aflat la vreo 24 de kilometri distanţă se poate ajunge în mai multe feluri. Cu vreo 50 de lire sterline poţi lua unul dintre taxiurile ce stau frumos la coadă la ieşirea din aeroport. Toate sunt la fel, genul cab, maşina neagră care face

parte din tradiţia londoneză, şi nici un şofer nu-ţi va sări în faţă rânjind- „şefu[1], şefii"[1] sau „domnu[1], dommT. Trenurile sunt mai ieftine şi, uneori, mai rapide. Există o linie de metrou, Piccadilly, care îşi trimite o variantă spre terminalele aeriene de la Heathrow, după care traversează Londra exact prin mijloc, lăsând călătorii în cele mai aglomerate locuri, şi apoi se îndreaptă spre zonele îndepărtate ale periferiei nordice.

O altă variantă, numită Heathrow Express, este un tren, mai rapid şi mai scump, care pleacă din sfert în sfert de oră şi te duce în exact 23 de minute Ia gara Paddington, pe unde mai trec şi alte 4 linii de metrou. Primele plecări în ambele sensuri sunt puţin după cinci dimineaţa şi ultimele cam pe la 11 noaptea. Un singur drum cu Heathrow Express costă 13 lire, iar dacă îl luaţi dus-întors se economiseşte o liră, costând, adică, 25 de lire.

Metroul (The Tube) este cel mai ieftin şi eficient mijloc de transport în Londra. De-a lungul timpului s-a constituit o reţea densă şi eficientă. Privind harta metroului ai imaginea unei damigene răsturnate cu gura spre est, spre mare, din care ies tot felul de fire, până departe, în periferiile din toate punctele cardinale. Avem o linie - Circular - care are exact forma acestui contur, fără să aibă capete, pentru că trenurile merg, după cum îi spune numele, în cerc. O altă linie care îşi respectă numele este Central, şi străbate Londra exact pe mijloc, de la est la vest. întreaga suprafaţă acoperită de metrou este împărţită în 6 zone, pornind, circular, de la centru, iar biletele au şi ele preţuri din ce în ce mai mari, în funcţie de zona în care se află

staţia de destinaţie. Când intri la metro treci biletul prin maşinile care îţi deschi porţile de acces şi trebuie să îl recuperez pentru că îţi va trebui la ieşire, când ve repeta operaţia. Dacă vrei să ieşi într-o zon pentru care nu ai bilet, aparatul nu-deschide poarta şi mai şi piuie pe deasupra De fapt, când îţi fad traseul şi cumperi bile tul atenţia sporită este o recomandare per manentă. Pe lângă biletele cumpărate pen tru un singur drum mai ai la dispoziţie car nete de 10 bilete, care costă 15 lire, şi scot cu 5 lire mai ieftin decât dacă cumpăra câte un bilet de 2 lire de 10 ori. Ş cum ai de mers cu metroul, poţi fi sigur c vei da gata cel puţin un carnet din acestei Problema este că biletele din carnet sur valabile numai în zona 1. Dacă sejurul s întinde pe durata unei săptămâni, poţi Iii un abonament valabil pe această perioadi cu număr nelimitat de călătorii, care est ceva mai scump şi pentru care îţi trebuie fotografie, pentru că ţi se face o legitimaţi care să arate că e al tău, şi nu 1-ai dat la to-colegii să profite de el. Spre deosebire d biletele din carnetul de 10 pe care le po împărţi cu oricine, abonamentul săptămâni sau lunar este absolut individual, în plastici permisului cu loc pentru tichetul-abona ment vei găsi şi o hartă cu detalii şi infor maţii despre metroul londonez. De fap harta metroului londonez se găseşte pest tot, în formate mari, medii sau mici, b chiar şi pe vederi cu amintiri din Londra, c pot fi trimise celor de acasă, care cu greu pe spune că au avut în mână o hartă metroului de Dâmboviţa.

:')rul autobuz „double-decker"

Numai linia de metrou Circular ncţionează într-o singură zonă, zona l, stul traversează centrul Londrei şi se dreaptă spre periferii sau chiar ies din etropolă. Liniile Victoria, Bakerloo şi Drthern taie oraşul de la nord spre sud, iar :ntral$_t$ Hammersmith&City şi District, de est spre vest. Cu greu se poate găsi în rimetrul central, descris de linia Circular, punct care să nu fie atât de apropiat de aţia de metrou încât să poţi merge pe jos. măsură ce te îndepărtezi de centru, dis-nţa până la metrou se măsoară deja în aţii de autobuz. Poate din această cauză, ele abonamente sau chiar biletele pentru etrou sunt valabile şi la suprafaţă, pe tobuze.

îţeaua de autobuze este foarte dezvoltată Londra, dar, ca în orice capitală aglo-erată, circulaţia lor se desfăşoară foarte eu. în staţii sunt hărţi detaliate cu traseul lilor ce opresc acolo iar pe autobuze mărul traseului se vede mare, şi ceva mai mic sunt scrise capetele traseului şi câteva etape mai cunoscute. Există şi trasee de noapte, unde se circulă de la 11 noaptea la 6 dimineaţa, şi care au ca simbol litera N în faţa cifrei şi un semn discret cu o bufniţă ce se odihneşte pe o semilună, apropo evident la cei care se plimbă prin Londra în loc să doarmă. Adevărul este că foarte multă lume bântuie prin oraş în timpul nopţii, ca să nu mai vorbim de zonele mondene şi de distracţie, mai ales în week-end, unde noaptea intensifică circulaţia.

Majoritatea autobuzelor sunt celebrele „double-decker" roşii, cu etaj, în care turiştii urcă imediat. Dacă nu ar fi aspectul lor evident, turiştii ar putea fi recunoscuţi în autobuz prin faptul că urcă la etaj şi se aşează pe primele locuri, dacă nu sunt deja ocupate. Şi, eventual, scot şi o cameră de filmat. Pentru un continental care are carnet de şofer senzaţia este, însă, groaznică. Deoarece în Marea Britanic se conduce pe partea stângă, ai mereu

impresia că autobuzul circulă pe contrasens și la prima frână ești convins că etajul va aluneca peste mașinile din față. Modelele mai vechi de autobuze cu etaj nu au ușă în spate, ci o platformă pe care se poate urca și cobori din mers, deși nu este deloc recomandabil. Tot acolo se deschide și scara care urcă la etaj, astfel că dacă aștepți să cobori și autobuzul pune una dintre frânele bruște prin care evită accidentele, ai toate șansele să vii buluc peste cei de la parter, sau chiar de pe trotuar. Modelele noi au desființat platforma deschisă iar scara de acces la eîaj este undeva la mijlocul autobuzului. Taxatorul, cu aparatul din care curge chi-tanța-bilet pentru cât ai plătit, a dispărut și el, iar șoferul a preluat sarcina de a lua banii de la cei care nu au bilet la carnet, cumpărat cu anticipație, sau abonament pe care să i-l arate la urcare. Ce nu au putut desființa la autobuzele noi sunt frânele bruște și atracția turiștilor pentru locurile de la etaj. Adevărul este că priveliștea de acolo se arată superbă și parcă nici nu-ți mai pasă că, la anumite ore, pe anumite străzi, pe jos ai merge mult mai repede.

Dacă în autobuz este așa de periculos, nici pe trotuar nu este mai sigur. Și nu pentru că ar cădea peste tine pasagerii din autobuze! Faptul că se circulă invers decât în Europa continentală are toate șansele să-ți dea dureri de cap, !a propriu, nu la figurat. De aceea, britanicii au scris mare, cu alb, acolo unde ar trebui pietonii să înceapă traversarea: *Look left* și, respectiv, *Look right.* Adică, uită-te în stânga, uită-te în dreapta, în engleză, desigur, dar pe Tower Bridge Road, strada ce coboară de pe Podul

Semnul de circulaţie „Look right-look

Turnului pe lângă Turnul Londrei scrie și franceză, pentru că acolo merg turiștii mijlocul străzii extrem de aglomerate să fotografieze cu o perspectivă de zile mar Podului. Dar chiar și cu indicaţiile de la v ful pantofilor și tot ai tendința să dai cap în toate direcţiile pentru a surprinde timp vreun pericol rutier venind spre tu Și bine faci, pentru că, atunci când eşti pi zebră fără semafor sau a trecut culcai verde pentru pietoni, mașinile nu par aibă milă pentru trecătorii care nu respe regulile. Cât despre traversarea prin Ioc nepermise sau pe culoarea roșie, asta e pi tru sinucigași sau cascadori, în plus, c s-a pus verde la mașini, dintre aces ţâșnesc pur și simplu motocicliști motoare puternice și demaraj instantam care îţi îngheaţă sângele în vene chiar da te afli pe trotuar, și nu angajat în traversa Cu toate aceste senzaţii reale și inevitabi mai ales pentru cineva care nu are tir destul pentru a se obișnui cu ele, accide tele rutiere sunt destul de puține la Lond Fiind un oraș aglomerat, se circulă cu vite redusă și multa lume preferă transportul comun, mai ales metrourile și trenurile, plus, mașinile care vor să circule în zo centrală trebuie să plătească anticipat

ă pentru a putea intra, circula și părăsi !na respectivă.

numeşte *congestion charge* şi este de lire, dacă se plăteşte până la ora 10 a zilei care se circulă, şi de 10 lire după |eastă oră şi până la miezul nopţii. Nu nt bariere care să te oprească să intri că nu ai plătit taxa, ca ia Mamaia, şi nici mne evidente, precum o vi g neta sau un rmis de pus în geam. Pentru banii plătiţi, îşina este înregistrată în baza de date ntru ziua respectivă. Camere de control registrează automat numerele de matriculare ale maşinilor care circulă prin na respectivă şi şterg înregistrările cu merele pentru care s-a plătit taxa de lomeraţie. Ceilalţi vor trebui să plătească amendă de 80 de lire sterline, care devine , dacă este plătită **în** 14 zile, sau 120, că nu a fost plătită timp de 28 de zile.

Taxiurile londoneze sunt ușor de remar- au o formă tipică, sunt negre și scrie ixi" pe ele. S-au încercat mici completări, Ilinie ușor modernizată, culoare gri, dar tot se recunosc ușor. Taxarea pornește de la o liră și se percep taxe suplimentare pentru fiecare pasager, pentru bagaj și pentru ora la care se circulă. Mai sunt și așa numitele radio-taxi, care se cheamă prin telefon și sunt mașini moderne, de oraș, fără nici o legătură cu aspectul tradiţional al cab-ului londonez. Și acestea, și mai ales cab-urile, sunt sigure, au aparat de taxat pe care se văd toate plăţile suplimentare și șoferii, chiar dacă nu sunt prea amabili, vorbăreţi sau inteligenţi, știu că au o licenţă obţinută cu greu și nu-și permit să-și bată joc. Și-n plus, cunosc Londra mai bine ca oricine.

Este și acesta un aspect de luat în seamă, pentru că localnici londonezi nu prea mai sunt și dacă întrebi pe cineva pe stradă, întâmplător, dacă nu este turist american, sau spaniol, sau francez, atunci sigur este funcţionar care vine pe acolo doar la serviciu, altfel el locuind la vreo 40 de km. Poliţistul londonez este și el o sursă bună de sfaturi, asta dacă îţi înfrângi teama

iscată de aerul său sobru şi tentaţia de a te fotografia cu el. Doar unii dintre ei mai poartă casca înaltă tradiţională, dar toţi sunt neînarmaţi, cu excepţia, desigur, a celor dotaţi cu veste antiglonţ şi arme automate scurte şi care păzesc unele clădiri oficiale. După 11 septembrie 2001 şi după invadarea Irakului de către coaliţia ameri-cano-britanică, vigilenţa antiteroristă a crescut mult în Londra, dar capitala Marii Britanii era de mult timp în alertă, ea fiind o ţintă predilectă pentru teroriştii irlandezi din IRA.

Lipsa calităţilor în domeniul culinar a britanicilor a rămas de domeniul trecutului, precum celebrul smog de Londra. Acum, la Londra se mănâncă bine şi foarte bine, desigur, nu feluri englezeşti. Oraşul cosmopolit se remarcă cel mai bine când te aşezi la masă, la un mare restaurant sau într-unul cu specific. Şi sunt multe restaurante şi bufete, acele *cafeteria* pe care le întâlneşti peste tot, la muzee sau în şcoli. Chiar unele librării tind să devină aşa ceva, de vreme ce poţi răsfoi o carte de vânzare în timp ce bei o cafea sau mănânci un crois-sant, fără să te apostrofeze cineva , ci din contră, aceasta este regula casei. In plus, Londra este patria sandwich-ului, invenţia lordului cu acelaşi nume, mare cartofor, care nu avea timp de stat la masă pentru a mânca. Dacă nu aveţi timp să vă aşezaţi temeinic la masă, faceţi ce fac mulţi britanici la ora prânzului: luaţi un sandwich dintr-un magazin sau tonetă cu o ofertă generoasă în acest sens, sau chiar de la un supermarket, şi potoliţi-vă foamea din mers, stând pe o bancă sau chiar pe iarba dintr-un parc.

^WI^^WW^W^^^^^^^"TM!^"""*

Când dă primul soare de primăvai funcţionarii în haine de culoare sobră şi ci vată dau lejer restaurantul obişnuit Ia c prânzului pe cel mai apropiat petec iarbă, transformând totul într-un pici ad-boc. Dacă nu v-aţi săturat cu genero ofertă de sandwich-uri, încercaţi-o pe c de salate, majoritatea cu maioneză, gas în aceleaşi loc ca sandwich-urile şi la fel proaspete şi apetisante. Tot la ora prânz lui, pe anumite străzi înfloresc pieţe două-trei ore, cu o generoasă ofertă alim^ilibe tară. în plus, ceva d-ale gurii se găse, oricând în numeroasele pub-uri din Lond Ca peste tot în lumea civilizată, la intrai în aceste localuri sunt afişate meniurile preţurile.

Un alt lucru cu care turistul, pe terrr scurt, nu are timp să se obişnuiască si : banii, bancnotele şi monedele care circ la Londra. Deoarece Marea Britanic nu ş schimbat moneda, glorioasa liră sterlină, euro, trebuie să folosim bani care circ numai aici. Deşi nu au exact acee valoare, practicile de piaţă tind să ec valeze un euro cu o liră sterlină. Avi astfel, monede, mici şi de culoarea cuprul de 1 şi respectiv 2 pence (pluralul de penny, moneda divizionară a lirei sterlin argintii şi rotunde de 5 şi 10 pence, u heptagonale, adică cu 7 laturi, pentru 2(50 de pence, una mică, rotundă şi grea d liră şi una bimetalica de 2 Sire. Urmea apoi, bancnotele, având, obligatoriu, pe parte, chipul reginei, de 5, 10, 20 şi 50 lire sterline.

storia şi istoriile .ondrei

Ziduri şi regi

în prezent, Londra are o populaţie de eo 8 milioane de locuitori, din cele 58 ale arii Britanii. Dar nu a fost mereu aşa, a st un moment, acum mai bine de 2.000 e ani, când pe aici de abia dacă erau nişte ibe. Se pare că nici romanii nu au găsit are lucru pe actualul teritoriu al Londrei. rmatele lui lulius Cezar, în anul 55 î. H., j invadat Anglia şi au ajuns la Londra în Dna Southwark de astăzi. A doua invazie)mană, 88 de ani mai târziu, a găsit aici mică aşezare a localnicilor pe care au :upat-o şi dezvoltat-o, mai târziu, în prin-palul lor oraş şi cetate, şi i-au dat numele ondinium, o versiune apropiată a denu-irii celtice Ilyn-din, care înseamnă cetatea * lângă apă. Tot romanii au construit şi rimul pod peste Tamisa, din ceea ce avea devină Londra, cam unde este London ridge acum. Cucerirea Britanici de către mani nu a fost o simplă plimbare de acere a cohortelor bine echipate şi instru-E. Dintre toţi şefii opozanţilor locali se stinge o femeie, regina Boadicea (sau 3dica), văduva regelui Prasutagus, come-orată într-un monument războinic lângă jdul Westminster, deasupra cheiului de ide pleacă majoritatea croazierelor pe .misa.

Londra romană se suprapunea peste tualul City: pe la catedrala St. Paul era extrema estică. Muzeul Londrei şi zidul roman pe care se află erau aproape de limita nordică, iar în interior, la mică distanţă, era amfiteatrul unde nu se luminau studenţii, ci aveau loc jocuri şi întreceri sângeroase. De altfel, la Museum of London se află majoritatea pieselor arheologice romane, inclusiv mozaicurile găsite în apropiere de Turnul Londrei. Acolo era o zonă de intensă locuire pe vremea strămoşilor noştri şi astfel se explică faptul că, la ieşirea din staţia de metrou Tower HilI, cea cu o superbă panoramă spre Turn, într-un scuar ca un balcon, frumos amenajat, dar urât mirositor, din cauza celor ce vin să bea şi să urineze acolo cu ochii la Turn, se află statuia lui Traian, o replică a binecunoscutei statui care îl prezintă în postura de imperator, cu dreapta pe suliţă şi cu stânga ţinându-şi capa. Multe dintre marile artere care astăzi străbat oraşul de la un capăt la altul urmează traseul unor drumuri romane: Oxford Street spre vest, Mile End Road spre est şi Old Kent Road spre sud. Forul roman, centrul vieţii şi al autorităţii, era chiar în mijloc, la 300 de metri de locui unde London Bridge pune piciorul pe malul stâng. Dincolo, pe malul drept, unde este Sothwark-ul acum, erau aşezări mai răzleţe, dar punctul era strategic pentru ca asigurau retragerea peste fluviu, de unde veniseră romanii, şi mai departe spre Canal, peste el şi Ia Roma. De altfel, romanii s-au şi retras de pe aceste pământuri în anul 410, după mai bine de cinci secole de stăpânire, lăsând Londra în mâinile saxonilor.

După alte cinci secole, Anglia devine din ce în ce mai medievală, adică începe să

^^^^^^•^ ^^^^W ^^J^flpfl

flPP^B^ iv.

aibă trăsăturile puternice ale unui stat medieval vest-european. In secolul al Vl-lea, Papa numeşte un arhiepiscop de Canterburry, funcţie care echivalează si astăzi cu cea de şef cleric al bisericii creştine din Marea Britanie, anglicană acum, după ce Henric al VUI-îea a dat semnul desprinderii de Roma. Eduard Confesorul, ultimul rege saxon, l-a precedat pe normandul William Cuceritorul, ba chiar i-a devansat nişte priorităţi, a ieşit din City şi a mutat curtea la mănăstirea ce avea să devină abaţia Westminster de astăzi, unde regii, de un mileniu şi jumătate, sunt botezaţi, se căsătoresc şi chiar se îngroapă. City a evoluat ca o puternică cetate a comercianţilor, cu un primar ce întrunea multiple atribuţii de autonomie. Mai bine de o mie de ani, până ia invazia normandă, Londra a fost oraşul necontestat al puterii, capitala celor ce stăpâneau aceste pământuri- Şi când au venit normanzii, Londrei i-a fost confirmat statutul său de cel mai tare oraş.

în 1066 are Ioc invazia ducelui Normandiei, William. El vine dintr-o regiune a Franţei aflată peste canal de Anglia, îi învinge pe localnici în celebra bătălie de la Hastings, în acelaşi an se încoronează la Westminster, şi ceea ce părea a fi un episod vremelnic devine ultima invazie reuşită a insulei britanice, iar William, numit Cuceritorul, putea fi intitulat, la fel de bine, întemeietorul. Dinastia domnitoare este, deci, de origine franceză şi explicaţia faptului că lozinca Ordinului Jartierei, cel mai vechi ordin cavaleresc englezesc, este în franceză, nu vine din snobismul pro-francez şi avant-la-lettre al nobilimii engleze. Nepoata sa, regi Maîilda, prima femeie pe tronul Angliei pus să fie realizată tapiseria de la Baye care descrie ca într-o bandă desenată, 58 de scene, istoria cuceririi normande, fapt, William a văzut povestea ca o unific

Anglia. Printre altele. William Cuceritori fondat Turnul Londrei şi castelul regal Windsor. Marea Britanie, a cărei capii n

a două state medievale, Normandia este Londra, a fost dintotdeauna, cu o gură mică pauză, monarhie, şi este şi prezent. De aceea monarhii şi-au j amprenta nu numai asupra istoriei, ci culturii şi a artei, asupra vieţii economic vieţii politice, şi în mod evident şi proe nent şi-au pus amprenta asupra Londrei

După o sută de ani de dominaţie mandă, când lucrurile se amestecaseră (la vârf, regii erau destul de puternici per a putea intra în conflict cu biserica, Her al II-lea chiar îl asasinează pe arhiepisco de Canterburry, Thomas Becket, sanctif ulterior. Arhiepiscopul, desigur, pentrii regele nu a rămas în istorie decât di primul rege Angevin al Angliei, complet

Drama lui Becket a inspirat nu numai b j

sângele de normand, spiţă directă William, cu cel şi mai francez, de Ange

nea, pe atunci, catolică, ci şi nume, scriitori, scenarişti şi regizori, încât m se întreabă dacă el a existat cu adev; Greu de spus, dar cu siguranţă asasinat în 1170.

Primul pod de piatră pe locul lui Lonc Bridge a fost finalizat în 1209, şi în K nobilimea engleză îl obligă pe regele loai le garanteze drepturile şi privilegiile

cum, ci în scris. John Lackland a semnat Runnymede, lângă Windsor, Magna Carta

ertatum şi a intrat în istorie, alte motive prea avea, drept primul rege cu instituţie. Unul dintre exemplarele

:ste subiecte vor fi detaliate când vom mge acolo cu vizita noastră prin Londra

docu-entului se păstrează la British Library şi te inutil să menţionăm la fiecare pas că

:lusiv drepturile de care se bucură oraşul ndra şi puternicii negustori de aici, drep-ri pe care părţile semnatare se angajează le respecte. Ca semn al puterii acestora, 1440 este inaugurată Guildhall, o clădire jfaşă care a fost mereu templul puterii ty-ului londonez şi al autorităţii primam-

său, Lord Mayor, care a început să fie ales n vot direct de curând, în anii '90.

După mai multe domnii shakespeari-e, în secolul al XVI-lea a urcat pe tron o •neie, a treia în ultimul timp, care nu unţa prea multe.

taîlă se aruncă în competiţia pentru titlul cea mai mare putere mondială. Ea a pus ăt ultimelor tentative de a readuce ?lia în tabăra catolică şi a finalizat punerea bisericii protestante, create de Icanicul rege Henric al VUI-lea, care a ut şase soţii şi terenuri de vânătoare cam unde sunt acum mai toate marile parcuri idoneze. în perioada Elisabetei I a trăit a creat William Shakespeare, şi la unele

Domnia Elisabetei I, ă, a fost o perioadă de înflorire a Angliei m nu se mai cunoscuse până atunci, tele şi economia se dezvoltaseră pe un i d remarcabil de pace şi, o dată cu scoperirea altor continente, Anglia elisa-

premiere a fost prezentă chiar regina. Teatrul Globe, de pe malul drept al Tamisei, mai spre Tower Bridge, este o refacere a ceea ce a intrat în istoria culturii drept teatrul elisabetan. The Globe, pe maluî drept al Tamisei, nu departe de Tower Bridge, este o reconstrucţie a unui teatru elisabetan care a existat aici şi a pus în scenă piesele lui Shakespeare. Londra * Elisabetei număra 75.000 de locuitori între jjf zidurile sale (faţă de 50.000, câţi avea pe jj vremea romanilor) dar alţi 150.000 stăteau \ şi munceau în suburbii, unde înflorea sj comerţul, dar şi industria de prelucrare. „• Intre ziduri începe sistematizarea stră- 'l duţelor create la întâmplare şi se deschid * altele mai largi, cu piaţete după^ modelul ^ italian: Leicester, Soho, St. James, în acelaşi j timp, ducele de Bedford construieşte Covent Garden. în arhitectură, stilul vremii se numeşte Tudor, ca şi dinastia, iar arhi- ', tectul la modă este Inigo Jones, un adept al "" italianului Andreea Palladio.

Conflictul latent dintre rege şi paria- ' ment, agravat odată cu urcarea pe tron a j Stuarţilor, cu rădăcini scoţiene, devine î deschis, în 1642. Au pierdut regii, iar ultimul -- dintre ei, Carol I, şi-a pierdut şi capul. S-a instaurat un fel de republică, Common- 'i wealth, dar nu era vremea pentru astfel de experimente democratice. Şeful partidei par- j lamentare, intransigentul Oliver Cromwell, "' s-a intitulat lord protector şi asemănarea cu o domnie autoritară a unui rege nu este ''. întâmplătoare. Ba când a murit el, i-a urmat $ în funcţie, e drept, doar pentru un an, ij fiul său. ï

Horse Guards

Regii revin pe tron în 1660, după o paranteză ceva mai lungă de un deceniu. Noul rege se numește tot Carol, dar al II-lea, este fiul celui executat și multe se petrec de parcă nimic nu se întâmplase. Doar corpul lui Cromwell este scos din mormânt și batjocorit la Tyburn, colțul de lângă Marble Arch-ul de astăzi, unde se desfășurau execuțiile publice. Dacă vreți să-l localizați mai exact, întrebați de Speaker's Corner din Hyde Park, colțul celei mai mari libertăți de exprimare, unde și astăzi vine lumea să se exprime în public. Care public este format mai ales din turiști, mulți neștiind engleza sau neînțeiegând ce vrea vorbitorul, ce-l frământă și la ce se referă. Dar asta nu se vede în fotografie.

O clădire sobră de pe Whitehall a asistat la multe dintre evenimentele Războiului Civil și ale Restaurației, unele dintre ele având valoare de simbol. Banqueting House, ca despre ea este vorba, are pe tavan o pictură realizată de însuși Rubens. Lucrarea, finalizată în 1630, îl preaslăv pe lacob I, la comanda fiului său, Car regele de atunci, un mare amator de ar importator de artiști. Ca semn suprer înfrângerii regalității, Cromwell 1-aexec pe rege, în 1649, chiar în fața Banque House. Dar cum noi știm că Marea Brit este monarhie, înseamnă că, to regaliștii au învins până la urmă de Domnia restauratoare a lui Carol al II-l început în 1660, tot la Banqueting Ho în tot acest timp, nimeni nu s-a ațin picturile lui Rubens.

Adevărul este că nu s-a atins Banqueting House nici teribilul ince din 1666, care distrusese totul în jur, ii siv palatul Whitehall, din care ac(„casă" făcea parte, înainte de incei începând din 1664, Londra fusese răv de ciuma care a decimat o mare pai populației sale. Incendiul a distrus, tim cinci zile, peste 13.000 de case și 87 d serici, fapt care ne arată ce mare nenor

st, dar şi la ce dimensiuni ajunsese h a în aceea vreme.
ncendiul din 1666 a pus niţică ordine •asul care se dezvolta haotic. Nu sunt ărere că acest incendiu a fost provocat,) murise demult, la Roma, dar nenoro-are şi părţi bune. Oricum, multe n deosebite şi opere de artă au irut în acest incendiu care împarte isto-urbamstică a Londrei în perioada nte şi de după 1666. Sarcina refacerii irei după incendiu a revenit arhitectului stopher Wren, care a tăcut adevărate mi şi a creat opere de artă. Vorbind re Londra, nu se poate să nu-1 enești de câteva ori şi în momente

.

)upă conflictul dintre rege şi parlament nit rândul problemei confesionale să ţara în război civil. După Restauraţie, :le regilor a mers invers. Dacă înainte, icob I i-a urmat Carol I, acum lacob al i urmează tatălui său, Carol al Il-lea. A câştig de cauză nu tabăra lui lacob al t, d protestanţii conduşi de Wilhelm de iia, zis şi Taciturnul, cel cu statuie în la Kensington Palace, şi fiica regelui ic, soţia lui Wilhelm, protestanta a, care a stat pe tron alături de soţul olandez, până la decesul survenit în - Puţin după schimbarea secolului, în ; s-a schimbat şi dinastia, aceeaşi cu le acum, doar că, în timpul primului >i mondial, numele german a fost ibat într-unul pur englezesc, Wmdsor. rege cu numele de George, patronul , urcă pe tron în 1714, dar nu ştie engleză. E şi normal, el fiind înainte principe elector de Hanovra. Cu el începe, însă, o altă perioadă de înflorire a Angliei şi, implicit, a Londrei. Pe câmpurile din jurul oraşului încep să se ridice proprietăţi ce fac acum fala arhitecturii georgiene, Câteva dintre cele mai celebre scuare ale Londrei se nasc acum şi este momentul de afirmare al arhitectului John Nash, despre care vom aminti destul de des. în secolul al XVIII-iea şi în ce! următor se dezvoltă cartierul aristocratic West End, în contradicţie cu East End, sinonim cu pauperitatea muncitorilor în docurile care funcţionau din plin, aici, pe estuarul Tamisei dinainte de Turnul Londrei. Un alt George, întâi regent şi apoi rege, cu numărul de ordine IV, încheie legătura dintre regii George şi dezvoltarea Londrei, lăsând în urmă, printre altele, o stradă, un parc şi un stil, toate numite Regent, şi multe alte construcţii deosebite. Regina Victoria urcă pe tron în 1837, ca urmare a unui joc, altfel destul de cinstit, lipsit de intrigi şi asasinate adică, al succesiunii Ia tron. Ea este fiica celui de al patrulea fiu al regelui George al III-lea, Eduard, care nu a domnit niciodată. De la moartea bunicului George şi urcarea sa pe tron au mai domnit doi fraţi ai tatălui, George al IV-lea, fostul regent, şi William al ÎV-lea, dar nici unul nu s-a îngrijit să lase moştenitori ai tronului. Mama reginei şi soţul ei erau din familia Saxa-Coburg Gotha, astfel că dinastia ce şi-a schimbat numele m 1917 nu prea mai era Hanovra. Victoria a avut o domnie lungă şi fructuoasă, cea mai lungă din istoria Angliei şi a Marii Britanii, marcată de multe evenimente deosebite. Regina, în schimb, a fost

marcată de moartea soţului său, prinţul Albert, care a lăsat-o neconsolată, 3a 41 de ani, cu 9 copii minori. Multe monumente şi obiective londoneze invocă numele reginei Victoria, singur sau împreună cu cel al prinţului consort Albert. Dacă pomenim de Victoria & Albert Museum, Albert Memorial, Royal Albert Hali este doar pentru a aminti de colţul acestora din Knightsbridge-Kensington, şi nu pentru a le spune pe toate cele importante sau pe toate, pur şi simplu. Victoria a domnit din 1837 până în 1901 şi tot ce s-a întâmplat în această perioadă - de la metroul subteran şi cucerirea lumii, la inventarea timbrului şi construcţia Palatului de Cristal - poate fi legat de numele său. în 64 de ani de domnie, Londra a devenit capitala economică, financiară şi chiar politică a lumii, iar Marea Britanic a fost prezentă la tot ce s-a întâmplat în lume în această perioadă, oricât de departe s-ar fi aflat de insule. Muzeele, şi nu numai Victoria & Albert, sunt pline de aceste mărturii, fie ele inginereşti, financiare sau militare.

Odată pusă pe orbită, Marea Britanic s-a învârtit numai în sferele înalte, cedând teren doar după al doilea război mondial, pe fondul impunerii americanilor şi al decăderii puterilor europene. Profund afectată de încrâncenarea lui Hitler de a o distruge prin bombardamente, Londra a renăscut din propria cenuşă, mai ales că nu fusese atât de distrusă în părţile sale esenţiale. Ea a revenit şi în cultură, multe curente în arta plastică, muzică şi modă născându-se undeva la Londra.

Oamenii Londrei

Important în a cunoaşte un oraş «asemenea, vom vedea destul de des poliţişti îi cunoşti oamenii, dar este total gripe caj(atît femei, cât şi bărbaţi. La demon-generalizezi anumite observaţii şi îlstraţii, poliţiştii călare sunt chiar foarte

plări, mai ales când e vorba de subiec de complexe precum fiinţele umarj Londra vei găsi şi oameni stilaţi care ţ lucreze cu turiştii şi o fac din plăcere dacă turiştii sunt, de departe, cei mai i -j şi cicălitori oameni, dar şi plictisiţi, c; îţi vor ierta niciodată că nu cunoşti mai bine ca taximetriştii şi nu vd engleza cu accent de Oxford. Londr| un oraş periculos, mai ales în an locuri şi la anumite ore, iar o conti însemnată la agravarea acestui fenonj adus-o foştii noştri colegi de lagăr co. sau chiar conaţionalii noştri. In g totul este făcut la Londra să te descu să ai nevoie de o intervenţie umană, sunt clare, săgeţi şi indicaţii peste toi şi programe clare puse la loc vizibil. trebui să întrebi pe cineva, ai toate

să găseşti o persoană amabilă, carekreo trăsătură anume a acestor poliţişti, ci explica, dar cel mai bine este să ai cupe la faptul că pe fondatorul Poliţiei hartă a Londrei, ca să îţi şi arate pe u letropolitane şi, deci, al celor numiţi o iei, mai ales dacă e vorba de un *Iby,* îl chema Şir Robert (Bobby) Pell. lung, cu schimbări de mijloace de tran Deoarece mulţi londonezi vin în anu-ite (de asemenea, în ghidul de faţă ga; părţi ale oraşului doar să lucreze, este oarte anexe mai multe hărti si schite car facă orientarea mai usoară). Dacă nftropriul traseu. Şi, deşi sunt mai reci, îţi vor spune asta la fel de amabil, darj buteţi fi siguri că nu vă invidiază că sunteţi Deşi par inabordabili, poliţistii, fie olunşti în oraşul în care ei locuiesc. Pe de tipică, fie cu o şapcă obişnuită, doar Htă parte, este posibil să dai chiar peste alt un model de carouri în tablă de ş urist care să te încurce mai rău, să nu ştie, apleacă părinteste asupra ta si diar să-şi dea cu părerea sau să-ţi ofere cele blemelor tale de orientare sau d bune informaţii, mai ales că şi el caută posibil să nu cunoscă şi altceva decât

[factură. Sunt multe femei poliţist în stradă, Jdar adesea sunt mai dure ca bărbaţii. De numeroşi. Dacă veţi fi la Londra de l mai, veţi vedea spectacolul unic al unui oraş interior, De câţiva ani s-a încetăţenit ideea ră tineri fără orizont şi fără nici o legătură mişcarea muncitorească, mai mult penai că nu au muncit niciodată, să lupte cu capitalismul, care i-a format şi le-a dat bunăstarea care nu îi deranjează, devastând tot felul de magazine, pe post de demonstraţie paşnică. Mult mai avizaţi în prezent, poliţiştii se mobilizează în număr mare şi um se alcătuieşte un gnip de „revolu-ionari", care ştiu totul despre capitalism, ar nu vor să creadă când le povesteşti espre cartele la pâine, viitor sumbru şi cult l personalităţii, ei sunt însoţiţi de poliţişti e multe ori mai numeroşi ca demon-anţii. Porecla unanimă a poliţistului lon-onez este cea de 60%. Ea nu vine de la

O femeie poliţist călare

acelaşi Ioc. De la recepţia hotelului se primesc informaţii bune dar există tendinţa de a ţi se recomanda fie pub-ul unui prieten, fie restaurantul unde merg ei de obicei, că este mai aproape, dar ţie nu îţi va plăcea. Concluzia este: întreabă şi, până la urmă, ţi se va răspunde. Dacă nu ştii engleză cât de cât, este mai greu să te descurci, dar pentru asta a fost făcut ghidul de faţă.

Puţini se pot lăuda că sunt londonezi, adică sunt născuţi în Londra, pentru că acolo locuiau, şi nu doar temporar, părinţii lor, care şi ei erau, poate, născuţi în Londra. Conform tradiţiei, adevăratul londonez vorbeşte *cockmy,* mai mult un fel de a vorbi decât dialect, şi este născut în City, pe raza în care poate fi auzit clopotul de la biserica St. Mary-le-Bow. Acum, pe acolo sunt mai mult sedii de instituţii şi muzee şi naşterile se petrec la spitale, aşa încât este foarte greu, dacă nu jmposibil, să mai respecţi aceste criterii. In plus, Londra a cunoscut din cele mai vechi timpuri migraţia economică a străinilor. Olandezii, danezii şi germanii treceau peste marea în care se

Biserica St. Mary-le-Bow

deschide estuarul Tamisei şi veneau să facă negoţ la Londra. După ocuparea Irlandei de către republicanul Cromwell, migraţia vine de aici, iar odată cu revoluţia industrială toată Europa îşi are reprezentanţi Ia Londra. Se apreciază că datorită emigraţiei, în primul rând, capitala britanică a ajuns să numere, în 1821, peste 1,4 milioane de locuitori. Atunci, ca şi acum, Londra era capitala financiară a lumii şi peste mai puţin de un secol, în 1905, avea deja 5 milioane de locuitori. Capitală a Common-wealth-ului britanic, Londra nu a încetat o clipă să primească emigranţi din fostul său imperiu. Găseşti la Londra foarte mulţi indieni şi pakistanezi, care şi-au găsit refugiu aici în momentul izbucniri războaielor dintre ţările lor, bengalezi, bir manezi, africani de tot felul, arabi din care au fost sau nu colonii britanice, fapt, de la un moment dat nu fluxul din fos tele colonii este dominant, zona de emisi mutându-se în Europa, mai ales în partea e de est şi balcanică.

Francezii au venit ia Londra în numai mai mare decât ne-am putea aştepta. Primi au fost protestanţii, care s-au refugiat 1; coreligionarii lor necatolici pentru a scap de persecuţii. Au venit apoi cu afaceri Londra fiind înnebunită după gustul pari zian. în replică, britanicii de bună condiţi îşi începeau viaţa matură cu un tur prii Italia, via Coasta de Azur, şi de aici s-născut noţiunea de turism. De altfel, numi ta zonă din sudul însorit al Franţei estt plină de locuri, hoteluri şi monumente car amintesc de trecerea nobilimii engleze, îi frunte cu regii lor, pe acolo, în schimb Londra are Ritz, muzeul Madam Tussaud ş numeroase urme ale luptei generalulu Charles de Gaulle pentru eliberarea ţări sale de sub naziști. A locuit la Carltoi House Terrace şi a vorbit mult la BBC Ciorna discursului său prin care a anunţa începerea Rezistenţei se află la Britis] Library. Printre cei care au studiat la aceast bibliotecă a fost şi Karl Marx, ba chiar; scris aici Capitalul. Locuia în Bloombsbur şi era ajutat de un alt german, Friederid Engels, pe care 1-a făcut coautor al doctrină comuniste. In timp ce cenuşa lui Engels; fost risipită deasupra mării, Marx se odih neşte alături de familia sa pe care, în mar parte, a nenorocit-o, sub un bust uriaş ş

ţar
e D(

legru, în cimitirul Highgate, unde intrare plăteşte, în jurul mormântului lui Marx află aîte zeci, dacă nu sute de mormint e lideri comunişti din întrega lume, najoritatea mai puţin cunoscuţi.

Un alt revoluţionar care a locuit iloombsbury este italianul paşopti iuseppe Mazzini. A locuit în Gow treet, la numărul 183, şi a înfiinţat chiar coală pentru imigranţii italieni. Un a .postol al libertăţii poporului său care a st s Londra este Mahatma Gandh Resta-:iantul său vegetarian se afla pe S Bride's ,ane. Dintre artişti s-ar putea gă nume-oase nume de străini, mulţi aduşi regi uminaţi. Wagner travers Kensington arden, venind din Orn Square, pentru a inja la Royal Albert Ha Cel mai celebru luzician londonez ver din altă lume este, otusi, germanul Georg Frideric Handel. -a îndrăgostit de Lond la prima vedere, a evenit aici şi es înmormântat Ia Westmister. American iubesc mult Londra, îşi aută ai originile aristocrate pe care nu -au av niciodată şi sunt încântaţi când imea prinde, după accent, că sunt ame-car Mulţi bogătaşi americani stau la ondra, acum şi pe vremuri, şi nu puţini rtiş scriitori mai ales, au creat aici. en James a stat în Bolton Street, desigur Mayfair, cartierul american din centr ondrei, după care s-a mutat î ensington, iar Mark Twain a locuit eme în Chelsea, în Tedworth Squar uţini ştiu că actorul american Charl laplin este, de fapt, londonez, fiin ascut la sud de Tamisa, în Kennington, în Kensington, cum mai confundă unii

şi unele ghiduri. Generalul şi mai apoi preşedintele american Dwight Eisenhower a fost şi el un locuitor al Mayfair-ului, când plănuia invazia în nordul Africii, împotriva germanilor lui Rommel.

O scurtă perioadă a locuit la Londra şi Sigmund Freud, gonit la bătrâneţe din Viena sa de către naziști, dar multe lucruri amintesc de el. Are un muzeu în Hamp-stead şi o urnă Ia Golden Green, unde este vecin cu Bram Stoker, irlandezul născut la Dublin care a scris *Dracuk* la Londra.

Şi aceştia sunt doar câţiva dintre străinii celebri care au trecut prin Londra, dar vă închipuiţi câţi englezi şi londonezi vestiţi au stat aici! Numele şi faptele lor sunt marcate pe clădiri cu o tablă rotundă, cel mai des albastră, care se zăreşte de departe, se citeşte uşor şi, deci, atrage inevitabil pe cel care nu vrea să treacă prin acele locuri tară să ştie cine a mai făcut asta dar şi alte fapte celebre.

Royal Aibert Hali

Oraşul puterii

Westminster - Whitehail - Trafalgar Square - Mall - Buckmgham Palace -Hyde Park Corner - Hyde Park si Kensmgton Gardens - palatul Kensmgton - Kensmgton Palace Gardens

Londra regală, Londra imperială

Londra este o creaţie a trecutului imperial ai Marii Britanii şi îi plăteşte tribut la fiecare pas. Mai multe obiective îşi dispută rolul de kilometru O al metropolei, chiar şi Londra imperială, despre care vrem să vorbim, oscilează între a-1 plasa la Buckingham sau la Westminster, dar dacă tot mă ascultă şi pe mine cineva, eu 1-aş pune acolo unde îşi încep capetele încoronate traseul pu şi unde îl şi încheie, altfel spus acolo u sunt botezaţi şi căsătoriţi, unde li se fac si funerară şi comemorările ulterioare brilor familiilor regale, la Westmin Abbey. Deşi este o catedrală cât se poate adevărată, ea nu trebuie numită astfel, pe tru că există şi o Westminster Cathedr. chiar prin apropiere, şi este de confesiu catolică, spre deosebire de abaţia regi englezi, care este cel mai important sălaş anglicani smului.

Totul începe şi se termină (a Westminster Fundaţia abaţiei Westminster a fost pusă cam prin secolul al IX-lea, iar William Cuceritorul este primul rege care se încoronează la Westminster şi toţi cei caf au urmat au făcut la fel. Excepţiile sunt doar două, si despărţite între ele de seco Eduard al V-lea, ucis înainte de a fi încoronat, şi un alt Eduard, al Vli-lea, car

Traseul I: Londra regală, Londra imperială (vezi Index, pag. 88)

minster Abbey

rat-o pe Wallis Simpson coroanei ilce. Cel care a finalizat construcţia ii, Henric a! lll-lea, a gândit-o şi ca un oleu regal, până {a George al lll-fea englezi fiind, într-adevăr, îngropaţi 3ar nu numai ei au această onoare, la de altfel au şi renunţat, mausoleul ei familii domnitoare fiind la Windsor. ninster Abbey este, de fapt, onul Marii Britanii, aici dormindu-şi ui de veci, în ziduri, în podea sau, mai cavouri de interior, cei care au daî Britaniei şi chiar lumii şi merită i re a eternă. Exista un „colţ al or", unde sunt înmormântaţi şi roşi muzicieni, dar tot aici îşi dorm de veci vestiţi exploratori şi soldaţi te glorie, jurnalişti celebri, dar şi inventatorul timbrului poştal, nobili apropiaţi regilor, dar şi Oliver Cromwell, cel care a trimis la moarte un rege şi a condus cu o mână tiranică singura paranteză republicană din istoria britanică. De fapt, peste mormântul lui poţi trece cu uşurinţă fără să-) vezi, este o placă din podea, m punctul abaţiei cel mai apropiat de clădirea Parlamentului, a cărui putere a reprezentat-o în lupta cu monarhia britanică. Jumătatea de la intrare adăposteşte şi ea locuri de veci celebre, chiar în centru este Mormântul Eroului Necunoscut, dar este liber accesibilă publicului, faţă de colţurile anterior amintite, unde se organizează o vizită separată, se intră pe o uşă din latura stângă a abaţiei şi se plăteşte în jur de 6 lire sterline. Jumătatea de la intrare este cunoscută şi celor care nu au călcat prin Londra, dar au urmărit la televizor cele două funeralii regale desfăşurate în ultimii ani, pentru prinţesa Diana, în 1997, şi regina-mamă, Elisabeta, în 2002. Ieşind pe poarta pe care s-au perindat atâtea capete încoronate de-a lungul a aproape o mie de an), ai ocazia sa constaţi o asemănare cu Notre Dame din Paris şl începi să bănuieşti adevărul mai puţin cunoscut, acela că meşteri francezi au trudit îndelung la această cea mai franţuzească biserică gotică britanică.

Ocolind abaţia, strecurându-te cu greu printre turiştii care se chinuiesc să prindă în poze cu perspectivă înălţimea turnurilor, descoperi dantela de piatră a unui alt Westminster, Palatul Parlamentului. De fapt, aici totul este Westminster, podul de pe Tamisa din apropiere, cheiul, staţia de metrou din capătul podului, cartierul se numeşte aşa, dar nici o stradă nu se numeşte Westminster, cel puţin nu aici. Chiar şi piaţa cu statui mari şi mohorâte

care deschide o adevărată perspectivă asupra abației, deși cam dintr-o parte, se numește a Parlamentului, continuând lupta pe înfundate dintre legislativ și coroană. Viața parlamentară britanică este tot atât de bogată pe cât este de veche. Parlamentul s-a întrunit, prima dată, în secolul al XIII-lea, ca să decidă creșterea impozitelor. Parlamentul britanic este bicameral de câteva sute de ani, fiind primul exemplu în acest sens. Camera Lorzilor are aproape 1.200 de membri care nu sunt aleși, formând nobilimea britanică. Unii dintre ei au moștenit titlul de la înaintașii lor, iar alții au fost înnobilați, dar nu pot transmite titlul urmașilor lor. Asta face ca mulți lorzi să fie extrem de strâmtorați financiar iar copiii unor conți și baroni să fie simpli cetățeni. Membrii Camerei Comunelor, în schimb, sunt foarte implicați și interesați de activitatea politică, ei confruntându-se cu alegătorii într-un sistem electoral foarte direct, care radiografiază exact activitatea de reprezentare a circumscripției lor. Guvernul este un rezultat direct al alegerilor și al configurației Parlamentului. Șeful partidului câștigător devine prim-ministru, dar este sub controlul destul de strict al legislativului, în fața căruia răspunde la întrebări cel puțin în fiecare zi de miercuri. Se poate asista la lucrările Parlamentului, gratuit și în mod organizat, dacă te prezinți la poarta potrivită, de obicei cea de la turnul St. Stephen, în timpul programului anunțat, și care se schimbă destul de des, în funcție de lucrări, evenimente, vizite sau amenințări teroriste. Se așteaptă în sala cu picturi uriașe menite să te învețe istoria Angliei și a Parlamentului său și să

te simţi mic faţă de atâta măreţie, gL putere. Se urcă apoi pe scări înghesu un traseu complicat, dar fără posibi de a te rătăci. Sala pentru public este de lojă unde se intră numai la indii altfel destul de amabile, ale unui pe în frac, Rareori lucrările sunt intere dar important este că i-ai văzut pe a muncă şi ai intrat în Paiatul Parlame din Londra.

Din palatul ridicat de William R uf u s îi nu a supravieţuit decât o mică parte, numită Wesîm'inster Hali, mai ales du distrugătorul incendiu din 1834. Reşc a regelui, la început, palatul a cunosc diferite forme şi utilităţi de-a lungul ti lui. în 1547, el încetează să mai fie ; reşedinţă regală si devine tot mai mu Parlamentului. Forma gotică i-a fost l finalizată în secolul al XIX-lea, dar cui sale interioare, sălile, holurile şi fost< capele au văzut mai multă istorie ca < clădire din lume, iar tradiţia este aici acasă. Parlamentul britanic are două camere, una a lorzilor şi alta a comur Ultimii se întâlneau în capela Sf, Ştef unde regele executat de Cromwell, Ch a intrat, ia un moment dat intempesti cerut arestarea unor deputaţi. A fost refuzat, ulterior a intrat într-un conflii a dus şi la pieirea sa, dar de atunci n suveran britanic nu a mai călcat în ai încăpere. Regina ţine discursul tronu spaţiul rezervat lorzilor şi membrii C Comunelor sunt invitaţi să participe. Impozantul turn din limita sa vestică numeşte Victoria şi este un fel de ari cu peste 1,5 milioane de documente parlamentare votate începând din 14

Turnul-emblemă al clădirii Parlamen-ului, Turnul ceasornicului Big Ben, este o

iţie recentă în peisaj, fiind ridicat în , Sunetul ceasului de 13 tone dă ora xactă a Londrei, transmisă în toată lumea e BBC. Numele îi vine de ia cel care a con-us lucrările de instalare a ceasului, Şir enjamin Hali. Cadranul ceasului, cu un iametru de 7,5 metri, este cei mai mare m Anglia.

Statuia ecvestră ce se ridică straniu din-:e maşinile din parcarea Parlamentului, ealizată de Carlo Marlochetti în 1860, îl eprezintă pe regele Richard I, zis şi Inimă e Leu, faimos cruciat. Nu îi vom urma udicaţia dată imperios cu sabia, ci vom nerge în sens opus, lăsând, pe stânga, dru-nui spre Westminsîer Abbey, şi pe dreapîa, odul Westminster, şi o apucăm hotărât pe Vhitehall, bulevard al instituţiilor puterii ritanice.

Whitehall

Clădirile de pe o parte şi alta a bulevar-ului au un aspect de sobrietate imperială, urtând cu mândrie memoriale de tot felul, devărate mecîaiii pe perete sau aşternute e „perne" de iarbă în faţa lor. Majoritatea unt sedii de ministere - al apărării, de xterne - sau al unor instituţii prestigioase, mijlocul bulevardului se află Cenotaful, lonumem în formă de sicriu glorios, reaii-at în 1920 de Edward Luytens şi închinat elor care au murit pe câmpul de luptă sub teagul britanic, în cea mai apropiată uminică de 11 noiembrie, ziua armisti-ului în primul război mondial, la Cenotaf ″ depun jerbe de maci şi au loc parade militare. Este Poppies Day, ziua macilor care simbolizează sângele soldaţilor brita-nici vărsat pe câmpiile Franţei. De fapt, dacă este să fim extrem de corecţi, din Piaţa Parlamentului şi până la Cenotaf nu este Whitehall, ci Parliament Street, un nume care nu spune nimic şi nimeni nu observă că e vorba de altă stradă. Cum treci de Cenotaf trebuie să fii foarîe atent să observi, în spatele unui grilaj de care rareori un poliţist te lasă să te apropii, o străduţă care ar fi lipsită de importanţă dacă nu ai şti că este chiar Downing Street, expresie ce desemnează, deseori, instituţia primului-ministru. Aici, mai exact la numărul 10, este, de fapt, locuinţa de serviciu a celui care conduce guvernul Majestăţii Sale, dar ea este mai mult decât o liniştită casă a unui om cu o viaţă foarte agitată. Aici se petrec numeroase întâlniri ale cabinetului, şefi de stat sau de guvern îl vizitează pe premier în această dădire, iar scena în care şeful guvernului iese pe o uşă victoriană si face declaraţii ziariştilor ori se lasă scăldat de biitz-urile aparatelor de fotografiat ale reporterilor se petrece în faţa casei de la numărul 10 de pe strada Downing. Cine să mai ţină cont, în această nebunie, că, alături, la numărul 11 locuieşte şi ministrul de finanţe.

Continuând plimbarea pe Whitehall, pe partea cu Downing Street, dăm, la un moment dat, nas în nas cu un falnic soldat urcat pe un nu mai puţin falnic armăsar, vârâţi într-o gheretă înaltă. Este garda călare a cazărmii soldaţilor care fac de gardă la Buckingham şi participă la celebrul cere-monial al schimbării gărzii la palatul

reginei. Turiştii au voie să mişune pe porţile şi pe terenul de instrucţie al unităţii, să se fotografieze cu soldaţii de gardă, cei călare sau pe jos, care se lasă chiar sărutaţi pe obraji, dar în nici un caz să nu îi atingi pe uniformă, că îşi zdrăngăne brusc sabia şi teaca, pornind instantaneu în patrulare. Clădirile sunt din 1755 iar pe terenul de manevre Henric al Vlll-lea practica un joc precursor al tenisului de câmp. Sicriul Dianei, în 1997, a trecut pe acest teren şi pe sub poarta impozantă a cazărmii, venind dinspre, şi nu de la, palatul Buckingham locuit de fosta sa soacră, regina, spre Westminster.

Din stradă nu se prea vede, dar casa impunătoare de peste drum chiar are tavane pictate de Rubens. Este Banqueting House, un punct de reper în arhitectura londoneză, pentru că este prima din Londra în stilul cu influenţe italiene care 1-a impus pe Inigo Jones. Faţada sa sobră terminată în 1622 spune că este prea târziu pentru aglomeraţia arhitecturii elisabetane. Este, de asemenea, o supravieţuitoare, doar ea rămânând în picioare după incendiul din 1666. Acum, vizitarea obiectivului este destul de complicată şi dificilă.

Trafalgar Square -o coloană, un muzeu, o biserică

Trafalgar Square este intersecţia celor mai vestite artere londoneze, Whitehall, The Mall şi Ştrand, ba chiar şi Charing Cross. Este şi unul dintre locurile, cel puţin din Londra, cele mai date la televizor,

ie află o fântână arteziană în al cărui cheflii sau manifestanţii obişnuiesc să ,aie în cele mai nepotrivite momente ului. Toate clădirile care mărginesc gar Square sunt deosebite şi vestite şi ai puţin minunate sunt perspectivele se deschid din această piaţă, spre ent sau spre palatul Buckingham. d două rânduri de trepte, se ajunge în 'orul unuia dintre cele mai mari muzee ă din lume, Naţional Gallery. De aici aţe surprinde într-o privire sau o afie zona Whitehall, cu celebrele şi cele clădiri ale puterii britanice. Cam eeaşi direcţie priveşte şi statuia tră a lui Carol I, regele zdrobit total de •ea parlamentară, în secolul al XVII-lea. ulea rege cu statuie în Trafalgar Square eorge al IV-lea, cel care a sistematizat .la piaţă şi a pus bazele excepţionalului u National Gallery, pe locul fostelor uri regale.

Trafalgar Square, dominată de coloana lu| Nelson

pentru că aici se petrece cam tot înseamnă adunare importantă, mân festaţie, miting, demonstraţie. De l Mă piaţa e plină de drapele roşii, cum nici pe I noi nu vedeam prea des, înainte de 198! iar de revelion lumea se scaldă în interk cu bere şi în exterior cu şampanie, când Bl Ben-ul, aflat la celălalt capăt al h Whitehall, bate trecerea într-un nou an.

Trafalgar Square este dominată (coloana lui Nelson, înaltă de 50 de metri, care se adaugă statuia de peste 3 metri vestitului amiral care a murit în bătălia la Trafalgar, nu înainte de a o câştiga, nivelul solului, coloana este flancată patru lei uriaşi, turnaţi din bron tunurilor franceze capturate la Trafalgar.

neoclasic, cu aspect de templu x, combinat cu o cupolă creştină, •al Gallery este un muzeu de artă ebuie vizitat temeinic, în mai multe > poate face un circuit rapid, dar cu o iregătire a acestei vizite, pe principiul ochit, punct lovit, în 1824, George a cumpără 38 de tablouri de mari i italieni şi flamanzi. De-a lungul *w,* prin strădania mai multor regi, •em, academicieni sau simpli artişti, ile naţionale britanice s-au ăţit în mod accelerat, ajungându-se epţionalul fond de pictură vest-eană care este, astăzi, National [y. Cât despre acces, formula este ' aceste picturi aparţin publicului şi ª pentru a le vedea este liberă. Nu'

există zi liberă, fără vizitatori, orarul'este de la 10 dimineaţa la 6 seara; ^ lar vinerea până la g.

Achiziţiile pentru National Gallery continuă şi în prezent, fie prin alocarea de bani de Ia buget, fie din banii strânşi de asociaţia prietenilor muzeului, un sistem eficient, care funcţionează şi în cazul altor mari muzee britanice. Donaţiile marilor mecena sau magnaţi se concretizează fie în exponate, fie în fonduri pentru achiziţionarea de obiecte de artă, pentru funcţionarea muzeului, pentru modernizare sau pentru construirea de noi capacităţi Fraţii Sainsbury, proprietarii unui lanţ de supermarketuri foarte populare, au dat banii cu care s-a construit o aripă nouă a muzeului. Cum aripa nouă le poartă numele, Sainsbury înseamnă, acum, şi semipreparate alimentare, dar şi Leonardo da Vinci, Raphael, Botticelli, In rest Cranach, Holbein, El Greco, Michelangelo, Tintoretto, Tizian, Rembrandt, Vermeer, Poussin, Rubens, Velasquez, Caravaggio, Gainsborough, Turner, Constable, Goya, Monet, Renoir, Van Gogh, Cezanne, Degas şi mulţi, foarte mulţi alţi maeştri ai picturii vest-europene.

Cele peste 2 200 de lucrări sunt împărţite pe săh grupate în mai muite aripi. Povestea expunerilor se referă strict la ana cultural-geografică anterior amintită şi, cronologic, se întinde exclusiv pe perioada 1250-1900. Totul începe în Aripa Sainsbury, cu picturi din 1250 până în 1500, continuă cu Aripa de Vest, pktun din 1500 până în 1600, *cu* încă o sută de ani în Aripa de Nord şi pare a se termina cu perioada 1700-1900, în Aripa de Est.

Când dai colţul, la propriu, pentru a ieşi din Trafalgar Square spre Channg Cross, ţmând-o pe lângă National Gallery, dibui intrarea în National Portrait Gallery, un muzeu dedicat în totalitate figurii umane. Pe trei etaje sunt expuse peste 1.300 de portrete - sculpturi, pictură şi grafică, fotografie - şi se recomandă ca vizita să înceapă cu ultimul etaj, al doilea, unde se află cele mai vechi portrete din istoria Marii Britanii, originalele celor din cartea de istorie. După galeria Tudorilor, urmează şi alte portrete neregale, dar nu mai puţin celebre, din perioada secolelor XVH-XIX. U primul etaj este lumea reginei Victoria, 64 de ani de istorie glorioasă, aproape întregul secol al XlX-lea, plus viaţa regală din secolul abia trecut, dar şi cea politică şi culturală. Parterul este dedicat vieţii britanice de după 1990, adică oamenilor pe care îi vedem la televizor, în familia regală, sau pe scenă, pe copertele cărţilor şi, mai rar, în arenele politice.

Organizatorii sunt hotărâţi în a proclama că National Portrait Gallery este cea mai mare colecţie de portrete din lume. Poate fi vizitată zilnic de la 10 la 6 seara, iar joi şi

vineri chiar până la 9 şi, ca la majorii marilor muzee britanice, intrarea este liberă. Există, desigur, o sală pentru expoziţii temporare, unde se plăteşte de intrare, precum şi un restaurant, The Portrait, şi un magazin de suvenir locuri tradiţionale unde îţi poţi lăsa ba pentru a-ţi asigura o amintire din acel şi un cadou pentru cei de acasă,

După ce ai vizitat National Pe Gallery, te păstrezi în emulaţia cui traversând strada şi intrând în bi St. Martin-in-the-Fields Dacă ni se p noscut aspectul său, este pentru că f< zveltă a inspirat multe dintre biseri America, atunci când era colonie eng dacă ni se pare cunoscut numele, es; tru că mulţi muzicieni celebri au p la concertele desfăşurate aici.

St. Martin-in-the-Fields este biserica parohială de care ţine chiar regina Elisabeta a II-a, a cărei locuinţă, pala[1] Buckingham, se află la celălalt capăt Mall-ului, o altă arteră celebră ce por din piaţa Trafalgar. în biserică îşi dorn somnul de veci câţiva dintre artiştii (Hogarth, Reynolds etc.) ale căror sînt expuse peste drum, la National G sau National Portrait Gallery. La subs într-o veche criptă, pardosită cu plăci tombale, se află un bufet, un magazin suveniruri şi o galerie de artă unde pi sculptorii sau fotografii care îşi expun lucrările stau de vorbă cu vizitatorii.

Tot aici, în subsolul fost criptă a ricii St. Martin-m-the-Fields, se afla don Brass Rubbing Centre Pentru eşti iniţiat într-o veche practică engle - brass rubbing - care constă în a peste o veche placa de cupru care se îjj Evul Mediu peste pietrele tombale, Iuc lai cu un pătrăţel de grafit sau altceva sa lase urme negre pe hârtie, după ui de pe placa tombală. Se obţin, ast-ugmi de cavaleri medievali sau chiar iţe din acele vremuri, singura profund că toţi stau cu ochii închişi şi ~ pe piept în curtea bisericii, mai privirii, dar cunoscut turiştilor, se i special în week-end, un talcioc unde itm suvenirurile pe care le găseşti în iagazme sunt mai ieftine.

Mall şi palatele regale, St. James Park

Din piaţa Trafalgar ieşi spre Mall trecând pe sub impunătorul Arc al Amiralităţii, o deschidere într-un zid de clădiri cu trei arcade pentru maşini şi două pentru pietoni, sub o inscripţie în latină care aminteşte că a fost ridicat de Eduard al VH-lea, în 1910, în memoria reginei Victoria. The Mall este strada regală prin definiţie. Mall concurează o altă arteră celebră, Pali Mall, care merge paralel, dar printre clădiri, este drept, mai toate plăcute privirii. De fapt, multe dintre acestea se uită cam cu spatele la Mall-ul care a preluat plimbările mondene gen „Calea Victoriei" din patria noastră. Este normal, şi fizic se află pe un plan mai înalt, din care rar coboară o scară în trepte, cum este cea impozantă, dotată şi cu statuia regelui George al Vl-lea, tatăl reginei Elisabeta a Il-a. Mail este o adevărată cale triumfală spre Buckingham şi mai toate drumurile reginei trec pe aici. Când şefi de stat se află în vizită oficială la Londra, pe stâlpii de iluminat de pe Mall se arborează drapele naţionale.

Mall dă în piaţa din faţa palatului Buckingham, dominată de monumentul reginei Victoria. Pe stânga se află parcul St. James, iar pe dreapta se înşiruie tot felul de clădiri deosebite, dintre care se detaşează Clarence House, reşedinţa regretatei regme-mamă.

Sî. James Park este cel mai vechi parc londonez, creat de regele Henric al VlII-lea în 1532 şi preferat de toţi urmaşii săi pe tronul Marii Britanii. Seamănă cel mai mult

Strada **regală - The** Mall

dintre toate parcurile regale ale Londrei cu ceea ce a fost la început, o zonă de vânătoare. Nu are obiective deosebite, ci doar un şir de iazuri ce amintesc de fosta mlaştină de aici, populate cu păsări diverse, care trăiesc aici ca-n sânul lui Avraam, hrănite bine şi fotografiate de turişti de pe toate continentele. Vara, pe pajiştile parcului St James, unde pe vremuri se desfăşurau dueluri pătimaşe, se deschid paşnice şi odihnitoare şezlonguri, ca în toate parcurile londoneze, de altfel. Peste această oază de linişte şi pace se privesc ochi în ochi minis-terele de pe Whitehall şi palatul Buckingham. Când Mall-ul se apropie de palatul Buckingham şi se zăreşte Green Park, tot pe dreapta se face un complex de palate destul de ascuns privirilor, dar cu multă istorie petrecută aici. Palatul St. James a fost mult timp reşedinţa familiei regale, în stil Tudor, cu turnuri octogonale, palatul a fost construit de acelaşi Henric al VIII-locul unei foste leprozerii. După ce ino din 1698 a distrus reşedinţa regală Whitehall, regii Angliei şi familiile loi mutat Ia palatul St. James, unde ai până în 1837, când regina Victoria ordinul de mutare la Buckingham. Cu acestea, familia regală britanică mă denumită, oficial, curtea de la St Casa Clarence, o parte a palatului St. a fost reşedinţa oficială a reginei-i mama reginei Elisabeta a Il-a, unul cei mai iubiţi membri ai familiei reg; moartea sa, în 2002, de aici a pornit guiî care i-a dus trupuî la Westmins palat şi apoi la abaţie, trecând pe printr-o mare de oameni. Şi tot pe *U* întors, mergând pe ultimul drum, spr< de veci de la Windsor. Atunci, ziduul; spre Mall ale palatului St James ai acoperite de flori şi mesaje din part ,ni n să aducă un ultim omagiu fostei [gine Aşa s-a întâmplat şi cu gardul uckmgham-uiui, în 1997, la moartea tinţesei Diana, al cărui cortegiu funerar a •abătut, de asemenea, Mall-ul. De fapt, e Mall este drumul curent al maşinii inei, asemănătoare cu cab-ul, taxiurile idiţionale din Londra, negru, cu steagul Isei domnitoare, în drum spre [estminster sau alte locuri centrale sau ciale, precum şi drumul gărzii care se iimbă la Buckingham, venind de la na^de pe Whitehall Ia „locul de .ncă" înainte de a pleca şi noi pe Mall, Ire Buckingham, să mai dezvăluim faptul dacă nu este duminică dimineaţa, între ,sti şi luna iulie, nu avem nici o şansă să ram în Capela Reginei (Queen's Chapel), aţă in faţa intrării principale a palatului James. A fost construită în 1623 de Inigo :es şi este capela privată a reginei.

Se schimbă garda la Buckingham

Piaţa din faţa palatului Buckingham s locul unde în fiecare secundă se face 2 o fotografie şi chiar şi noaptea este mnată deseori de blitzuri, în centrul iei se află un monument, Memorialul mei Victoria, care respiră alegorie prin te componentele sale. La poalele unei oane care susţine o Victorie aurită şi 'pată, se află chiar statuia din marmură [a reginei cu cea mai îndelungată dom- din istoria britanică. In trei colţuri se grupuri statuare semnificând Justiţia, |ev ărul şi Maternitatea. Memorialul

reginei Victoria este ocolit zilnic de coloana de soldaţi care coboară pe Mall, cu fanfara în frunte, să schimbe garda de la palatul reginei.

Ceremonialul schimbării gărzii, cel mai vestit din lume de acest tip, se desfăşoară zilnic la ora 11 şi jumătate, cu ore schimbate iarna sau cu alte ocazii, şi cu amploare mult redusă dacă vremea nu este cea mai potrivită. Soldaţii pornesc de la cazarma lor, Horse Guard s, aflată chiar pe Whitehall, printre ministere, acolo unde soldaţii fac de gardă călare, spre marea căutare a turiştilor care profită de faptul că au ordin să nu mişte şi numai că nu li se urcă în braţe ca să facă fotografii. Accesul

Memorialul reginei Victoria

Schimbarea gărzii

în curtea cazărmii de pornire este liber şi acolo se deschide perspectiva unui teren mai am p tu, tocmai bun pentru manevre spectaculoase, la ocazii speciale, în special în luna iunie, de ziua oficială de naştere a suveranei, când, în prezenţa reginei, are loc aşa-numitul „trooping the colours", un fel de prezentare a drapelelor, sau zilnic, în prezenţa turiştilor care îşi propun să însoţească regimentul de gardă până la Buckingham. Se iese din curtea cazărmii prin spate, pe Horse Guards Road, chiar în faţa parcului St. James, se face dreapta, apoi stânga pe Mal), intr-o defilare de zile mari, şi se ajunge, în aplauzele asistenţei, în piaţa Memorialului reginei Victoria, şi se intră în curtea din faţă a palatului Buckingham. Ca să asişti la schimbarea gărzii trebuie să optezi-, ori aştepţi să vină soldaţii, agăţat de gardul palatului într-un ioc cu vizibilitate bună, care se ocupă repede, ori însoţeşti trupa chiar de la cazarmă, asistând la manevrele ei sacadate, înotând in balega lăsată de cai, înainte ca maşinuţele speciale să apuc o ridice, şi fără vreo şansă să găseşti u colţ din care să vezi ce se întâmplă în curtea palatului. Vechea şi noua gardă întâlnesc la 11 şi jumătate fix în curtea palatului şi şefii îşi trec cheile. Au loc t felul de manevre şl inspecţii, făcute de militari care au nu numai celebra căciulă urs, din care faţa li se vede ca un posta ment minuscul, dar şi pantofi cu vârful mare si bombat, din care s-ar putea să inspirat Charlie Chaplin, englez şi el, ca şi-a definit personajul. Se aud mereu comenzi răstite, de neînţeles şi pentru lin cunoscător al limbii engleze, şi se pocneşte serios cu picioarele de pământârna, peisajul dominat de roşul uni-formelor este înlocuit de griul tunicilor. Când gaida termină si pleacă, fanfara rămâne şi continuă să cânte tot felul de melodii, din care multe nu au nimic de *z* face cu rigoarea militară.

alaiul Buckingham a fost ales drept
nţa regală de precedenta femeie de pe
l Marii Britanii, inevitabila regină
ria Numele îi vine de la ducele
ngham, care avea aici o casă, construi-
1703 A cumpărat-o George al IlI-lea,
61, Jar George ai IV-lea, cei care i-a pre-
reginei Victoria, a transformat-o în
A fost construit de arhitectul John
şi este împărţit în mai multe aparta-
: care sunt repartizate reginei şi
ului consort, ducele de Edinburgh,
lor reginei şi copiilor săi. Deşi există o
iţă tradiţie privind locul unde prinţul
fclles sau regina-mamă trebuie să
scă, de multe ori reşedinţa lor se
,ba. Nid regina nu locuieşte aici în per-
nţă, dar când se află în palat aflăm asta
de la drapelul arborat pe catarg.
ngham nu impresionează prin arhitec-
un neoclasicism reţinut, d prin poziţia,
şi funcţiile sale. Din balconul central,
spre Mall, capetele încoronate ale
ei şi-au privit supuşii sau, începând cu
jl XX, i-au şi salutat. Alături de fami-
or sau şefii guvernelor lor, monarhii
ici au apărut în faţa mulţimii în acest
n pentru a sărbători victoria ţării în al
i război mondial sau cu diferite ocazii
e sau speciale pentru familia regală
i, botezuri). Forma castelului este
ă, cu o curte interioară invizibilă din
i Sala tronului se află pe latura din
şi este înconjurată de saloane de
>e culori - alb, verde, albastru - sau cu
'e destinaţii - muzică, dineuri oficiale.
-uniuni oficiale şi mari găzduieşte şi
'e bal, în stil georgian, iar în salonul albastru se remarcă coloanele din imitaţie de onix realizate de John Nash iar tot aici se află şi galeria de pictură a reginei, Queen's Gallery, pe locul vechii capele regale distrusă de bombele naziste în al doilea război mondial. Deschiderea spre vizitare publică a unor părţi ale palatului Buckingham a fost o sursă acceptată şi de critici a finanţării reparaţiilor la castelul Wîndsor, afectat grav de incendiul din 1992. Refacerea s-a încheiat dar turiştii pot, în continuare, să viziteze Buckingham-ul, însă numai în lunile august şi septembrie.

Dacă ne luăm după soldaţii care părăsesc discret piaţa palatului Buckigham după schimbarea gărzii vom da, pe o latură a parcului St. James, de Wellington Barracks, cazarma gărzii reginei, unde poate fi vfzitat şi un mic muzeu al acestui corp militar de elită. Dacă, însă, o ţinem aproape de gardul palatului, vom da, în momentul în care realizăm că vom părăsi Buckingham-ul, de grajdurile regale, Royal Mews, acum vizitabile.

In grajdurile reginei pot fi văzute cele mai celebre căleşti din lume, cele folosite de monarhii britanici atât la încoronare, precum Gold State Coach, dar si pentru alte ocazii oficiale, precum vizitele unor şefi de stat, deschiderea oficială a lucrărilor Parlamentului, sau pentru nunţile din cadrul casei regale. Pe lângă acestea mai pot fi văzute vreo 30 de atelaje utilizate de regină la diferite ceremoniale, Royal Mews sunt deschise doar câteva ore pe zi, doar trei zile pe săptămână. Acest obiectiv cere mai mult ca altele o verificare a programului şi condiţiilor de vizitare.

Spre Hyde Park Corner, la întâlnirea cu ducele de Wellington

Ne întoarcem însă în Londra regală şi imperială, revenind prin faţa palatului Buckingham şi apucând-o, spre un orizont verde, pe Constitution Hill, spre colţul lui Hyde Park, despre care nu putem afirma că se vede în zare, Este o plimbare cam lungă, dar plăcută, printre două zone verzi, una publică - Green Park, şi alta foarte privată, curtea palatului Buckingham, unde trandafirii reginei sunt distruşi după ani de viaţă bună şi liniştită, fie de elicopterul lui George W. Bush, fie de invitaţii la sărbătorirea unei jumătăţi de secol de la urcarea pe tron. Din loc în loc, se zăresc semafoare ridicate la înălţimea unui Ghiţă Mureşan, care ar putea circula pe aici. Explicaţia este mult mai simplă: pe această arteră de circulaţie a celor cu sânge albastru se întâmplă să vezi adesea câte un călăreţ în plimbare. Or, cum semafoarele sunt din cele care se cer apăsate pe buton, ca să traverseze şi pietonul, semafoarele înalte sunt făcute pentru a fi acţionate direct de pe cal.

în sfârşit, am ajuns la Hyde Park Corner, un colţ intens circulat, unde numai numele aminteşte de vreun parc. Şi, totuşi, parcul există, ascuns de un monument pentru gloria celor căzuţi sub steagul britanic în Europa celor două războaie mondiale, de un Arc de triumf, pentru ducele de Wellington, căruia îi este dedicată şi o casă memorială, Muzeul Wellington, sau Apsley House, după numele său civil. Arcul a fost ridicat în 1828, iar statuia înaripată a venit

în 1912, după ce autorul, Adrian Jonj testat capacitatea sa interioară cu oameni stând la masă.

Apsley, căruia îi şi poartă numele, ci ^

Deşi a fost construită de bar, fost aranjată pentru a-l găzdui pe *M* Welesley, duce de Wellington, după viq sa de la Waterloo, când 1-a înfrânt şi turat pe Napoleon. Naţiunea s-a g bine pentru că, precum generalii amer de mai târziu, faima militară 1-a faci duce şi om politic, el fiind de două ori j ministru. Acum, casa este un muzeu î: nat ducelui şi marelui său in; Napoleon, regăsit aici în forma unei ^ de două ori mai mare decât mărimea raia, care îl redă sub forma unei a! romane, adică nud şi acoperit, în p; esenţiale, doar cu o frunză.

Am trecut de Arc şi Muzeu dar t vedem parcul, pentru că prin poarta n| mentală din acest colţ, dedicată rej mamă, se revarsă şiruri de maşini care constata cu oroare, trec pe şosele tăi mijlocul parcului. Lucrul devine leal acceptat pentru că, fără acest drum parc, ce uneşte Bayswater Roa> Kensington Road şi Knightsbridge, tatea vestică a Londrei ar fi fost blocai

Nu vom fi uimiţi să aflăm că şi L ^ ^

Park a fost un domeniu de wnattt. regelui Henric al VlII-lea, cumpărat del ta de la călugării abaţiei Westminsterj un secol şi ceva, în 1665, el devine

Iarba regală din Hyde Pari Kensington Gardens

al londonezilor în faţa ciumei ce a -edat Marele Incendiu. Dreptunghiul "e a verde de pe hartă nu este totuşi stabilit, începe Kensington Gardens, e Park în totalitate, d, de la o jumătate llt parc regal, dotat, de această dată, cu at regal. Este parcul cu cele mai te trimiteri Ia monarhia britanică, mai chiar decât St. James sau Green Park-ul marginea Buckingham-ului. In mijloc se un iaz artificial plin cu lebede neco-tibile, iar pe alei găseşti, din loc în loc, cte de marcaj din bronz care îţi arată pe E se plimba prinţesa Diana, în perioada ire a stat Ia palatul Kensington. Deşi ar că sunt puse alandala, cu puţina are şi mult drum în picioare, fanii statei prinţese pot reface traseele sale grădinile Kensington-ului. în colţul -vestic al acestui ansamblu de parcuri onstruit un Ioc de joacă pentru copii, poartă numele prinţesei, o adevărată nie, cu o corabie de piraţi pe care vier-se prichindei de toate rasele, podele cale pe care tot ei ţopăie, şi multe alte [laţii de amuzament sau simple gropi "şip. Copiilor Ii se adresează, în mod îl, statuia lui Peter Pan, unul dintre ele personaje

riVBlsdl F de |^ distanft ? de pe gurile ce pot fi închinate în jurul i sau de la bufetul şi terasa din parcul literare cărora li s-a at un monument, şi posibilitatea de a " plutească pe iazul anterior amintit,

Pound, tot felul de machete, mai sau mai sofisticate. Mai puţin gri-

Statuia lui Peter Pan

Statuia lui Peter Pan, realizată de Şir George Frampton în 1912, se uita la lacul Serpentine din mijlocul lui Hyde Park, acolo unde copiii care se jucau cu navomodele i-au inspirat pe James Matthew Barrie să scrie povestea băiatului care nu vroia să devină aduft,

Un alt colţ celebru este cel nord-estic, spre Oxford Street, cu un arculeţ de triumf, Marble Arch, într-adevăr din marmură italiană, dar destul de mic pentru a putea trece armate pe sub el sau măcar maşinile din ziua de astăzi. Nu are nimic spectaculos, şi ca să ajungi sub el trebuie să o apuci printr-o trecere subterană îmbârligată şi urât mirositoare. La mică distanţă de acest arc de triumf eşuat în parc se află Speakers' Corner, cel mai vestit loc fără nici o construcţie. Aici, duminica dimineaţa, se adună lumea să asculte pe vreunul cocoţat pe un podium

Albert Memorial

destul de mic şi ca lungime, şi ca înălţime, tocmai ca pătimaşii vorbitori să nu cadă pe solul de pietriş, luaţi de învolburarea discursului. Este o tradiţie la baza căreia se află o lege din 1872. Libertatea cuvântului este totală în acest colţ de parc unde înainte se petreceau execuţiile cu public. Pe pajiştile din această parte a Hyde Park sunt aduse tunuri şi se trag salve cu diferite ocazii extrem de importante, majoritatea legate de viaţa monarhiei.

Construcţiile umane nu sunt puţine în dreptunghiul verde Hyde Park - Kensington Gardens, dar sunt mai mult statui sau pavilioane tară etaj ori iazuri şi bazine, printre

alei şi căi de acces. Dincolo de gardul Victoria şi vestea că ea va urca pe curilor este, însă, nebunia. Pe trei li în iipsa altor urmaşi ai unchiului său este înconjurat de artere de drculdat, a primit-o la palatul Kensington. aglomerate şi clădiri vânpase. Pe l|a fost regină, Victoria nu a mai locuit la sudică, către zona exclusivistă Knig ;ington, ea fund cea care a mutat sediul bridge, se remarcă o cupolă roşie spre (larhiei la Buckingham. Au racut-o, însă, mai ales la anumite ore, se îndreaptă rt

lume. Este RoyalAIbert Hali, cea mai i ipiaţi sau mai îndepărtaţi de coroană l dintre ei este şi prinţul consort, Phillip,

sală de concerte din Londra, cu peste i de locuri. A fost finalizată în 1871 şi pt numele prinţului consort, soţul rq Victoria. In faţa sălii, dar dincolo de deci pe iarba parcului, se ridică un m ment imposibil de trecut cu vederea. Albert Memorial, un monument in ridicat tot în memoria omului care a în nat atât de mult pentru cea mai longi regină, de fapt împărătească, a britani Unii, mai puţin obişnuiţi cu bogăţia li tină, apreciază că monumentul est(* kitsch, oricum, construcţia acestuia ai 20 de ani şi nu uimeşte prin masfc sau dimensiuni, ci prin fineţea exec Elementul central este statuia lui A care stă pe un scaun bogat. Deasup ridică un baldachin cu mozaicuri şi o mare. în cele patru colţuri ale momi tului se află grupuri statuare aleg dedicate continentelor unde s-a simţită puterea imperială britanică.

mu]ţi membri ai casei regale, mai : de Edmburgh, în 1947, care a locuit aici e logodna şi căsătoria sa cu actuala na. în ultimul timp a fost alocat cuplului tenitor al coroanei, prinţul şi prinţesa de es, asta explicând prezenţa Dianei pe te locuri. Publicul poate vizita State ms şi Court Dress Collection. Nici ngeria nu poate fi trecută cu vederea, sera de citrice construită pentru regina e, iar acum se află aici şi un restaurant „cafeterie".

Palatul Kensington

Palatul Kensington domină m; prin istorie şi bun gust decât prin di. uni. A fost construit pentru William al a cărui statuie se află în faţa oficială tuîui. Aid s-a născut cea care avea să

De la palatul Kensington, unde şi-a stabilit William al IlI-lea curtea, se ajungea la Hyde Park Corner şi de acolo la Buckingham, parcul St. James sau Westminster, pe un drum regal, o alee bătută acum de funcţionari şi care se numeşte Rotten Row. Deşi acest nume englezesc s-ar cam traduce prin „şirul putrezit", explicaţia acestuia este mult mai frumos mirositoare. El vine din franţuzescul *route du roi,* adică exact drumul regelui. Cum, la sfârşitul secolului al XVII-lea, clrumui regelui era cam întunecos, Wilîiam al IlI-lea a pus să se monteze 300 de lămpi cu petrol pe acest drum, inventând iluminatul public. De-a lungul aleii Rotten Row se întinde şi o pistă pentru plimbări hipice, deşi oameni călare, dintre care unul e musai monitorul, se pot întâlni pe mai multe alei ale parcului.

O stradă - proprietate a Coroanei

Cum ieşim din parc pe lângă palatul Kensington vedem arborat în faţa uneia dintre clădirile impozante de pe artera ce mărgineşte parcurile în latura vestică tricolorul românesc. Este chiar ambasada României, numită, în viaţa civilă, Arundel House, având chiar şi un orar de vizitare pentru cei care nu au nici o treabă cu destinul diplomatic al clădirii sau cu România. Istoria spune că această clădire, precum şi locuinţa ambasadorului României, un alt palat, aflat într-o zonă selectă, Belgravia, au fost cumpărate de statul român înainte de al doilea război mondial, când ministru de externe era Nicolae Titulescu. O perioadă a fost ataşat la ambasada română chiar Mircea Eliade şi tot acolo a lucrat, cât îşi făcea studiile (a London School of Economics, David Mitrany, creatorul teoriei funcţionaliste din relaţiile internaţionale, asta şi faptul că era născut în România, fiind puţin cunoscute la noi.

Problema este, dacă este într-adevăr vreo problemă, că *mai* există o Arundel House, şi nu o clădire oarecare, ci chiar sediul vestitului International Institute of Strategic Studies (IISS). Selecta adunare de specialişti în relaţii internaţionale şi studii strategice a cumpărat, în 1997, un sediu numit Arundel House, altul decât cel al ambasadei române, aflat mai aproape de Buckingham decât de Kensington.

Strada pe care se află ambasada României se numeşte Palace Green şi este

o continuare a lui Kensington Garden. De fapt nici nu-ţi dai seama se termină una şi începe alta şi de c bule să aibă nume diferite. Cert es! avem de a face cu o zonă foarte sele stradă care aparţine pur şi simplu regale, are pe ea numai palate dintr mai interesante, din punct de vedere tectonic, ca să nu mai vorbim despre rie şi ce au văzut ele de când au fost struite. în 2004 şi-a luaî aici o loc ^**fty of London** chiar Lakshmi Mittal, magnatul ii care a cumpărat combinatul Sidej Galaţi, iscând din cauza asta un SG uriaş în Marea Britanic. El a dat milioane de lire sterline pe palatul s pe Kensington Palace Garden, c; devenit astfel cea mai scumpă caş lume. La intrarea dinspre Bayswater adică la capătul din nord, se află o bai oameni în livrea şi un punct de contr însemnele heraldice ale casei regalt tanice, că doar se intră pe o propr altfel accesul este^destul de' cel puţin pentru pietoni, în celălalt al străzii este şi mai complicat, mă pentru maşini, pentru că acolo se ambasada Israelului, ta doi paşi de României.

trtiere şi rezidenţe

of London - Banca Angliei -•drala Samt Paul - Fleet Street -ravia - Mayfair - Soho -iaîown - Marylebone - Regent's < - South Kensingîon - Kensington illand Park - Chelsea

ce, cu respect, numim City este mult decât un simplu cartier al Irei, este locul de naştere al oraşului şi îl puterii sale financiare. Privilegiile ei părţi istorice a Londrei au fost sta-: încă din 1215, de regele loan fără de Autonomia şi privilegiile au făcut ca să fie un fel de stat în stat. îanca Angliei (Bank of Englartd) a fost 1694 pentru a se finanţa privată, războiul cu olandezii. Sediul său a fost de la început în City, acolo unde rezidă puterea financiară. Muzeul Băncii Angliei prezintă istoria sistemului financiar şi a celui bancar, care au dat puterea Marii Britanii şi prestigiul Londrei, iar la muzeul de suveniruri se pot găsi tot felul de obiecte din bancnote casate. Statuia voinicului călare pe un cal de bronz îl reprezintă pe ducele Wellington, ecvestra fiind ridicată în 1884, când faima sa încă nu se stinsese.

în faţa impunătorului sediu al Băncii se află Mansion Hoţise, reşedinţa oficială a primarului oraşului, Lord Mayor, un fel de preşedinte al acestei republici din inima unei monarhii vechi şi solide. Nu se vizitează decât rar şi cu programare, dar aici au loc tot felul de evenimente oficiale sau mondene în superbele sale încăperi, din care numai SaJa egipteană are 27 de metri şi te lasă cu respiraţia tăiată. Cum primarul

ul II; Cartiere si rezidenţe (vezi Index, pag. 88)

era şi judecătorul suprem în City, el dispunea la subsol de 10 celule pentru bărbaţi şi una pentru femei, în prezent, cartierul prezintă o diversitate arhitecturală evidentă, cu palate neoclasice, alături de moderne sedii de bancă, cu pereţi din sticlă şi etaje multe şi chiar lifturi exterioare. Dacă marile pieţe de odinioară au dispărut, City tot a rămas locul unde se tranzacţionează aproape orice, de la bani la mărfuri exotice şi materii prime care nu vor trece niciodată prin Marea Britanic. Şi ceea ce este mai important, în City se stabilesc preţurile. Impozanta clădire a Royal Exchange, bursa adică, uimeşte şi impune, Putea fi foarte bine un sediu de teatru, minister sau o instituţie internaţională prestigioasă, dar de multe ori se dovedeşte mai puternică decât toate acestea. A fost creată în 1565 pe post de centru comercial, cu o ofertă extrem de diversă şi mare. Clădirea actuală, a treia dintre cele care au găzduit bursa, datează din 1844.

Biserica St. Mary-le-Bow nu uimeşte prin dimensiuni, ci prin concepţie, este mâna şi mai ales viziunea Iui Wren aici, şi prin istorie. Pe post de giruetă are un balaur iar arcadele sunt de inspiraţie normandă, cum erau ele înainte sa fie distruse de incendiul din 1666. Dar asta nu a fost totul, biserica a fost distrusă şi în al doilea război mondial şi refăcută 15 ani mai târziu. Iniţial, aici erau botezaţi copiii nelegitimi dar acum a devenit o unitate de măsură a londonezităţii, scuzaţi barbarismul cu care am tradus cuvântul *cockmy,* care defineşte atât un stil de a vorbi, aproape un dialect, mai exact şi netradus slang, cât şi definirea

Clădirea Bursei - Royal Exchange

ca originar din City. Adevăraţi *cockney* cei născuţi în raza acustică a clopoţeii sericii St. Mary-le-Bow, cele refăcute dezastrul provocat de bombardame naziste. Culmea este că bombele d doilea război mondial au scos la ive departe de Mansion House, ruinele templu antic dedicat zeului Miihras. în valoare, ele reprezintă acum un o propus turiştilor în trecere prin City. De aici, de lângă Banca Angliei, n merge spre Barbican şi Museum of L despre care vom vorbi Ia turul de f< vizitării muzeelor londoneze, multe ele imposibil de separat de cartier jurul lor, ci ne vom apropia pan. lungime de scară de Tamisa, pentru catedrala St. Paul. Numita scară porneşte din partea stângă a cat trece pe lângă un monument uşor dedicat pompierilor, şi se opreşte ex

pietonal care te duce, peste fluviu, t: Modern. Vom detalia aceste num

Millenium Bridge, noul şi modernii

Modern. Vom detalia aceste num asemenea, în capitolul dedicat muj Londrei, dar deocamdată semnalăm a] unui ansamblu arhitectural inedit,

,sa să devină un obiectiv de mare căutar [traseele londoneze. Nu trecem podu icamdată, ci mergem la catedrală.

construcţie a catedralei Si, Paul ar a de a cincea biserică ridicată pe locul în vremurile păgâne, era un templu ;c'at zeiţei Diana. După marele incendiu 1666 Şir Christopher Wren a încercat ecupereze cât a putut din ruinele a ceea fost, în acest loc, una dintre ultimele iri concepute, cel puţin parţial, de osul Inigo Jones. Bogat decorată, chiar ;u mozaicuri pe tavan, şi cu o cupolă de metri, a doua ca mărime după St. Petru Roma, St. Paul este criptă pentru sonalităţi din istoria Marii Britanii, cum Nelson, Churchill şi arhitectul n însuşi, dar şi loc de ceremonii pentru illa regală, cum ar fi 50 de ani de nie ai reginei Victoria şi Dianei cu Charles, în 1981.

Catedrala St. Paul, hram care s-a tra-e prin sfântul Pavel, şi nu sfântu

u LTMstrucpe monumentala, dar strâns rtesuiîa între dădinle cam insipide care

Paul, - o construcţie monumentală, da strâns

iconjoară. Este, practic, imposibil să fac 02ă pe scările monumentale sau cu sta- reginei Victoria din faţa catedralei, în

care să intre tot monumentul. Ar trebui să opreşti circulaţia pe St Paui's Churchyard, pentru că oricât de departe ai merge, tot îţi va trece un autobuz cu două punţi prin cadru. Dar nu vom opri circulaţia, ci vom continua să mergem pe numita stradă, apucând-o, în scurt timp, pe Fleet Street, o arteră de bază a City-ului, dedicată îmbinării dintre forţa financiară şi forţa presei. Este strada unde îşi au sediul cele mai vechi ziare, cel puţin cel tradiţional. Tot aici este adresa oficială a instituţiei de presă care reprezintă cel mai bine ideea de putere economică redată prin presă, precum Agenţia Reuters. Pe Fleet Street se află şi „biserica ziariştilor", precum şi biserica protestantă închiriată comunităţii româneşti care îşi ţine aici slujbele şi care chiar şi-a amenajat un altar ortodox.

In acest cartier populat de oameni în costume-uniformă de funcţionari sunt câteva pub-uri absolut remarcabile. De fapt nu este nimic paradoxal, instituţiile sobre de pe Fleet Street sau din apropiere sunt „arondate" la câte un pub, unde se petrec tot felul de mici petreceri, întâlniri neproto-coîare, plăţi de pariuri sau simple ieşiri după orele de serviciu. Old Bell Tavern pare desprinsă din vechile timpuri ale Londrei şi nimic nu este fals. Localul a fost construit prin 1670 pentru constructorii ce lucrau la refacerea bisericii St. Brides din apropiere, după un proiect de Christopher Wren, desigur. Interesant este că ia Londra nici acum, mai bine de trei secole, muncitorii din construcţii nu beau oriunde, în aer liber. Când au apărut tiparul şi ziariştii, oamenii care lucrează în acest domeniu au

pus stăpânire pe acest pub unde lemnăria este din stejar vechi şi geamurile colorate pe care la un moment dat le vezi cam vitralii.

Cîteva numere mai încolo este Punch Tavern, unde Punch este numele unui domn al cărui portret se găseşte în hol, printre oglinzi. Geamurile şi oglinzile sunt aici la ele acasă, în contrast cu atmosfera mai degrabă afumată a pub-urilor. Lor li se adaugă becuri şi iluminare în stil Art Deco. De fapt, Punch este şi numele unei vestite reviste satirice în cel mai pur stil englezesc, care a apărut timp de 150 de ani şi a sucombat în 1992.

Fleet Street este una dintre străzile Londrei pe care merită să te plimbi pur şi simplu. Şi dacă te uiţi pe hartă te vei convinge că mergi pe o axă de bază, lungă şi aglomerată, dintre acelea care fac prestigiul altor oraşe dar cărora, la Londra, Ii se refuză vizibilitatea. Ajungi pe Fleet Street venind pe Cannon Street direct de la Clădirea England, treci apoi în Ştrand, este Royal Court of Justice, impozanta de justiţie ce apare des la televizor oameni ce dau declaraţii în faţa oasei sale intrări. A fost inaugurată în şi a suferit mai multe modificări, astfel prezent are 50 de săli de judecată şi ti dotările necesare. Accesul publicului la cese este liber iar „spectacolele" de aiţ ţin de la 10 la 14, în flecare zi lucrătoai Curtea de Justiţie anunţă greu de« zata trecere într-o altă arteră fainu Ştrand. La scurt timp se face o buclă, nui Aldwich, care îmbrăţişează sediul BBC (Bush House), o altă clădire impozantă, intrare în arcadă şi grup alegoric, repri tând Tinereţea, şi lozinca ce promite nie popoarelor vorbitoare de engleză, care trec cei care asigură emisiunile rai prestigioasei corporaţii, inclusiv cei Bani ează pentru secţia română.

proiectat-o în americanul Irving T. Bush. Tot pe vich se află şi St. Catherine's House, una ie clădirile faimoasei London School of nomics, restul formând un adevărat iei universitar în mijlocul Londrei, aţe după colţ, pe Kingsway şi pe străduţe. Bucla se încheie în Ştrand în apropiere ;ourtauld Institute şi Somerset House, faţadă impunătoare şi o curte interioară e jeturile fântânii arteziene ţâşnesc :gulat şi derutant dintre pietrele cubice ;ă te poţi plimba printr-o adevărată urice acvatică. Cele patru corpuri de re conţin multe birouri impozante care folosesc în acest sens dar cedează trep-|ocul spaţiilor de expunere. După corpul pre Tamisa se face o terasă ampla pe care ai strada foarte circulată şi cheiul-enadă o despart de fluviu. Când a fost truită Somerset House, nu o despărţea |ic, se venea aici şi cu barca. De fapt, aga stradă Ştrand era atunci direct pe apei, ca să nu mai vorbim că „ştrand" asta înseamnă, malul unui râu. 'e la Somerset House cu Courtauld tute şi expunerile sale de artă foarte î«tte, dar puţin cunoscute, până Ia f'iigar Square mai avem câteva magazine t('lice, printre care şi faimosul Stanley 'hons, dar mai ales celebrul Savoy Palace t iţea sa de câţiva metri, singurul loc în ea Britanic unde se circulă ca pe conti- adică pe dreapta, Hotelul Savoy, unul 'e ceie mai mari din Londra, a fost lis în 1889 şi a fost printre primele s-au dotat cu camere de baie şi

Somerset House

iluminat electric, în jurul său totul este Savoy, teatrul, capela, un magazin de confecţii, strada care duce Ia Tamisa.

Ieşim din City intrând în Trafaîgar Square de unde, ţinând-o tot drept, apucăm pe Mall. Şi ştim ce înseamnă asta: mergând tot înainte am ajuns de la Banca Angliei la Palatul Buckingham. N-o vom apuca, însă, pe drumul descris Ia capitolul despre Londra cu coroană, d ne vom furişa, pe lângă Grajdurile Regale (Royal Mews) într-un cartier care iarăşi merită bătut cu piciorul şi cu ochii pe pereţi.

Belgravia

Belgravia nu are obiective turistice sau istorie oficială, are case, palate sau simple vile care adăpostesc familii cu tradiţie sau doar oameni bogaţi, ambasade şi reşedinţe de ambasadori, precum cea a ambasadorului României, hoteluri discrete, fană în urmă cu vreo două secole, aici ne aflam în afara Londrei, într-un loc periculos, dar plăcut, cam-pestru în timpul zilei. După 1820, începe să devină zona rezidenţială de astăzi, mai a!es la iniţiativa lorzilor Grosvenor.

Nu prea sunt, în Belgravia, cercuri de tablă standardizate, pe care scrie ce persoană vestită a locuit acolo, pentru că locatarii de aici sunt oameni în căutarea discreţiei, ba chiar enigmatici, de multe ori. Se spune despre Belgravia, pentru a sugera posibilităţile celor ce stau aici, că este locul cu cea mai mare concentrare de Rolls Royce. După această baie de faţade neoclasice şi victoriene venim la Hyde Park Corner nu pentru a întâlni primul traseu, cel regal şi imperial, propus în deschiderea ghidului, ci pentru a intra

într-un alt cartier faimos pentru stilul şi eleganţa sa şi a oamenilor care locuiesc aici, Mayfair. Culmea este că Belgravia a fost alcătuit, la începutul secolului al XlX-lea, pentru a rivaliza cu Mayfair.

Mayfair

Cartierul select Mayfair a fost construit de ducii de Westminster, dar a fost făcut celebru de magnaţii americani, care 1-au preferat ca loc de reşedinţă londoneză. Dar nici nobilimea engleză nu a fugit din acest perimetru ultracentral al Londrei, şi însăşi regina Elisabeta a Il-a s-a născut în Mayfair, mai exact în Berkeley Square House, ca fiică a unui fiu de rege şi frate, mai mic, de viitor rege, dar care nu era planificat să urce pe tron. Spre deosebire de Belgravia anterior amintită, care este un fel de rezervaţie de reşedinţe de lux, Mayfair este un cartier mai popular, mai mare şi cu mai multe obiective demne de căutat de turişti. Pe două laturi este mărginit de parcuri, Hyde Park şi Green Park, străzile sale sunt animate şi de magazine dintre cele mai diverse, iar hotelurile sunt, pe alocuri, dintre cele mari şi celebre, cum ar fi Ritz-ul de pe Piccadiily, sau London Hilton şi Intercontinental, ambele spre colţul cartierului dinspre Hyde Park Corner, unde există o remarcabilă concentrare de hoteluri cu multe şi meritate stele. Tot în Mayfair este New Bond Street, o stradă cu trei case de licitaţii de obiecte de artă, una dintre ele, Sotheby's, fiind, cu peste 250 de ani, cea mai veche din lume.

Paradoxal sau nu, în elitistul Mayfair se adună, în mod tradiţional, demonstranţii pentru ziua de l Mai şi tot aici se ţin unele mitinguri ocazionate de Ziua internaţiot

Un alt paradox este faptul că acelaşi c muncitorilor, din ce în ce mai puţin paj aristocratic se învecinează cu de mult prea popularul Soho.

Soho şi Chinatown

Când auzi de Soho zâmbeşti, prezentul nu mai este la „înălţimea" tre lui. Cosmopolitism, prostituţie, pornog agitată. Cam asta a făcut celebritatea rului care se învecinează cu străzi corni şic şi cartiere aristocratice (Mayfai James), înainte de a căpăta acest renun ftiros, Soho era un loc de cazare căutat de imigranţi şi intelectuali Mozart, Karl Marx şi chiar pictorul Canaletto şi-au avut în Soho cazare doneză. Această atmosferă boe supravieţuit în colţul dinspre Tott Court Road, în Soho Square, mai exa şi în rest, dispariţia prostituţiei agresivi sex shop-uri, striptease, oferte pentru orientările sexuale, rebeliune, viaţă de r liniştit nebunia din Soho, dar tot au străzi întregi, cu alte fapte legale led sex. Peisajul general este, totuşi, domi sudică. Porţi chinezeşti, magazine cu pfi n^nea uTMr naiuri uriaşe. Dacă Regent's alimentare oriental asiatice şi mai ales J : înc epe dincolo de stradă, suntem, în

la foarte decent în sus. Pe stradă se cin ezare medievală care a ajuns cam în cen-

rante, unul lângă altul, şi nu „bombe" 1811 până în

mici care s-au hotărât asupra unei ofefcegentul George, viitorul rege George, să-şi nu au mai rezistat, pur şi simplu, arf ască atenţia asupra sa era înconjurată

baruri şi restaurante cât se poate de 0. A fost o perioadă bună pentru ţară ş
dar, acum, renumele Soho-ului este l tru Londra în special, înainte de
de Cartierul chinezesc, dezvoltat în pa traversa Marylebone Road tru a d
şir gros şi aproape continuu din buzna în parc, te opreşti invo-ar î
desprind, din când în când, grupul

, în mijlocul cartierului Marylebone

Londrei. Acum este o încântătoare
de arhitectură georgiană dar înainte

Crescent Park, o piaţetă semicircu-c
două aripi de clădiri şi coloane

toare ce se revarsă pe stradă. Este

,ă, să traversezi Cartierul chinezesc -

ape imposibil ca, în căutare de masă şi
Compton Street - de la un cap la altu
să treci pragul vreunui stabilimen
culi-dintre multele de aici. Din Soho, ş
mai ales din Chinatown, se se uşor î
Regent Street şi de acolo gem to
înainte, ignorând magazinele de :ă
Oxford Circus, aglomeraţia, apoi te

de pe Portland Place
începând de la
şi Marylebone. Langham şi biseric
AII Souls, şi gem în
nordul centrului, l
Regent's

Marylebone ş Regent's Park

Când totul este regal ş
imperial, iată că niţin
stradă şi un parc sur
ale unui nt. Este vorba de viitorul reg
George -lea care, din cauza afecţiunilo
psihice atălui său, George al IlI-lea,
trebuit să ucă ţara, ca regent, di

de câmpuri mai mult sau mai puţin goale. Printre cei care au avut o preferinţă pentru acest cartier au fost medicii, strada Harley fiind celebră pentru astfel de locatari, astăzi cam plecaţi de pe acolo şi răspândiţi în tot oraşul. Tot de acest cartier ţine şi Colecţia Waîlace şi Muzeul Sherlock Holmes de pe Baker Street, ba chiar şi un alt muzeu despre care vom povesti când va fi vorba de aceste destinaţii, Muzeul figurilor de ceară ale doamnei Tussaud, aflat, împreună cu Planetarium, chiar pe Marylebone Road, la umbra lui Regent's Park, pe care nu-1 mai putem evita.

Regent's Park a fost, lucru uşor de bănuit, domeniu de vânătoare al regilor, organizat de John Nash, omul regentului, ca un parc public pentru locuitorii unui oraş în mare extindere. Concepţia lui Nash, vizibilă în acest parc, este cea de aducere a atmosferei rurale la oraş (rus in urbe). El a plantat aici vile de vacanţă, doar câteva din cele 56 câte vroia să ridice şi nici palatul proiectat nu s-a mai făcut. Are o formă aproape circulară cu un nucleu excentric, mai spre sud, adică perfect rotund, delimitat de aleea Inner Circie. Este Queen Mary's Garden, locul unde găseşti alei romantice, un petic de apă, im restaurant şi chiar un teatru în aer liber. în afara acestui cerc se află un Iac mai mare, pe care se face navigaţie, la proporţiile respective. In nordul parcului se află Grădina Zoologică, uriaşă şi foarte bine dotată şi amenajată, a Londrei. Cam de peste tot din parc se vede, spre vest, minaretul Moscheii centrale din Londra, aflată într-o zonă verde dar dincolo de limitele parcului, spre canalul care se numeşte, desigur, Regent. Folosit pe

vremuri pentru transporturi fluviale adevărate, el a fost readus la viaţă cu unele mai uşoare, de agrement.

Parcurile regentului, sau mai degrabă ale Iui John Nash, se continuă în partea de nord-est cu parcurile Willage Est şi Village West şi chiar pădurea cimitirului Highgate, celebru pentru că aici îşi doarme somnul de veci Karl Marx.

Kensington

Când stai în apropiere de Oxford Street ţi se pare că tot ce este după Hyde Park este Kensington. Chiar după Hyde Park, într-o unitate greu de divizat administrativ, se află Kensington Gardens, cu sediul acestui nume, palatul regal Kensington. Şi poate că din această cauză cam tot ce se numeşte Kensington este sinonim cu bunul gust şi bunul renume. In sudul parcului este, inevitabil, South Kensington, un cartier de clădiri în bunul stil victorian, adunat pe cel puţin patru artere - Cromwell Road, Old Brompton Road, Brompton Road şi Sloane Avenue - care converg în acelaşi complex de trei pieţe - Thurloe, Cromweil, Glendower -din apropierea celor trei muzee victoriene -Muzeul Ştiinţei, Muzeul de Istorie Naturală şi Muzeul Victoria & Albert.

Kensington-ul propiu-zis este mai Ia nord, imediat după palatul Kensington din parcul cu acelaşi nume Aproape de colţul în care se întâlnesc axa Kensington High Street cu străduţele pline de personalitate Kensington Palace Gardens şi Kensington Church Street, în faţa bisericii St. Mary Abbots, mai spre sud, se află Kensington Square, pe care mulţi se chinuie să o caute oriunde altundeva. Amenajată în Î680, este una dintre celi vechi pieţe din Londra şi pe care înc; dăinuie nişte case din acea vreme, cele numerele 11 şi 12, O placă rotundă de deci comemorativă, aminteşte că a: locuit, în secolul al XlX-lea, filosofii! Stuart Mill.

Mergând pe Kensington High Street într-un târziu, de HoISand Park, care sp în sfârşit, monotonia onomastică avan bază numele Kensington. Deşi începe s; miroasă a periferie, arhitectura să se alt şi componenţa etnică a locuitorilor s diversifice, zona Holland Park, şi mai Holland Park Avenue, cunoaşte cea mai căutare printre vedetele străine, rnai americane, şi, deci, creşteri deosebiţi preţurilor imobiliare. Parcul Holland amenajat, în 1952, pe terenul nevândut tru construcţii al palatului Holland H acum un nebunatic hotei pentru ti: (youth hostel). Sera de citrice (oranj este folosită pentru expoziţii iar în sala (funcţionează un restaurant. Cu faţa Kensington High Street, în apropier Holland Park, se află o superbă casă-m ce poartă numele pictorului prerafaelit Leightpn, pentru care a şi fost constru 1866. In 1879 a fost adăugat salonul arab tru colecţia de ceramică islamică a lordu

Traversăm parcui şi ajungem în Notting HilI, mult mai populară, unde aşezat, în anii '50-'60, cei veniţi din C care, începând din 1966, scaldă cartier culorile carnavalului pe care îl organi aici în luna august. De la Notting Hill sunt doi paşi până la strada Portobello. se ţine, în fiecare duminică, un uriaş tj turi numite antichităţi. Biblioteca zone o fostă biserică iar vilele în stil englezes la ele acasă. Când dai de verdeţurile di meton Gardens e semn că ai intrat î water, o zonă formată aproape î totali-din hoteluri, şi alte capacităţi d cazare, taurante, pub-uri, cafenele şi alt unităţi imenîaţie publică, cu cele ma diverse |un şi tradiţii. Maximul de atracţi mris-este realizat de Queensway, una dintre i cosmopolite străzi ale Londrei cu ti mergând în şir continuu pe cel două .are privind la vitrine şi oferte încercând decidă unde vor intra. Se par că numele de la regina Victoria, născut în palatul îngton din capul străzii, car se plimba ici călare. Cam pe la mijlocul lui ;nsway se află un centr comercial ca un u - Whiteley. Este probabil, primul universal din lume deschis de am Whiteley în 1863 Clădirea actuală a :onstruită în 1911 ş este un mic oraş pe cu tot ce vrei şi nu vrei, inclusiv aţă" centrală destul d mare.

-helsea

Joi o ştim ca localitate oi o echipă d cu gazonul călcat de Dan Petrescu ş Mutu, dar nu este decât un cartier al rei. Dar nu unul oarecare, ci un cartie ial încă de pe vremea regilor din na Tudor. Henric al VUI-lea nu şi-a făcu de rânătoare aici, ca peste tot în , ci un mic palat, astăzi dispărut. De • drumul care taie Chelsea de la un cap , una dintre cele mai lungi artere °ndrei, se numeşte King's Road şi nu . Deşi a fost o zonă boemă, locuită de

mulţi pictori - Turner, Whistler, Rossetti -casele scumpe şi mari au fost în ofensivă continuă, dominând dar peisajul A fost mereu loc pentru viaţa boemă, pentru baluri renumite organizate la Clubul Arteior iar în prezent Chelsea Town Hali este locul de desfăşurare a unor importante târguri de artă contemporană sau antichităţi. Tot pe King's Road, la numărul 137, este un complex cu 120 de magazine de antichităţi, numit pur şi simplu Antiquarius iar mai jos, spre Tamisa, se ţine Chelsea Antique Market, la numărul 235. Peste drum, în elegantul dreptunghi cu case şi părculeţ în mijloc numit Carlyle Square, la numărul 18, a locuit Kim Philby, englezul care a spionat ani buni pentru sovietici şi a murit la Moscova, unde primea zilnic ziarul Financial Times. Nu căutaţi pe pereţi o placă spre amintirea acestui locatar, londonezii preferă să uite episodul.

Mergând pe Calea Regilor {King's Road) spre Sloane Square, sunt multe buticuri de modă rămase dintre şi mai multe care au dat renumele de acum 34 decenii al străzii, dar când vedem Smith Street facem dreapta brusc, spre zona verde din zare. Dăm întâi de St. Leonard's Terrace, cu locuinţe doar pe o parte, într-una dintre ele, cea însemnată cu placă memorială, locuind Bram Stoker când scria romanul Dracula şi lucra Ia teatrul Lyceum, de lângă Covent Garden. în lipsa metroului sau a unei maşini, drumul este foarte lung şi asta trebuie să-i fi creat lui Stoker gânduri dintre cele mai negre, mai ales că trebuia să mai treacă şi pe British Library, să se informeze asupra Transilvaniei, unde îşi plasase acţiunea. Urna lui cu cenuşă se află în cimitirul Golden Green iar autorii

volumului dedicat celor deveniţi londonezi pentru totdeauna, fiindcă îşi dorm somnul de veci în capitala britanică, acreditează ideea că irlandezul Stoker a murit din cauza unui sifilis în stadiu terţiar.

Dacă vom continua drumul prin zone verzi cu ochii la albastrul mâlos al Tamisei vom mai da de Royal Chelsea Hospital, cu capela sa, şi chiar de National Army Mu-seum, de care vom vorbi la paragraful dedicat muzeelor militare. Royal Chelsea Hospital şi Royal Hospital Chapel au fost construite de celebrul şi fericit omniprezentul Charles Wren, Ia ordinul lui Carol al Il-lea, în 1682, pentru a găzdui şi vindeca rănile veteranilor şi pensionarilor armatei, O statuie a regelui străbate vremurile în acest loc.

Ultimul triunghi verde este Chelsea Physic Garden cu statuia *lui Hans* Sloane, medic şi colecţionar care a salvat grădina de plante medicinale de Ia dispariţie, în 1772, printr-o donaţie. Cu siguranţă a pus ceva în bani că numita grădină există şi astăzi, după mai bine de 230 de ani. Memoria lui Sloane este şi ea eternă, slăvită de o statuie chiar în grădina salvată şi de o fântână dedicată Iui în aglomerata Sloane Square, aflată undeva, unde Belgravia este tăiată de, cum altfel, Sloane Street.

Dar în acest colţ din Chelsea, verdele continuă peste Tamisa cu Battersea Park care are chiar pe mal, din 1985, o Pagodă a Păcii, unul dintre cele 70 de monumente similare construite în mai multe locuri din lumea întreagă. Monumentul de 35 de metri a fost construit în 11 luni numai de preoţi budişti,

In aceste locuri, Tamisa poate fi trecută peste Chelsea Bridge sau peste Albert Bridge. Acesta din urma, construit în 1873, este considerat cel mai elegant dintre podurile de pe Tamisa iar noaptea este luminat de mii de becuri electrice. Din Chelsea Physic Garden se ajunge pe Albert Bridge pe Cheyne Walk, o promenadă cu case din se-colul al XVIlMea, preferată de artişti ca îoc de rezidenţă, astfel că plăcile memoriale sunt din abundenţă. Turner a locuit, incognito, la numărul 119, iar George Eliot a şi murit în locuinţa de la numărul 4. Probabil *nu* ştiaţi că scriitorul George Eliot era de fapt femeie, cu numele de Mary Ann Evans, şi când nefericitul eveniment s-a produs, la 22 decembrie 1880, a fost înmormântată în cimitirul Highgate, celebru pentru că aici este înhumat şi Karl Marx. Un alt Eliot celebru, dar bărbat, T. S. Eliot a locuit în Carlyle Mansions, unde au mai aflat găzduire Henry James şi Ian Fleming.

lână Ia urmă tot pe King's Road ajungem şi îl parcurgem aproape de la cap la coadă, sesizând din plin trecerea de la lumea lui Thomas More şi a filosofului CarJyle, la magazinele de modă care au impus minijupa şi chiar moda punk iar acum se întreabă ce ar mai putea lansa drept linie de conduită în vestimentaţie. Oricum tinerii sunt prin preajmă, gata să susţină tendinţa.

Când am ajuns în Sloane Square deja e prea târziu, lumea magazinelor chic a câştigat. Aici e deja Belgravia, începe Sloane Street, care te lasă sub gardul Iui Hyde Park, şi chiar King's Road continuă niţel, spre un lat gard înverzit, cel al palatului Buckingham. Ce mai caracterizează Chelsea pe care am vizitat-o este lipsa oricărei staţii de metrou, cea mai apropiată fiind cea din Sloane Square, la peste 200 de numere de casa de pe unde ne-am plimbat.

Et in Londinium ego - Londra din muzeu în muzeu

Muzeu! Londrei - Barbican - British Museum - Bloomsbury - British Library - Colecţia Wallace - Madam Tussaud şi Sherlock Holmes - Ţaţe Britain - Victoria and Aibert Museum -Natural History Museum - Science Museum - Imperial War Museum -Raţionai Army Museum

Muzeul **Londrei şi Barbican**

Multă lume ignoră faptul că există un muzeu al Londrei. Câţi am fost la muzeul Bucureştiului, sau când am ajuns în vreun oraş de provincie am dat fuga să vedem muzeul care îţi povesteşte istoria locală, făcând din orice ciob o dovadă uriaşă a existenţei vieţii pe acele pământuri? Dar când este vorba de Londra, cioburile acestea încep să aibă altă strălucire.

Deschis în 1976, Museum of London este adăpostit într-o clădire nouă, modernă, speciat construită pentru acest scop, adică nu este un fost palat sau altă construcţie impresionantă care a străbătut secolele pentru a fi repartizată să adăpostească muzeul capitalei. Plasarea sa nu este, totuşi, întâmplătoare. Se află în City, inima oraşului de astăzi, dar şi locul unde s-a născut, în antichitate acesta. Strada pe care se află muzeul se numeşte London Wall şi se întinde de-a lungul a ceea ce a fost, în vechime, un zid de apărare al oraşului. Mai

Traseu III: Londra din muzeu în muzeu (vezi Index, pag.

întâi aflăm că numele de Londra vine din latinescul Londinium, pus de romani când stăpâneau pe aici şi viitoarea capitală era deja un oraş comercial important, un nod de drumuri şi afaceri. Prezentarea urmează un fir cronologic şi afli multe lucruri despre care nu ai *fi bănuit ca* te interesează. Antichitatea este reprezentată serios de mozaicuri romane, dar şi de statui din templul lui Mithras. Din Evul Mediu se vorbeşte mult despre Marele Incendiu, cel care, în 1666, a distrus o mare parte din oraş, despre epoca reginei Elisabeta I, şi destul de puţin despre cea victoriană, pe care însă, o poţi vedea la orice pas afară, pe străzile oraşului. Este refăcută chiar şi o stradă londoneză de acum mai bine de un secol, din epoca victoriană, cu magazine specializate, mobilier original şi reclamele epocii. In rest, există tot ceea ce ar putea vorbi despre istoria unui oraş, monede, imagini cu explicaţii, arme şi obiecte casnice, o serie de utilaje, că doar aici s-a născut industrialismul, şi chiar caleaşca primarului londrei, *în* care, toamna, regina participă la tradiţionala defilare Lord Mayor Show.

Muzeul Londrei se află într-un cartier modem, cu clădiri înalte, pieţe, treceri printre clădiri, pasarele, scări de acces, şi chiar un centru polivalent, Barbican, cu multe fapte culturale ce se petrec în cele două săli de teatru şi una de concert, mai multe cinematografe şi săli de expoziţie, o bibliotecă, o şcoală de muzică (Guildhall School of Music), mai multe restaurante şi cafenele. Centrul Barbican şi întregul complex cu acest nume a fost construit în 1962 într-o zonă puternic afectată de bombardamentele germane din al doilea război mondial.

în Barbican sunt, totuşi, câteva obiective ce ţin de istoria veche a Londrei. Este vorba de fosta braserie Whitbread, unde nu se mai produce de mult bere, ci se ţin conferinţe pe diverse teme, în cadrul centrului modern organizat aici, Nu departe se află capela Wesley, care poartă numele fondatorului bisericii metodiste, John Wesley. Este înmormântat în spatele capelei căreia i-a pus piatra de temelie în 1777 şi în care a predicat până Ia moartea sa, în 1791. Coloanele capelei sunt tăcute din catarge drepte de corabie, totul este auster, în spiritul acestei biserici în cadrul căreia găseşti, cu sfinţenie păstrate, urmele fondatorului metodistului, *în* această capelă s-a căsătorit Margaret Thatcher, cea care avea să devină prima femeie şef a guvernului Majestăţji Sale, Tot pe City Road se află unul dintre puţinele cimitire aflate pe teritoriul central al Londrei, prea scump pentru a risipi suprafaţa cu aşa ceva. Este desigur foarte vechi, se numeşte BunhilI Fields şi a fost înfiinţat după ciuma din 1665, cea care a precedat Marele Incendiu, dar ulterior a fost alocat nonconformiştilor refuzaţi de biserica anglicană din diferite motive. Locatarii săi sunt sfinţi, păcătoşi şi ciumaţi, cum se spune în Permanent Londoners. Este un loc liniştit, unde îşi dorm somnul. de veci Daniel Defoe, creatorul lui \ Robinson Crusoe, William Blake, poet şi pictor, mama lui John Wesley, părintele metodismului. Printre păcătoşii de aici se află un fost bancher care a furat uriaşa sumă de 250 de *mii* de lire sterline pe care

a tocat-o într-o viaţă de risipă, a fost prins şi executat, deşi se zvoneşte despre el că 5-a salvat băgându-şi un tub de argint pe gât. E clar că londonezii aveau imaginaţie când era vorba de poveşti insolite.

British Museum şi **Bloomsbury**

Dacă traducem British Museum obţinem nu un nume, ci o instituţie care a ajuns să se identifice cu aceste cuvinte comune. El nu este un muzeu britanic, d este chiar Muzeul Britanic, adică British Museum. Nu este un muzeu de istorie, pentru că este istoria însăşi, şi nici un muzeu de artă nu este, deşi are nenumărate obiecte de artă. Totuşi, nu există probleme de definire, pentru că numele său este însăşi definiţia muzeului.

A fost creat în 1753, prin alăturarea câtorva colecţii particulare. Acum are un departament de medalii şi monede, o secţie zdrobitoare de antichităţi egiptene şi săli esenţiale pentru antichitatea romană, greacă sau mesopotamiană, ev mediu britanic şi antichităţi din Orientul îndepărtat. La British Museum sunt expuse multe mumii egiptene, de oameni sau chiar de animale, statui gigantice de faraoni, faimoasele frize ale Partenonului din Atena, sculpturile în marmură numite Elgin, după lordul care le-a cumpărat de *la turcii* ce stăpâneau atunci Grecia şi le-a adus la Londra.

British Museum

După o intrare spectaculoasă, dar în nota clasicismului englez, dinspre strada Great Russel, se ajunge într-o amenajare nouă, o uriaşă curîe interioară acoperită recent, dând o atmosferă de antichitate egipteană. Sub cupolă nu sunt decât magazine de suveniruri şi alte facilităţi de vizitare, sculptura egipteană urmează pe latura stângă. După care este sculptura asiriană, cu bucăţi enorme şi multe din palatele de la Ninive, Korsabad şi Nimrud.

Majoritatea exponatelor au fost aduse de exploratori sau cuceritori britanici de peste tot din lume pe unde au ajuns. Multe dintre piesele egiptene au revenit Angliei învingătoare, conform tratatului de la Alexandria din 1801, din colecţiile aduse, la rândul său, de Napoleon din Egipt. S-a cumpărat, furat sau jefuit cu cerbicie, secole de-a rândul, s-a cărat în Marea Britanic, şi rezultatul este un muzeu cu peste 7 milioane de obiecte, unele mai frumoase şi mai valoroase ca altele, pe simeze sau în depozite. Intrarea este gratuită, dar o donaţie este oricând binevenită. British Museum poate *fi* vizitat zilnic de Ja 9)a 6 seara, iar joi, vineri şi sâmbătă, de la 9 la] O seara.

Dacă ai o fire de colecţionar, după ce ieşi din muzeu poţi intra, doar trecând

strada, în magazinele de antichităţi, de suveniruri generale care, din cauza poziţiei, alocă o atenţie particuferâ muzeului, sau chiar în magazinul de suveniruri al muzeului, pe care adesea îl întâlneşti, când vii din centru, pe Bloomsbury Street, înainte să descoperi muzeul însuşi.

O plimbare prin Bioomsbury, cartierul în care se află Bristish Museum, este un eveniment în sine. Un *cititor al lui* Didens regăseşte totul aici, atmosfera şi peisajele sale urbane, ba chiar şi casa în care scriitorul a trăit. Bloomsbury este celebru şi pentru vestitul grup de intelectuali rasaţi format în jurui faimoasei scriitoare Virginia Wolf

Bloomsbury Square este cea mai veche piaţetă din cartier *şi a fost amenajată* de contele Southampîon în 1661. Domnul marţial care stă în poziţie şi haine romane pe un fotoliu, adică statuia din piaţă, nu este contele, ci politicianul Charles James Fox, care a trăit cu mai bine de un secoi mai târziu. Casele impozante care se deschid spre Bloomsbury Square sunt ornate cu plăcile memoriale care amintesc că aici au locuit, pe lângă Virginia Wolf, şi biograful Lytton Strachey, Dora Carrington, Vanessa Bell, Duncan Grant. Una dintre aceste plăci aminteşte pur si simplu că „aici şi în casele din vecinătate au locuit în prima parte a secolului XX câţiva dintre membrii Grupului din Bloomsbury printre care Virginia Wolf, Clive Bell şi Strachey". Charles Dickens, căruia i s-a dedicat un traseu turistic prin Londra de mare succes, a locuit în Doughty Street, nu departe deMecldenburgh Square, unde Virginia Wolf s-a sinucis în 1941.

Mai mare şi mai departe de centru se face Russell Square, una dintre cele mai mari pieţe de acest gen din Londra. Scriitorul T. S. Eliot a lucrat aici o vreme dar renumele acestui loc este dat de latura sa estică, ocupată în totalitate de faţada dominată de cărămidă roşie a hotelului care nu se putea numi decât Russell. Pe şapte etaje se desfăşoară un ameţitor joc de volume, arcade, balcoane, turnuri şi colţuri în relief, un stil flamboaiant, dintre cele mai încântătoare. Nu vă fie jenă să vă opriţi şi să priviţi cu ochii în sus şi gura căscată, „localnicii" s-au obişnuit şi, la început, au făcut şi ei la fel. în contrast, dar destul de mascată de copaci, statuia fermierului duce de Bedford, Francis Russell, cu un plug de arat la picioare, stă cu spatele la parc şi faţa la Londra.

Tot cu spatele la Russell Square pare sa stea şi clădirea uriaşă, ca întindere, cel puţin, a Universităţii din Londra, deşi adresa poştală ţine de acest parc. Senate House conţine doar remarcabila bibliotecă a universităţii, Institute of Education şi multe servicii administrative. Altfel, facultăţile ce ţin de Universitatea *din* Londra sunt prin preajmă, prin oraş sau chiar în afara lui.

British Library

British Library nu este un muzeu, dar nici o librărie, cum ar putea crede un vorbitor de engleză „furculision". Este o uriaşa bibliotecă, atât în sensul clasic, cât şi în cel modern al cuvântului. S-a investit *mult* pentru ca Biblioteca sa arate cum arată în prezent, să fie o îmbinare de practic şi arta,

de ştiinţă şi cultură. Chiar în *piazza* în trepte, ca un forum, prin care se face accesul, se află o statuie de mari dimensiuni în care artistul, şir Eduardo Paolozzi, îl reprezintă pe Isaac Newton aplecat la maximum pentru a măsura universul cu echerul 51 compasul. O statuie interesantă se află chiar în hol şi te îmbie mai mult să îţi faci fotografii acolo decât cu busturile din preajmă. Bill Woodrow şi-a închipuit „Sitîing on History" ca pe o uriaşă carte de bronz, legată cu o bilă cu lanţ şi deschisă undeva la mijloc, cât să poţi sta pe ea ca pe o bancă.

Un turist nu are timp să se aşeze în săli (ie lectură şi nici să-şi ia acasă de citit nu este prea posibil, dar sensul modern al noţiunii de bibliotecă îi este larg dedicat. British Library este şi un muzeu al cărţii, aici putând fi vizionate, într-o expoziţie permanentă în penumbră, tipărituri şi hărţi dintre cele mai importante, precum Magna Carta Libertaîum, „constituţia" regelui John Lackiand din 1215, un exemplar al Bibliei tipărite de Gutenberg, manuscrise aparţinând unor oameni celebri pentru fapte politice sau de cultură şi manuscrise celebre pentru că au stat la baza unor astfel de fapte. Tot ca expoziţie merită reţinută prezentarea de timbre, peste 80.000, puse in aproape 1.000 de rame metalice cu geam, care se extrag din perete precum cărţile de joc din pachet. Deşi, având în vedere numărul acestor timbre şi mai ales valoarea lor, te-ai fi aşteptat ca expoziţia filatelică să fie cât un cinematograf, ea este de fapt doar un perete de vreo 40 de metri, peste drum de „cafeteria" Bibliotecii. Cereţi voie şi vi se va permite fără nici o problemă să vă fotografiaţi cu cel mai rar şi scump timbru din lume, „Blue Mauritius", din 1847. Oricum vă aflaţi în faţa celei mai tari expoziţii permanente de timbre din lume. Nici măcar în Londra nu mai găsiţi aşa ceva, pentru că Muzeul filatelic ce funcţiona în oficiul de pe King Edward Street a fost desfiinţat. A fost desfiinţat şi oficiul, clădirea fiind vândută unei bănci, dar au rămas placa de marmură care povesteşte cum a destinat regele respectiva clădire scopurilor poştale, şi statuia lui Rowland Hill, inventatorul timbrului, flancată inutil de două cutii poştale uriaşe. Nici la Londra tradiţia nu mai este ce a fost!

Wallace Collection

Recunosc şi mă mândresc: am o slăbiciune pentru Colecţia Wallace. Poate pasiunea care stă în spatele ei, poate decenţa ei de a nu se lăuda în gura mare, deşi are o zestre mai bogată decât multe muzee vestite, m-au atras şi m-au făcut să o vizitez de câte ori trec prin Londra. Majoritatea exponatelor au fost cumpărate din Londra şi Paris între 1800 şi 1872, de către marchizul de Hertford şi fiul său nelegitim şi moştenitor cât se poate de legal, Richard WaJlace. Dacă acesta din urmă a dat numele colecţiei, Hertford se numeşte palatul care adăposteşte colecţia, probabil cea mai mare adunată de o persoană privată. Colecţia a fost donată statului de către văduva Iui Richard Wallace, în 1897, şi peste trei ani a fost deschisă publicului. Richard Wallace este acelaşi cu englezul îndrăgostit de Paris care i-a donat oraşului-lumină 50 de

fântâni tip, numite, desigur, Waîface, şi corpul său, pentru odihnă eternă, la Pere Lachaise, dar colecţia de artă a pâsîrat-o pentru Londra. Colecţiile saie expun multă pictură şi artă franceză din secoiul al XVUI-lea, cea mai bogată expunere de gen din afara Franţei, porţelan şi mobilier din întreaga lume, artă religioasă italiană, multă Renaştere şi săli întregi de arme şi armuri. Ca orice muzeu britanic care se respectă, accesul este liber şi în fiecare zi a săptămânii, de la 10 la 5 seara, cu excepţia duminicii, când se deschide la prânz.

Londra misterioasă, cu M a d a m Tussaud şi SherJock Holmes

Rămânem în Marylebone, cartierul colecţiei Walkce, cu o incursiune în Londra misterelor, profitând de aflarea în preajmă a muzeului figurilor de ceara şi de groaza, Madam Tussaud's, şi a muzeului dedicat unei figuri literare, Sherlock Holmes.

Madam Tussaud's este un muzeu al figurilor de ceară, primul din lume. Spre deosebire de alte muzee de acest gen, deschise cam peste tot pe unde sunt turişti în exces, cel de *la londra* este primul şi cu cele mai vechi exponate. Mărie Tussaud era franţuzoaică, si nu inventatoarea, ci asistenta doctorului Phillip Curtius, cel care a făcut primele figuri de ceară. O creaţie a acestuia, capul amantei regelui Ludovic al XV-lea, este cel mai vechi exponat al muzeului de Ia Londra. La Revoluţia franceză din 1789, Mărie s-a aflat la un pas de ghilotină, dar a fost preferată pentru munca de a face măştile mortuare ale celor mult mai Celebri, care nu au putut evita execuţia, în Marea Britanie a ajuns cu o expoziţie itinerantă de figuri de ceară şi a prins-o aici unul dintre războaiele franco-britanice. A rămas pe insulă si a deschis prima expoziţie permanentă pe Baker Street, în 1835. în 1884, mult după moartea, în 1850, a doamnei Tussaud, muzeul s-a mutat în actualul său sediu, din Marylebone Road. In 1935, un incendiu a topit mai multe exponate care au fost refăcute, în mare parte, după formele în care fuseseră turnate. Beneficiind de experienţa traumatizantă a închisorilor revoluţiei franceze şi a măştilor mortuare, doamna Tussaud a creat o „cameră a ororilor" în muzeul său, idee preluată intensiv de muzeele similare din întreaga lume, dar şi de simplele bâlciuri. Paşaportul de intrare în galeria figurilor de ceară, este totuşi, celebritatea. Astfel, muzeul de ia Londra se îmbogăţeşte mereu cu un nou exponat, alături de care se fotografiază, în ziua expunerii, chiar originalul, încântat la maxim că i s-a recunoscut statutul de vedetă şi dreptul *h* imortalizarea în ceara de fa Madam Tussaud. Programul de vizitare este de la 10 la 6 seara, iar biletul de intrare, valabil şi pentru Planetarium, este destul de scump. Numai pentru Madam Tussaud, accesul costă vreo 13 lire sterline, fiind unul dintre cele mai ridicate tarife pentru un muzeu londonez.

Bani vom scoate din buzunar şi pentru a intra *în* casa de pe Baker Street unde se afla muzeul Sherlock Holmes. Este o casă me-morială pentru *m* personaj de literatură, plasat la o adresă inexistentă, numărul 221 B.

Totul este amenajat ca ia carte, sau mai exact ca în cărţile cu detectivul Holmes şi doctorul Watson, scrise de Şir Arthur Conan Doyle. Interiorul muzeului se află la etajul l, unde vizitatorii se pot chiar aşeza în fotoliul lui Sherlock Homes, având la îndemână tot felul de obiecte de zi cu zi făcute celebre de povestirile lui Conan Doyie. La etaj se află dormitorul doctorului Watson, ajutorul credincios şi „elementar" al detectivului, şi totul este făcut ca personajele literare să pară cât mai reale. Muzeul Sherlock Holmes este deschis zilnic, de la 9 şi jumătate până la 6 seara, iar intrarea costă 6 lire.

Ţaţe Britain, fostă Gallery

Pe malul Tamisei$_t$ dar spre amonte, destul de aproape de Westminster şi Palatul Parlamentului, se află o clădire cu aspect de templu grec pe care este scris mare *Ţaţe Bntam.* Palatul de pe cheiul Millbank a fost construit de Şir Henry Ţaţe, un magnat al zahărului din secolul al XlX-Jea, pentru a adăposti lucrările britanice de artă contemporană aflate în posesia sa. Dar ceea ce era atunci contemporan acum este clasic, arând vechime mai mare de un secol. Expunerea urmează un fir cronologic, porneşte din 1550 şi partea permanentă se găseşte mai afes la parter, etajul fiind pentru expoziţii temporare şi lucrări având hârtia drept suport.

Când a fost inaugurata galeria Ţaţe Modern, dintr-o fostă uzină electrică de pe malul Tamisei, o parte din colecţii au fost mutate acolo, dar au rămas încă multe în paiatul galeriei Ţaţe, plus aripa nouă, galeria Clore, unde se află o excepţională

Ţaţe **Britain,** fostă **Ţaţe** Gallery

expunere de lucrări ale lui William Turner, pictorul englez din secolele XVIII-XIX. Din anul 2000, Ţaţe Gallery se numeşte Ţaţe Britain, pentru a sublinia că aici se găseşte numai artă britanică; Hogarth, Gains-borough, Blake, mult Constable, Turner, prerafaeliţii, Sickert, Nicholson, Moore, Hepworth, Bacon şi chiar Lucian Freud. Cât despre acces, nimic nou: între 10 şi 6 seara, gratuit, cu disponibilitate maximă pentru orice donaţie.

Victoria and Albert Museum (VAM)

De la Ţaţe Britain, fostă Gallery, vom face încă un salt, slavă metroului, până în sudul Kensington-uiui, unde ştim că se află un muzeu numit Victoria şi Albert, Este al treilea element ai triadei memorial (Albert Memorial) - sală de spectacole (Royal Albert Hali) ~ muzeu (Victoria and Albert Museum) realizată în acest colţ al Londrei şi dedicată de regina Victoria soţului ei, prinţul consort Albert, dar şi unul dintre cele trei muzee adunate într-un adevărat pol muzeistic acolo unde Exhibition Road, care vine de la Kensington Gardens, de lângă Albert Memorial si Royal Albert Hali, se termină tn Cromwell Road.

Clădirea muzeului este un amestec de stiluri, gotic şi renascentist, şi adăposteşte în interiorul său un uriaş depozit de creaţii care ar putea fi încadrate în ceea ce numim, în prezent, design .si chiar amenajări interioare. Este uriaş, vreo 12 km de galerii grupate pe patru niveluri principale, şî de aceea are zile când este deschis până Ia 10 seara, Oferta sa este eclectică, dar destul de strict organizată pe săli şi galerii. Vom găsi, deci, la muzeul Victoria şi Albert: design din toată lumea dar mai ales britanic, mobilă Art Nouveau din 1900, ceramică, sticlă şi porţelan dintre cele mai încântătoare şi scumpe, lucrături din metale preţioase sau preţioase dar din metai comun, pictură, multă şi vestită, dar şi grafica sau lucrări imprimate, textile, adică haine şi o colecţie zdravănă de rochii, obiecte din japonia, China, India, din Americi şi din Africa. Unele galerii poartă nume care explică multe: TTTsui Gallery of Chinese Art, Nehru Gallery of Indian Art, Frank Lloyd Wright Gallery, European Ornament Gallery. în aripa Henry Coie este expusă artă britanică din 1700 până în 1900, mai ales pictură, o uriaşă colecţie de John Constable, dar şi gravuri, stampe, fotografii. Ca mai toate muzeele londoneze, VAM este dinamic şi modern, are tot felul de evenimente pentru vizitatori şi „prietenii muzeului", există o asociaţie a acestora şi fondurile pe care aceasta reuşeşte să le strângă a permis, de mult timp şi de mai multe ori, cumpărarea unor noi exponate. în holul central, când programul de vizită se lungeşte în noapte, o orchestră cântă pentru cei care stau Ia mesele resturantului deschis aici.

Natural H i stor y Museum

Dacă nu ştii şi vezi clădirea acestui muzeu, ai jura că este Victoria and Albert Museum sau ceva mult mai' legat de artă. Palatul cu o intrare de catedrală catolică a fost inaugurat în 1881 şi la construcţia sa s-au folosit tehnici revoluţionare, oţel şi

Scheletul dinozaurului din holul Muzeului de istorie Naturală

fontă ascunse de coloane şi statui de plante şi animale. Muzeul este una dintre cele mai frumoase şi bogate poveşti ale vieţii pe pământ. Este împărţit în două, în galeriile Vieţii şi cele ale Pământului Cum ai trecut de anterior amintita intrare fastuoasă, dai de un hol pe măsură locuit de un schelet complet de dinozaur Diplodocus.

De altfel, dinozaurii populează una dintre marile galerii de la stradă, cu ferestrele de-a lungul impunătoarei faţade de pe Cromwell Road. Urmează săli de biologie umană şi mamifere, dar şi insecte şi reptile.-Primul etaj aparţine originii speciilor şi unei serioase colecţii cte minerale, de pe pământ sau din afară pentru că aici pot fi văzuţi şi met'eoriţi La Viziunile pământului este un lift uriaş şi un glob spectaculos care se învârte, Comoara pământului expune nenumărate pietre preţioase şi minerale iar Galena ecologică reface o pădure tropicală cu zgomotele ei. Pe lângă aceste amenajări spectaculoase, la Natural History Museum pot fi văzute o mulţime de tipuri de păsări, dar şi de elefanţi.

Science Museum

Este al treilea muzeu din polul muzeistic de ia intersecţia lui Exhibition Road cu Cromwell Road. Laşi pe stânga Natural History Museum şi pe dreapta latura stângă a Muzeului Victoria şi Albert, cea cu urme de la bombardamentele din al doilea război mondial, şi apuci pe Exhibition Road spre Kensington Gardens. Muzeul Ştiinţei ar fi putut fi foarte bine o secţie a Natural History Museum şi mulţi chiar cred că asta este. La baza acestui muzeu care prezintă evoluţia ştiinţei în Marea Britanic stau exponatele de la Marea Expoziţie din 1852. La început erau şi obiecte de artă aici dar ele au fost duse peste drum şi un nou muzeu, numit Victoria and Albert, a fost creat. La Science Museum, sunt expuse locomotiva Puffing Billy din 1813, aparatul fotografic al lui Fox Talbot, telefonul lui Graham Bell, vechi instrumente de navigaţie, utilaje, motoare, tot felul de mecanisme care au fost, la vremea lor, adevărate revoluţii. -Mai din zilele noastre sunt expuse nava Apollo 10, utilizată de americani în 1969, şi un laborator spaţial interactiv, iar .alte idei inedite de expunere sunt istoria aparatelor casnice, provocarea materialelor, povestea aburului, medicina umană şi cea veterinară.

Muzee militare

Am mers Ia Imperial War Museum căutând istoria militară şi imperialistă a

Imperial War Museum

Marii Britanii, dar nu am găsit decât un muzeu militar dedicat participării Marii Britanii şi a ţărilor Commonwealth-ului la cele cîouâ războaie mondiale şi la alte conflicte din lumea întreagă care le-au urmat, până în prezent Problema acestui muzeu este că se află destul de departe de alte atracţii, dar acelaşi metrou, cu staţiile sale Lamberth North sau Eiephant&Castle ne scoate din încurcătură şi ne aduce mai aproape de obiectiv, deşi nu chiar la uşa lui. Este exclus să fii dezamăgit, chiar dacă nu eşti un fân al tunurilor, tancurilor, ba chiar şi al avioanelor expuse aici. Partea de documentare este extrem de serioasă şi, deşi nu pentru asta aţi venit până aici, veţi găsi şi uniforme româneşti din vremea participării noastre la război. Extrem de bine este prezentată viaţa de crunte privaţiuni trăită de britanici când rămăseseră singuri în faţa Germaniei naziste, după capitularea Franţei, cu bombardamente zilnice, care distrugeau Londra sistematic. O parte din obiectele de artă expuse la acest muzeu, inclusiv o suită de desene realizată de sculptorul Henry Moore, se referă exact la această perioadă, a blitzkrieg-ului dorit de nazişti împotriva britanicilor şi mai ales a Londrei. Clădirea a folosit, înainte de a deveni sediu de muzeu, drept spital de boli psihice. După o amenajare serioasă şi, desigur, mutarea spitalului, a fost adus aici muzeul aflat până atunci în South Kensington. Muzeul războiului nu rămâne cantonat în războaiele mondiale ci ajunge cu poveştile până în zilele noastre, trecând prin Asia de Sud-Est, din anii '50, prin insulele Falkland de acum mai bine de două decenii, prin lupta împotriva terorismului clasic, cel dinainte de 11 septembrie 2001. în faţa muzeului, pe lângă două tunuri uriaşe, se află o bucată plină de grafitti din zidul Berlinului.

Eână la urmă înţelegi că imperial este muzeul, şi nu războiul. Dacă vrei neapărat să vezi uniforme spectaculoase si poveşti cu campanii britanice în zone exotice mai faci un salt, cât permite metroul {staţia Sîoane Square), la National Army Museum, undeva spre Chelsea. Sunt larg prezentate războaiele napoleoniene *şl* incursiunile coloniale britanice prin Asia, Africa, America sau insulele Pacificului. Este una dintre cele mai bogate prezentări de uniforme, săbii şi coifuri. Prezentarea armatei pleacă din 1485 şi este foarte bine actualizată, găseşti chiar şi pliante de recrutare. Atmosfera este completată de tablouri ample, diorame veridice şi filme zgomotoase proiectate în săiiţe speciaie, Muzeul, totuşi, nu este mare şi te şi miri cum de, intră atâtea câte ai văzut aici.

Shopping la Londra

Oxford Street - New Bond Street -Piccadilly Circus - Regent Street -Covent Garden - Knightsbndge -Harrod's - Kensington - Portobello -Camden Lock - Petîicoat Lane - Old Spitaltields Market

Capitala luxului şi a bunului gust

Cuvântul *shoppmg* vine din engleză şi desemnează un fenomen, o apucătură, o obsesie, o deprindere, un sport, o boală, în funcţie de cât se cheltuieşte şi pe ce. Mulţi spun că bucătăria englezească este groaznică şi se pare că au dreptate, dar la Londra se mănâncă foarte bine şi cu mult stil. Cei mai mari designen de modă nu sunt englezi, şi nici ora exactă a prezentărilor de modă nu se dă de la Big Ben, dar aici se află cele mai multe magazine de modă. De fapt, la Londra se află cele mai mari şi vestite magazine din lume şi, lucru important, cele mai vechi. La Londra, pe lângă marile magazine, sunt străzi comerciale, mai mult, sunt bulevarde întregi unde cel pasionat sau bolnav de shopping îşi poate cheltui banii. Tot aici înţelegi, şi vom demonstra şi noi, că Londra este capitala mondială a comerţului cu antichităţi, şi asta din aceleaşi motive: diversitatea şi amploarea ofertei, sumele uriaşe vehiculate, calitatea produselor şi vechimea acestor practici, adică tradiţia shopping-ului.

Traseul IV: Shopping Ea Londra (vezi Index, pag.

Oxford Street

Oxford Street este locul unde vii să cumperi când eşti la Londra, spun specialiştii în shopping, Oxford Street este, aşa cum îi spune şi numele, o stradă dar, desigur, nu una oarecare. Se întinde de la Marble Arch, arcul de triumf pitic din colţul lui Hyde Park, şi până la intersecţia Tottenham Court Road - Charing Cross. De acolo se întinde, intermediar, New Oxford Street, şi ambele fac parte dintr-o arteră care taie Londra de la est spre vest, pornind din City, din faţa Băncii Angliei, şi mergând aproape drept, în formula de mare bulevard, până în Kensington, Ia Shepherd's Bush. Oxford Street ocupă chiar partea de *mijloc a.* acestei axe centrale. Statistic vorbind, pe Oxford Street se afla 300 de magazine şi 200 de milioane de oameni se vânturâ anual pe aici. Se pare d e vorba de cei care cumpără, că altfel nu ar prea avea cum să-i numere. Se pare că aici poţi cumpăra cam tot ce îţi doreşte sufletul, dar celebritatea locului a fost construită de magazinele mari, vechi şi vestite, de comerţul cu obiecte de lux şi de magazinele de modă. Unul dintre „templele" vestite de pe Oxford Street este Seifridges, cu o faţadă ca de bancă sau instituţie de cultură, care are, se pare şi se spune, cea mai mare sală de vânzare a cosmeticelor din Europa, dar şi cea mai bună ofertă alimentară din Londra. Este cel mai mare magazin universal din Londra după Harrod's şi a fost înfiinţat de un comerciant american, nu altundeva decât la doi paşi de Mayfair-ul preferat al americanilor. Stilul ionic grecesc al clădirii a fost, evident, opţiunea americanului fondator, Harrj Cordon Selfridge, şi construcţia a dura| vreo trei ani, din 1906 până în 1909. Una dintre regulile instituite de fondator este aceea de a nu vinde mobilă în magazim său din Londra.

Cam la mijlocul arterei se află o piaţa* extrem de aglomerată, Oxford Circus, prin care se pare că toate autobuzele cu etaj din Londra vor să treacă. De altfel, Oxford Street este, mai tot timpul, un şir continuu de autobuze londoneze roşii, care mai mult stau decât să înainteze, astfel că, dacă în traseul autobuzului apare şi Oxford Street, este mai bine să evitaţi. Bineînţeles, dacă vă grăbiţi, şi plimbarea cu autobuzul nu are scop strict turistic. Oxford Circus este locul în care Oxford Street este tăiată perpendicular de Regent Street, o altă stradă centrală şi vestită a Londrei, care, alunecând parcă, te duce la Piccadilly Circus, la statuia lui Eros

Revenim, însă, pe Oxford Street unde, mai spre Oxford Circus, se află Debenhams, cu ofertă de haine la modă, multe ale creatorilor britanici, dar şi raioane cu tot ce are omul nevoie în casă. Şi la John Lewis găseşti modă, dar şi tot ce altceva Vrei, inclusiv alimente, că doar este unul dintre cele mai mari magazine din Londra. Peisajul comercial este completat şi de cel mai mare magazin al reţelei Mark's&Spencer şi în care, inutil de spus, găsim de toate, de la haine la alimente.

Tot înainte de Oxford Circus se face, pe dreapta cu spatele la Marble Arch, o altă stradă celebră pentru comerţul care se practică pe aici, mai puţin mari magazine şi maL

mult, chiar foarte mult, comerţ; cu antichităţi şi obiecte de colecţie.

New şi Old Bond Street (Sotheby's si Christie's)

Chiar Ia intrare pe New Bond Street se află Grays Antiques Market, un complex cu mici magazine cu o ofertă amplă, care ar atrage pe orice colecţionar sau persoană interesată de tot felul de nimicuri vechi şi preţioase, inclusiv bijuterii Pe New Bond Street se află numeroase magazine de antichităţi strict specializate şi cu o tradiţie care se măsoară în zeci, dacă nu peste o sută de ani, şi, mai ales, se află sediul a nu mai puţin de trei faimoase case de licitaţie de obiecte de artă: Bonhams, Phillips şi Sotheby's.

înfiinţata în 1744, Sotheby's este cea mai veche casă de licitaţie de obiecte de artă din lume. în sediul din New Bond Street s-a mutat în 1917 şi de atunci ponderea vânzărilor s-a schimbat de la cărţi şi manuscrise la pictură şi alte obiecte de artă. Dacă nu remarcaţi banner-ele uriaşe care anunţă sediul renumitei case de licitaţie, atunci cu siguranţă veţi vedea statuia zeiţei egiptene Sekhmet, un fel de mascotă prezentă şi la sediile anterioare aie firmei cu o vârstă de peste un sfert de mileniu, în sala de la parter sunt expuse spre vizionare ofertele casei, iar licitaţiile, interesant de văzut, se desfăşoară la etaj. Poţi intra *şl* ieşi când vrei, să *vezi* cum se aruncă în luptă sume echivalente cu venitul lunar sau anual al întregii scări de bloc de acasă. Când începe Old Bond Street, strada devine pietonaîă, ba chiar este *şi* o bancă de bronz pe care stau zi şi noapte două personaje celebre, preşedintele american Roosevelt şi premierul britanic ChurchilI, vii şi activi în timpul celui de-al doilea război mondial, acum şi aici din bronz şi ei. Când se termină strada, traversezi circulaţia intensă care vine dinspre Buckingham pe bulevardul Piccadilly şi apuci pe St. James's Street, unde se simte deja atmosfera aristocratică emanată de palatul cu acelaşi nume, şi care se află în capătul străzii.

Nu mergem azi la palat, ci facem la stânga, pe King Street, unde, de departe se văd banner-ele cu text auriu pe fond vişiniu ale casei de licitaţie de obiecte de artă Christie's. înfiinţată în 1766, deci cu 22 de ani mai tânără ca Sotheby's, Christie's este mai scorţoasă decât concurenta sa, deşi au acelaşi obiect de activitate şi se urmăresc, umăr la umăr, peste tot. Ambele case şi-au deschis câte un nou sediu altundeva în Londra, Sotheby's lângă sala Olympia, în Kensington, şi Christie's în Old Brompton Road, în South Kensington, o zonă mai selectă, conformă cu calificativul anterior dat acestei case de licitaţie. De fapt, peste tot în lume - New York, Paris, Monte Carlo, Geneva - unde se instalează Sotheby's, vine şi Christie's, şi dacă una ţine o licitaţie cu un anumit profil, într-o anumită zi, peste mai puţin de o săptămână şi cealaltă va face la fel, Ia filiala din aceeaşi localitate.

Regent Street şi Piccadilly Circus

Dacă nu ara mers în Piccadiiiy Circus coborând pe Regent Street, o putem face

Piccadilly Circus

revenind pe Piccadilly Street din aristocratica zonă St. James, de la umbra străzii Pali Mall. In apropiere de Piccadilly Circus, unde se întâlnesc cina străzi, toate bune pentru shopping, se află unul dintre cele mai vechi magazine din lume, Fortnum & Mason's, înfiinţat în 1707. Piaţa în sine este îngustă şi foarte aglomerată, cu statuia lui Eros în mijloc, mic şi înaripat, multă lume stând pe treptele de la picioarele sale.

Intre noi fie vorba, statuia cu puştiul înaripat care trage cu arcul nici măcar nu îl reprezintă pe Eros, deşi poţi să juri acest lucru, mai ales că istoria spune că săgeata micuţului indica locul unde, pe vremea reginei Elisabeta I, funcţiona un faimos bordel. De fapt, când a fost ridicată, statuia vroia să-I întruchipeze pe „îngerul victorios al caritǎţii creştine". Clădirile mari din jur par că lasă cu greu Ioc acestei pieţe aflate pe un loc de vârf în lista obiectivelor londoneze, dar îşi expun ostentativ sute de metri pătraţi de reclame luminoase. Practic, toate faţadele dinspre Piccadilly Circus sunt învelite în reclame care se schimbă şi dau atmosferei un aer de New York coborât mai spre nivelul solului. Rock Circus, Planet Hollywood, London Experience, Trocadero Center, ba chiar şi un uriaş Virgin Megastore, magazin de muzică aparţinând firmei Virgin a lui Richard Branson, sunt câteva dintre multele complexe comerciale, şi nu numai de aici. Se poate merge apoi pe Regent Street, strada tăiată în 1813 ca să lege vestul Londrei cu Regent's Park, marele parc din nord, preferatul celui aflat atunci pe tron. Despre Regent Street se spune că este chiar expresia calităţii şi eleganţei. Libery, Hamley's, precum şi alte magazine mai mici şi scumpe susţin comerţul de lux din această zonă, în special de haine şi bijuterii. Celebră pentru aşa ceva este şi Carnaby Street, aflată în apropiere.

Nu părăsim zona, ci, fie coborând pe Charing Cross, strada comerţului cu cărţi -cele mai noi, vechi sau de colecţie, fie din Piccadilly Circus, prin Leicester Square, ajungem în Covent Garden.

Covent Garden

Royal Opera House şi locul unde era piaţa de gros pentru legume şi fructe este acum un complex cu magazine şic. Piaţa a fost înfiinţată prin secolul al XVII-lea şi de abia prin anii 70 ai celui de al XX-lea a fost mutată dincolo de Tamisa, Din peisajul zonei face parte şi pub-ul The Lamb and Flag, construit în totalitate din lemn, în 1623, şi care este una dintre puţinele clădiri care au scăpat de teribilul incendiu din]666, ba a supravieţuit până în zilele noastre, şi cu bine, încă. Acum, în fosta piaţă agricolă se vând aici, în magazine mici şi pri- j etenoase, produse de artizanat englezesc, de ,

ia haine şi cosmetice la porţelanuri, multe suveniruri *şi* cărţi, într-un colţ al pieţei a fost deschis London Transport Museum, cam în dreptul lui Jubilee Market, o piaţă de tarabe cu tricouri diverse, geamantane şi tot felul de suveniruri cu numele Londrei şi al Marii Britanii, cu steagul Union Jack interpretat în toate chipurile, fotografii şi vederi trăsnite, în centru, la subsol, se află restaurantele cu terasele pe care se produc cântăreţi de diverse stiluri, dar mulţi de operă şi muzică clasică, intens aplaudaţi, de sus, de trecătorii şi turiştii aplecaţi peste balustrade. In capătul haîei se află biserica St. Paul, cunoscută şi ca lăcaş al actorilor de teatru, unii chiar jucând diferite scenete, mai degrabă de pantomimă, în piaţeta ce desparte biserica de standurile Covent Garden-ului. Zona este cunoscută, de altfel, pentru numeroasele teatre care funcţionează aici, mai mari sau mai mici, cu diferite genuri practicate. Printre ele se află Royal Opera House, una dintre primele teatre de operă din lume, şi Lyceum, teatrul cu aspect de templu grec unde a lucrat Bram Stoker, irlandezul adoptat de metropola britanică, pe vremea când scria romanul *Dracuk,* publicat în 1897. De locuit locuia în Chelsea.

De la Covent Garden se poate ajunge la Knightsbridge, următoarea noastră destinaţie, mergând pe o axă de care am mai vorbit - Ştrand - Mall - Constitution Hill -Knightsbridge, dar distanţa este destul de mare, timpul preţios şi metroul pe aproape, la picioarele coloanei lui Nelson din Trafalgar Square.

Knightsbridge şi Harrod's

Knightsbridge este un alt cartier select dintre multele ale Londrei şi îşi ia numele de la bulevardul ce străjuieşte Hyde Park în partea sa de sud Dacă pe partea cu parcul mai au loc cu greu câteva clădiri, adevărate paiaţe, unele cu rezonanţă istorică, pe cealaltă parte a străzii, singura locuită de la cap Ia coadă, vei găsi aproape numai aşa ceva. Şi totul este extrem de scump, de la hoteluri şi restaurante, la magazine şi buti-curi. Vedeta străzii este Harvey Nichols, un magazin cum numai pe Oxford Street am mai văzut, în schimb, vedeta cartierului şi a întregii Londre este Harrod's, magazinul emblematic al capitalei britanice de 150 de ani, un templu comercial care uimeşte şi prin arhitectură. Şi aici găseşti tot ce vrei, de la jucării şi alimente, cărţi şi electronice, la haine scumpe şi bijuterii. Dacă vrei să cumperi un elefant nu vei găsi imediat, dar se poate aranja. Amenajările în stil clasic ale magazinului se întind pe 7 etaje şi au clasă în cel mai mare grad. înfiinţat de Henry Charles Harrod în 1849, magazinul este un obiectiv de vizitat la Londra, o adevărată instituţie de tradiţie englezească - ce afront au suferit englezii când magazinul a fost cumpărat de un milionar arab, tatăl lui Dodi Al Fayed, cel mort, împreună cu prinţesa Diana, în accidentul de maşină din Paris.

Harrod's are, în plus, titlul de furnizor ai Casei Regale, Printre cei care se pot mândri cu această calitate se numără şi Augustin Reed, Burberry, Gieves&Hawkes, John Lobb Ltd. şi Rigby&Peller. Primul certificat'regal de furnizor a fost

acordat de regele Henric a! II-lea în 1155 şi beneficiari erau, în special, breslele comercianţilor. Din secolul al XVIII-lea, aceşti furnizori au început să afişeze blazonul regal, iar pe vremea reginei Victoria au început să se bucure de prestigiul de astăzi. La Harrod's îşi face cumpărăturile familia regală si se spune ca, dacă vedem un R o! l s Royce parcat discret la o uşă din spate, înseamnă că regina a venit să cumpere un cadou pentru vreun prieten.

Au perfectă dreptate cei care spun că Londra este un templu al shopping-ului şi fiecare cartier, dacă nu fiecare stradă, îţi dă şansa să practici această pasiune costisitoare. Din Knightsbridge se ajunge, pe Kensington Road, o strada tot cu case doar pe o parte, că dincolo e parc, în Kensington High Street, colţ cu Kensington Church Street. Drept înainte se aşterne Kensington High Street, un drum lung, flancat de magazine dintre care se remarcă Jigsaw, Warehouse şi Hobbs. La dreapta, strada paralelă cu regala Kensington Palace Garden este Kensington Church Street, unde nu se face decât comerţ cu antichităţi, artă *şi* obiecte de colecţie. Există *şi* o asociaţie a comercianţilor de pe această stradă, iar mulţi dintre ei se cunosc de generaţii, pentru că au moştenit magazinul şi afacerea de la părinţii şi bunicii lor. Fiecare dintre aceste galerii are un specific, si e) de multe ori moştenit: porţelan şi ceramică, mobilier, arme şi armuri, instrumente de măsură, corpuri de iluminat, artă chinezească şi din Extremul Orient, pictură modernă ş.a. Peisajul este completat, ca în multe locuri din Londra, de arhitectura caselor de aici, fie din aceea veche, cu bârne de lemn vizibile, fie din epoca georgiană sau cea victoriană. Dacă ai intrat pe Kensington Church Street dinspre sud, prin colţul străjuit de biserica St. Mary Abbots, ieşirea va fi pe Notting Hill Gate. Cu casele de licitaţie de pe New Bond Street, cu strada anticariatelor Kensington Church Street şi cu supermarketul în aer liber Portobello, numai cine nu vrea nu înţelege că Londra este capitala mondială a comerţului cu antichităţi, cel puţin pentru că aici sunt cele mai multe „unităţi de desfacere", şi englezii se ocupă cu aşa ceva de pe vremea când nici nu exista noţiunea de antichitate ca obiect vechi şi de valoare. Sau, altfel spus, când preţioasele oferte din ziua de astăzi nici nu! se născuseră.

Fenomenul Portobello

Toată lumea îţi va indica Notting Hill Gate drept staţia de metrou ideală de la care să o iei pe jos spre târgul de la Portobello, Road. Dar sâmbăta, când se ţine numitul şi renumitul târg, de la această staţie de metrou până la Portobello te duce valul. Nu trebuie decât să te înscrii în lanţul uman aproape continuu, format din grupuri-grupuri de turişti care vin să se fotografieze, să vadă, să cumpere ceva, orice sau ceva anume, căutat îndelung. De la metrou se merge un pic pe Penbridge Road, priiej de a remarca o serie de case victoriene, dar nu prea multe, pentru că se face repede la stânga, pe Portobello Road, cu case mai mici, într-una dintre ele locuind, pentru o perioadă scurtă de timp, George Orwell, cel care a anticipat cum va arăta viaţa sub o

dictatură comunistă şi a inventat sintagma „Big Brother", desigur, nu în sensul de emisiune de televiziune. Mai este, însă, o staţie de metrou destul de apropiată de epicentrul târgului Portobello, se numeşte Ladbroke Grove şi are neşansa de a se afla în zona a doua de taxare a metroului şi într-un cartier nu foarte agreabil plimbărilor şi traiului în siguranţă.

Portobello este definiţia însăşi a ceea ce englezii numesc „flea market" şi cu greu putem traduce prin „talcioc", dar alt echivalent mai potrivit în limba română (chiar o fi talcioc din limba română?) nu am găsit. Dacă Notting Hill este un cartier vestit pentru carnavalul din luna august, la Portobelio se desfăşoară un fel de carnaval în fiecare săptămână. Este o vânzoleală teribilă, se merge umăr la umăr, dar fără nervozitatea ce însoţeşte, de obicei, aglomerările umane. Din contră, este o atmosferă tinerească, de excursie cu şcoala. „Reddiviştii", cei care nu sunt la prima vizită sau vin deseori pe aici, circulă de obicei singuri sau cel mult cu soţiile, nu ezită să se fotografieze, pentru a-i face praf pe colegii pasionaţi de aceleaşi subiecte de colecţie, dar sunt mult mai puţin exuberanţi, mai gânditori şi parcă vezi cum învârt în minte cote şi preţuri. Nu este tocmai corect să îi numim pe aceştia colecţionari, unii sunt doar amatori, le place să vadă şi se mulţumesc cu gândul că ar fi putut să cumpere. Toţi, însă, cunosc foarte bine obiectul pasiunii lor, sunt, cum spune un cuvânt franţuzesc adoptat de toată lumea, connaisseuri.

Pe strada Portobello, sâmbăta, pe la 7 dimineaţa, încep sa se monteze, pe carosabil, lângă trotuar, tarabele ce pot fi instalate exclusiv pentru această zi a săptămânii sau aparţin pur şi simplu galeriilor de antichităţi sub geamul cărora sunt instalate. Ce găseşti pe tarabe? Antichităţi de tot felul, multe în stare deplorabilă, spre deosebire de galerii, unde obiecte de sute de ani arată ca noi, dar şi ofertă de vârf, demnă de orice colecţie, tablouri, gravuri vechi şi tot ce ar fi putut ieşi dintr-o maşină de tipărit în ultimele două secole, monede diverse, medalii şi alte piese de numismatică, tot ce înseamnă porţelan, ceşcuţe contemporane cu regina Victoria, la preţuri uriaşe, dar şi chintale de veselă contemporană nouă, antichităţi de pe toate continentele, inevitabile măşti africane, dar şi netsuke-uri japoneze, chinezării de tot felul - porţelan, stampe, monede - dar şi piese din recuzita Wermacht-ului şi a Armatei Roşii, armuri şi piese de armament, dar şi covoare şi carpete, sticluţe de parftim şi diverse instrumente de măsură sau medicale, ceasuri şi instrumente de grădinărit, vechi, desigur, argintărie diversă, dar şi porţelan de Staffordshire, discuri de vinilin, dar şi „obiecte scoţiene" pur şi simplu. Pe măsură ce te îndepărtezi de zona de impact cu vizitatorii, slăbeşte strânsoarea aglomeraţiei, dar şi calitatea ofertei, încep să apară obiectele de vestimentaţie şi pentru necesităţile simple afe existenţei. Spre sfârşit, după ce strada-târg în aer liber trece pe sub viaductul ce suportă autostrada Westway, manifestarea se transformă într-un târg de vechituri extrem de exotic, care nu este nici el lipsit de tarabe specializate, una chiar în căciuli, pălării şi tot felul de şepci adunate

în jurul unei uriaşe căduJi de soldat din Garda Reginei. Portobello este o stradă comercială prin excelenţă, aici funcţionând, în timpul săptămânii, în afara, deci, a târgului de sâmbătă, galeriile permanente şi strict specializate care stau la dispoziţia amatorilor care nu se dau în râm după atmosfera de târg-carnaval.

Camden Lock

Un alt pol recunoscut al comerţului de antichităţi şi nu numai, la tarabă dar la doi paşi de galeria permanentă, este Camden. Este vorba, în primul rând, de un pasaj recuperat şi ingenios amenajat ca să adăpostească mai multe magazine de antichităţi. In exterior funcţionează *şi* alte galerii, ba chiar şi pe străduţele din apropiere, cât mai aproape de acest nucleu. Pierrepont Row este recomandabil pentru argintărie, bijuterii şi ceasuri, iar în Charlton Place se ţine joia un târg de carte veche. Atmosfera este completată de restaurante şi pub-uri dintre cele mai englezeşti. Nici comerţul nu rămâne mai prejos, şi este şi el completat, mai cu un magazin de modă, mai cu unul de flori, ba chiar şi cu un colţ de telefoane mobile. Camden este un village, adică un fel de sat, o entitate urbanistică creată în jurul unei idei, a unei preocupări, cu atmosferă aparte.

Petticoat Lane şi Old Spitalfields Market

Un alt târg în aer liber, Petticoat Lane, se ţine doar duminica pe o serie de străduţe aflate la mică distanţă de sediul Băncii Europene pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare, dar absolut fără nici o legătură cu aceasta. Deşi totul se desfăşoară în stradă, de ai crede că este vreo iniţiativă recentă a vreunui primar de sector, este de fapt un târg ce se ţine aid de vreun secol. Nu vei găsi antichităţi sau obiecte de colecţie în Petticoat Lane, dar vei fi cu siguranţă copleşit de oferta de haine, dintre cele mai diverse şi cele mai diferite provenienţe, marochinărie din belşug, aparatură electronică la preţuri mici, şi care nu te ţine doar până acasă, pentru că aici e raiul fenomenului „bargain", chilipir adică, dar nu bătaie de joc. Adică există nişte limite şi când te tocmeşti.

Petticoat Lane nu este o stradă sau o piaţă, ci este partea centrală a străzii Middlesex. Numele său înseamnă Strada Juponului, şi asta nu fiindcă ar fi fost localuri deocheate prin zonă, ci pentru că refugiaţii francezi protestanţi stabiliţi aid se ocupau cu comerţul de dantele şi obiecte de lenjerie. Din pudoare, numele străzii a fost schimbat, dar a rămas denumirea fenomenului, a târgului ce se ţine aici la sfârşitul săptămânii.

Cea mai mare pane a celor 1.000 de tarabe ale târgului se întind pe numita stradă Middlesex şi ajung până la Aldgate sau fac la stânga pe Wentworth, până aproape de o arteră intens circulată şi numită, cu predesti-naţie, Commercial Street. La cinci minute de mers pe această stradă ce anunţă periferia estică a oraşului ajungi la Old Spitalfields Market, o hală acoperită cu geam şi feronerie Art Nouveau, refăcută şi ea recent şi redata micilor comercianţi care vând de toate, inclusiv produse alimentare.

Pe Tamisa în jos, p'un fluviu faimos

Debarcaderul Westminster - Loncton Eye - Victoria Embakment şi Acul Cleopatrei - Millenium Bridge şi Ţaţe Modern - Tower of London -St. Kathanne's Dock - Dickens[1] Inn -Tower Bridge - Greenwich - Docklands

Croaziere pe Tamisa

O călătorie clasică cu vaporul pe Tamisa se petrece între Westminster şi Greenwich. Nimic nu ne împiedică să ne plimbăm si-n amonte, spre Chelsea, poate doar lipsa unor curse care să te ducă prin acele locuri cam lipsite de obiective atractive. De altfel, cum ultimu! debarcader important este puţin în aval de podul Westminster, o călătorie dus-întors cu vaporaşul se încheie cu o buclă făcută pe sub geamurile dinspre Tamisa ale palatului Westminster ce apare de aproape, spectaculos, ca în genericul filmelor lui Benny Hill. Vaporaşul intră în umbra palatului parlamentului britanic, reduce viteza, ghidul face o pauză de efect, turiştii ştiu ce îi aşteaptă şi deja s-au adunat la tribord, partea dreaptă a vaporaşului. Când s-a terminat palatul şi apare zona verde a grădinilor Turnului Victoria, este semn că trebuie să se întoarcă, oricum podul Lambeth este din ce în ce mai aproape. Turiştii se mută acum la babord, partea dreaptă a vaporaşului, şi vizionează încă o dată palatul Westminster. Imaginea

Traseui V; Tamisa (vezi Index, pag. 88)

Westminster Bridge

amintește foarte bine de cea a Parlamentului maghiar, copiat masiv după cel britanic, în rolul Tamisei fiind Dunărea. Cum a trecut pe sub podul Westminster, vaporașul trage la cheiul cu același nume de la care, de altfel, a și plecat. Pe vasele mai mici, o mână nevăzută din rândul personalului așează, pe ultimul loc plan vizibil înainte de coborâre, o șapcă de marinar în care zâmbesc câteva monede. Nu este greu să înțelegi ce se așteaptă, totul este să fii atent la culori, pentru că monedele de cupru sunt vizibile și se știe că au o valoare penibil de mică, chiar dacă sunt bacșiș.

O călătorie cu vaporaşul pe Tamisa începe, însă, cu începutul, şi nu cu sfârşitul, cum am făcut noi. Iar începuturile unor astfel de croaziere se petrec, în mare parte, la debarcaderul Westminster, Eşti la doi paşi de centrul oraşului, poţi sări dintr-o vizită la Parlament şi abatia Westminster direct în vaporaş, sau poţi veni de la recent renovata şi modernizata staţie de metrou Westminster, direct, prin nişte culoare uşor de găsit, drept la îmbarcare. Variantele de croazieră pe Tamisa sunt numeroase. Poţi pleca pe un drum simplu, în care abonamentul la metrou îţi economiseşte o parte din preţul biletului, până la Turnul Londrei sau la Greenwich, poţi aborda o excursie complexă, cu Incursiuni la obiective de pe mal, cum este acelaşi Turn al Londrei, ori una cu destinaţie mai îndepărtată, până la bariera ce apără Tamisa de maree sau chiar până la Hampton Court, o renumită curte regală a Evului Mediu. Sau poţi serv! dejunul ori cina într-o plimbare ce aminteşte de ce se întâmplă pe Sena pariziană. Recomandarea verificată este de a se face un program naval, cu o plimbare pe Tamisa prin zonele esenţiale şi o debarcare 1a Greenwich, unde se vorbeşte cel mai bine despre gloria maritimă a imperiului britanic.

London Eye - un ochi ca o roată uriaşă

De la Westminster, vaporaşul o taie voinicește spre mijlocul fluviului și spre primul obiectiv ce îţi sare inevitabil în ochi, London Eye. Este o uriaşă roată de bicicletă de care atârnă nişte cabine cu o formă ce aminteşte de casetele de ampicilina. Este cea mai recentă atracţie majoră a Londrei şi opiniile asupra ei sunt foarte diverse. Nu trebuie să ne grăbim să aducem în discuţie Turnul Eiffel, ci doar să descoperim o poză la London Museum, cea cu roata de lemn de la Earls Court Road, de dimensiuni destul de mari pentru omenirea de acum mai bine de un secol, şi care făcea deliciul târgoveţilor. De altfel, nu londonezii sunt cei care contestă această construcţie terestră ce aparţine aviaţiei britanice, British Airways.

London Eye se învârte foarte încet, cât să apuci să vezi panorame ale oraşului de la diferite înălţimi. O rotaţie completă se petrece în 30 de minute iar înălţimea maximă este de 135 de metri, de două ori mai mult decât roata din Prater şi cu 30 m mai mare decât cea din golful Yokohama. Capsulele cu vizitatori nu sunt rigide, ci se învârt şi ele, insesizabil aproape, în funcţie de poziţia pe circuitul descris de roată. Cozile de aşteptare sunt destul de lungi, iar preţurile mari: 9,50 lire pentru adulţi şi 5 pentru copii mai mari de 5 ani.

La poalele Ochiului Londrei, traducerea denumirii de London Eye, se află Dali Universe, o expoziţie cu nenumărate picturi, desene şi sculpturi de Dali, una dintre cele mai complete prezentări ale operei suprarealistului spaniol. Această desfăşurare de forţe din fosta clădire a primăriei este completată şi cu prezentarea unor lucrări de un alt spaniol celebru, Picasso. In magazinul de suveniruri se află nu numai vederi cu lucrările expuse, ci şi unele gravuri de Dali, sau cel puţin semnate de el, cunoscute fiind scandalurile iscate de obiceiul său de a semna cartoane pe care se imprimau nenumărate tiraje după plăci de gravură realizate de Dali sau chiar de alţii, în maniera artistului. Nu veţi afla toate acestea de la ghidul de pe vaporaş, care nu are ochi decât pentru ceea ce este etern sau chiar recent, dar neapărat londonez. Cum ar fi noua faţadă a gării Charing Cross, o clădire mamut, cum există tendinţa să apară tot mai multe pe malul Tamisei, şi de sub care pleacă trenuri de milioane de pasageri în fiecare zi. Tot pe stânga,

London Eye

Văsuţ muzeu ~ HMS Belfast

promenada este una dintre cele mai frumoase de pe malurile Tamisei, se numeşte Victoria Embakment, şi când ai trecut de Charing Cross şi de spatele clădirilor oficiale de pe Whitehall, se încununează şi cu un obelisc egiptean, Acul Cleopatrei (Cleopatra's Needle) şi leii săi faraonici prin aspect, şi nu prin dimensiuni. De-a lungul ţărmului sunt ancorate poate pe vecie vapoare transformate în restaurante de lux {Tattershalî Castie, Hispaniola, Queen Mary). Mai departe, între London Bridge şi Tower Bridge, cam în mijlocul fluviului, este ancorat şi transformat în muzeu cu aspect înfricoşător, cuirasatul Belfast, cu un deplasament de peste 10 mii de tone. Vasul cu tunurile întunecate îndreptate spre turiştii de pe ambele maluri ale Tamisei a fost lansat la apa în 1938, fiind ultima navă de acest gen activă în cel de-al doilea război mondial, aflata încă în stare de plutire. Fiind muzeu, HMS Belfast poate fi vizitat, după ce se plăteşte o taxă şi se merge pe o pasarelă ce anunţă terenuri mult mai denivelate, după ce ai urcat pe punte.

Podurile Londrei -o istorie în zig-zag

Lăsăm pe dreapta un mal sudic vestit pentru instituţiile de cultură, cu Royal Festiva] Hali şi National Theatre la doi paşi de firul apei, şi trecem pe sub două poduri cunoscute: Waterloo Bridge, care uneşte Ştrand, de lângă Covent Garden, cu gara Waterloo, şi Blackfriars Bridge, parte dintr-o axă uriaşă ce taie aglomeratul oraş. Ambele construcţii aparţin secolelor XIX şi XX şi înlocuiesc altele mai vechi. După această desfăşurare de poduri cu vechime şi greutate dăm de o rază de lumină în noapte, o creaţie ce şi-a propus să marcheze sosirea noului mileniu în Londra, podul pietonal ca o cunună peste Tamisa, Millenium Bridge. Ne oprim la el mai târziu, acum îl depăşim cu discuţia pentru a menţiona Scthwark Bridge, şi mai ales London Bridge.

Actualul Pod al Londrei se află pe locul unde au existat poduri peste Tamisa încă din vremea romanilor şi multe evenimente istorice au văzut structurile de lemn sau de piatră ale trecerii peste Tamisa ce leagă Monument, coloana cu 311 de trepte în interior, ridicată de Şir Christopher Wren în 1677 pentru a comemora Marele Incendiu petrecut cu 11 ani înainte, şi gara de pe malul sudic, numită chiar London Bridge. Podul inaugurat de regele William al IV-lea şi regina Adefaide în 1831 a fost vândut cu 2,5 milioane unui american care, în 1967, 1-a demontat bucată cu bucată şi remontat în oraşul Lake Havasu din statul american Arizona. Apoi, timp de cinci ani a fost construit actualul pod, într-o concepţie nouă,'

r

dar care nu se evidenţiază prin altceva decât prin nume. El este eclipsat şi de silueta emblematică a Podului Turnului, aflat în apropiere şi cu care se pare că a fost confundat de americanii care]-au cumpărat.

Tower Bridge (Podul Turnului) este ultimul pod londonez care mai taie Tamisa, după care mai întâlnim doar urmele unei glorioase şi intense activităţi comerciale, cu uriaşe depozite şi antrepozite, acum căzute în desuetudine: Isle of Dogs şi Docklands, GreenwJch, Bariera Tamisei, Domul Mileniului, marea.

Millenium Bridge şi Ţaţe Modern

Millenium Bridge este un pod pietonal făcut cu design şi tehnologie NASA dar care a fost închis la scurt timp de la inaugurare pentru că, sub paşii trecătorilor sau în curentul care trage pe firul apei, pur şi simplu se bălăngănea mai mult decât acceptau normele de siguranţă, S-au mai cheltuit 5 milioane de lire sterline şi podul, cu o construcţie şi o iluminare deosebite, este deschis publicului şi clasamentului celor mai îndrăgite obiective londoneze.

£1 preia pietonii din dreptul catedralei St. Paul şi îi lasă, muţi de admiraţie, la poarta celui mai nou muzeu londonez, Ţaţe Modern. Această secţie a mai vechiului muzeu Ţaţe îşi propune să prezinte artă din ultimul secol, artă contemporană cu multe căutări şi multă inovaţie. Şi locul ales este unul inedit - o fostă uzină electrică, o hală uriaşa, fără prea mari valenţe arhitectonice, din care s-au mai păstrat, după amenajare şi renovare, în afară de ziduri, nişte braţe de macara. Când vezi ce a ieşit începi să crezi că hala asta industrială a fost făcută special să slujească unor scopuri artistice. Nici nu suntem prea departe de adevăr de vreme ce numita centrală a fost proiectată, în 1947, de Şir Giibert Scott care a construit şi podul Waterloo şi a creat celebrele telefoane roşii ce pot fi găsite peste tot în Londra.

Cam la un secol de la fondarea Ţaţe Gailery, s-a constatat că depozitele sunt prea pline, chiar şi după înfiinţarea unor muzee Ţaţe fa Liverp'ool şt St, Ives. S-a căutat un loc pentru un nou muzeu chiar în Londra şi amplasamentul potrivit s-a dovedit a fi tot pe malul Tamisei, ca şi centenara galerie. Era gata şi construcţia, o fostă uzină electrică în maniera industrialismului de după al doilea război mondial şE pe care Ţaţe Gailery o cumpărase. Sarcina de a o transforma tntr-un muzeu pentru arta contemporană a revenit arhitecţilor elveţieni Jacques Herzog şi Pierre de Meuron, care au găsit cea mai bună soluţie pentru uriaşa sală a turbinelor şi încăperile anexe. Pe lângă obiectele expuse permanent, aduse, în mare parte, de la Ţaţe Gailery, mare căutare au început să aibă expoziţiile temporare organizate aici. m 2004, afişui lui Ţaţe Modern a fost dominat de o expoziţie Brâncuşi, iar în expunerea permanentă, la loc de cinste, se află o „Măiastră" a conaţionalului nostru, una aurie, pe soclu de piatră, o sculptură deosebită, cumpărată de galeria Ţaţe în 1973. Mult mai puţin cunoscut la noi, dar celebru în lumea largă pentru creaţiile sate suprarealiste, dintre care uneie sunt expuse şi ia Ţaţe Modern, este Daniel Spoeri, născut în România şi locuitor al Elveţiei. Accesul la expunerea permanenta de la Tafe Modern este, desigur, gratuit, în schimb, pentru a vedea expoziţiile

temporare se plăteşte zdravăn, de regulă vreo 10 lire, dar se poate şi mai muft. Orele de vizitare sunt ca peste tot, de ia 10 la 6 seara, iar zilele în *care se prelungeşte* programul pentru noctambuli, adică până la 10 seara, sunt vineri şi duminică. Tot în categoria dotărilor obişnuite se înscriu bufetul si librăria cu *suveniruri.*

Am povestit toate acestea despre Ţaţe Modern fără intenţia de a recomanda o întrerupere a croazierei maritime. Deoarece staţiile de metrou sunt destul de îndepărtate de acest obiectiv de pe Bankside, probabil cea *mai bună soluţie* este vizitarea noului muzeu după catedrala St. Paul, care se priveşte ochi în ochi cu fosta uzină electrică, peste Millenium Bridge.

Turnul Londrei

Un alt obiectiv gen „pod *plus* construcţie pe mal", precum Millenium Bridge şi Ţaţe Modern, este Turnul Londrei şi Podul Turnului, păstrând desigur proporţiile, favorabile complexului despre care vom povesti acum.

Se numeşte Turnul Londrei deşi nu este, propriu-zis, un turn. Este o cetăţuie, un complex fortificat zdravăn în centrul căruia se ridică o construcţie destul de mică în suprafaţă, dar înalta şi impunătoare, chiar cu turnuri în cele patru colţuri ale sale. Iar celebrul pod care îi completează peisajul se numeşte PoduJ Turnului (Tower Bridge), şi nu Podul Londrei (London Bridge), cum mulţi au crezut sau continuă să creadă. Se pare că această confuzie stă şi la originea aflării undeva în Arizona americană a adevăratului London Bridge, mutat

Turnul Londrei

bucată cu bucată din Londra de un excentric convins că a achiziţionat ceea ce este de fapt Tower Bridge. O vizită la Turnul Londrei merita o zi întreagă, alţii şi-au petrecut aici toată viaţa lor. Adevărul este că ai multe de văzut.

Turnul Alb, elementul central al Turnului Londrei, a fost inaugurat în 1092, după 15 ani de munca, si, cu zidurile sale de 30 de metri, era cea mai înaltă clădire a oraşului. Locul a fost ales chiar de Wiiiiam; Cuceritorul, singurul invadator care a reuşit vreodată să cucerească insula, care ridicase aici o construcţie de lemn. în jurul[1] Turnului Alb s-au adăugat în permanenţă ziduri si construcţii *noi* ajungându-se, cu timpul, la un adevărat oraş în miniatură, cu] tot ceea ce îi trebuia, ba chiar şi o grădină zoologică. Iniţial, fortăreaţa înconjurată de ziduri si şanţuri cu *apă* era destinată apărării împotriva oricăror atacuri ce ar fi putut veni dinspre mare, pe estuarul larg al Tamisei. Fiind atât de bine păzit, Turnul a fostchfar reşedinţa familiei regale pentru ca ulterior, din aceleaşi motive de inexpugnabiiitate, să devină loc de închidere fără nici cea mai mică speranţă de a putea evada, â celor care nu-i mai plăceau regelui. Lista celor care au trecut sau au rămas pe veci în celulele Turnului

este impresionantă şi cuprinde numeroase nume ilustre, în turnul Beauchamp, geamuri de sticlă atent montate protejează inscripţiile lăsate în piatra zidurilor de scriitori, oameni politici, şefi militari sau feţe bisericeşti care nu au renunţat la religia catolica, în prezent fiind sanctificaţi sau beatificaţi de biserica de ia Roma pentru sacrificiul lor pe altarul credinţei. Când ieşi din capelă te poţi fotografia cu capul pe un butuc contemporan, amplasat pe focul unde a fost decapitată Anne Boleyn, a doua dintre nefericitele soţii ale tiranicului Henric al VIII-lea. De altfel,'dintre cele şapte persoane executate în acest *loc, cinci* au fost femei, două dintre ele foste regine, soţii ale anterior amintitului Henric al VIII-lea. în Bloody Tower a „locuit" Walter Ra/eigh timp de I2 ani, când a scris uriaşa sa lucrare, *Istoria lumii.* Poveştile de groază din Turnul Londrei nu se încheie aici. Când urci să vezi capela St. John afli că sub scară au fost găsite două schelete, aparţinând probabil celor doi fii ai regelui Eduard al IV-lea, închişi în turn şi probabil asasinaţi de unchiul lor, shakespeare-ianui Richard al III-iea, în 1483.

Capela normandă St. John este cea mai veche biserică din Londra şi a fost ridicată cu piatră adusa din Franţa. Ea se află la un anumit nivel din Turnul Alb, care mai adăpostește o colecţie de arme şi armuri, multe aparţinând regilor Angliei, şi câteva dormitoare regale, deschise publicului pentru prima dată după 7 secole, cam prin anii 70. Galeria regiior, de asemenea din Turnui Alb, a început să fie alcătuită pe vremea dinastiei Tudor şi cuprinde statui în mărime *naturală ak* regilor Angliei, călare $j în armură, în mica sală de arme sunt expuse numeroase panouri cu baionete, săbii, suliţe dar şi pistoale, muschete sau puşti. Printre exponate se află armele cu care un grup de conspiratori a încercat sa-] asasineze pe regele William al III-lea, în 1696, precum si butucul pe care i-a fost tăiat capul lordului Lovat, în 1747, în ultima decapitare publică desfăşurată în Anglia.

Turnul Londrei este locuit şi în prezent, nu de prizonieri, ci de tot felul de angajaţi şi mai ales de yeomen, paznicii în uniforme roşii înfoiate şi cu pălării uriaşe, asemănate deseori cu stupii. Ei beneficiază, din vechime, de tot feluJ de privilegii *şi* erau numiţi *beefeaters,* adică mâncători de carne de vită, ceea ce, pe vremuri, era în sine un privilegiu. Intrarea turiştilor se face pe lângă Queen's House, reşedinţa oficială a guvernatorului Turnului, şi locul unde a fost închis ultimul deţinut din Turnul Londrei, iiderul nazist Rudolf Hess, care s-a autoparaşutat în Marea Britanic la începutul celui de-al doilea război mondial.

în fortăreaţa Turnul Londrei, mai exact în turnul Martin, sunt păstrate şi bijuteriile Coroanei. Nu este vorba de o coroană propriu-zisă, purtată *pe* cap, ci de mai multe astfel de coroane, vreo 10, şi multe alte bijuterii sau însemne oficiale ale puterii britanice, cum sunt Globul de aur, aproape două kilograme de aur si pietre preţioase, sceptrul regal, în care este montat cel mai frumos diamant din lume, Marea Stea a Africii, de 530 de carate. El a fost şlefuit dintr-o piatră brută care cântărea nu mai puţin de 3.100 de carate. Majoritatea coroanelor din Turn nu mai sunt folosite de mult timp, în schimb, Coroana imperială este purtată de regină destul de des, la ocaziile oficiale precum deschiderea anuală a lucrărilor parlamentului. Această coroană

conţine peste 2.800 de diamante, 273 de perle şi multe alte pietre preţioase. Se presupune că safirele din această coroană au fost montate fntr-un inef purtat de regele Eduard Confesorul, în secolul al XI-lea.

Două lucruri aproape imposibile *sunt* legate de Turnul Londrei; evadarea şi furtul bijuteriilor Coroanei, dar asta nu înseamnă ca nu s-a încercat ba, în cazul evadării, s-a şi reuşit, o singură dată. Şi două monumente vii trăiesc în curtea Turnului: yeomanii, paznicii cu pitoreasca lor uniformă, şi uriaşii corbi a căror perpetuare este atent vegheată, datorită unei legende care seamănă mai mult cu un blestem: când vor dispărea cu corbii, va dispărea şi dinastia regală.

După ce te-ai plimbat pe aleile sau meterezele Turnului Londrei, ai văzut corbii uriaşi şi ai tras cu urechea la paznicii în uniforme roşii, acum având mai mult sarcini de ghizi turistici, paşii trebuie să te poarte spre Podul Turnului, emblema Londrei. La ieşire aruncă o privire spre Poarta Trădătorilor (Traitors Gate), o poartă de lemn coborâtă în apa unui canal care este navigabil şi face legătura cu Tamisa. Pe aici erau aduşi, în barcă, prizonierii vinovaţi de trădare şi care, de cele mai multe ori, sfârşeau pe eşafod. Pe chei te poţi plimba printre tunuri si fotografia cu Turnul sau Podul Turnului din tot felul de perspective. Este una dintre cele mai frumoase promenade şi de aici poţi merge fie pe Pod, fie în atrăgătorul complex imobiliar ce se anunţă dincolo de Tower Bridge Approach, bulevardul teribil de aglomerat

Corbul - mascotă a dinastiei regale

ce coboară de pe pod, o zonă din ce în ce mai frecventată şi numită St. Katharine's Dock.

St. Katharine's Dock şi Dickens' Inn

Ajungem în fostele docuri, acum zonă de locuire şi promenadă, traversând hotărât pe unde scrie *Priveşte la stânga* şi *Priveşte la dreapta şi* în franceză, nu numai în engleză, şi apoi coborând la fel de decişi pe aleile deosebit de pitoreşti lăsate pe malul apei de clădirile noi sau măcar recent amenajate şi superb modernizate de aici. Apa pe malul căreia ne plimbăm nu este Tamisa, ci un doc transformat într-un paşnic Iac de interior. De fapt, aici totul a fost instalaţie portuară, docuri şi chei tru vase, totul gândit de Thomas Telford sj reaiizat în 1828 pe Jocul unde se afla spitalul St. Katharine. După o perioadă de tranzit teribil, mărfurile fiind aduse până doi paşi de City, activitatea a început SE decadă, pe măsură ce alte căi şi mijloace şei impuneau. Docurile s-au închis prin anii) 70 *şi chiar '80,* după care s-a trecut la o intensă activitate de reamenjare a lor. Acumj

sunt o zonă modernă de îocuinţe scumpe, putând să-ţi tragi iahtul sub balcon. Câteva pub-uri şi restaurante cochete *funcţionează* din plin aici şi dintre ele se detaşează Dickens[1] Inn, unul dintre cele mai căutate locuri de întâlnire şi petrecere, Scrjitoruî este invocat în multe pub-uri londoneze dar cu foarte puţine are vreo legătură. Nu este cazul, desigur, cu Dickens' Inn, care nu este pub decât de vreo două decenii Clădirea a fost, de fapt, un depozit care a încorporat o braserie mai veche şi a fost redescoperită când s-a purces la demolarea depozitului de cereale care devenise. Acum este o construcţie majoritar din lemn, cu trei etaje şi baicoane gen cerdac de care atârnă flori ce par să acopere întreaga faţadă. La primul nivel sunt câteva mese şi un bar, la al doilea se serveşte pizza, şi la al îreiiea nivei, un apreciat restaurant. De fapt, specializările se amestecă, mai ales vara când multă lume vrea să stea pe tereaseJe care ies m jurul pub-ului.

Tower Bridge

Podul Turnului (Tower Bridge) este o construcţie de dată recentă, fiind dată în funcţiune în 1894. Pe lângă cele două turnuri care îl fac să semene cu o secţiune printr-o cetate, poate chiar prin Turnul Londrei, Tower Bridge este faimos şi pentru capacitatea sa de a-şi ridica cele două jumătăţi ale tablierului pentru a lăsa să treacă vasele mai înalte. Este un spectacol mult gustat de public, care se urcă apoi în cele două turnuri-picior ale podului pentru a beneficia de o panoramă londoneză exact din mijlocul Tamisei.

Turnurile au 300 de metri înălţime şi înăuntru au *scări ce* duc vizitatorii pe pasarela fixă de ia cel mai înalt nivel care traversează tablierul mobil. Deschiderea podului are o înălţime de 40 de metri ş! o deschidere de 60 de metri. Mecanismul de deschidere a funcţionat cu aburi până în 1976, când a fost trecut pe curent electric.

Odată ce ai depăşit nivelul Turnului Londrei, peisajul de la bord se schimbă şi silueta new-yorkeză a lui Canary Warf ia locul emblemei londoneze Tower Bridge. Meandrele fluviului încep să fie mai ample şi mai strânse, în curând se va face o curbă de-a dreptul, delimitându-se o peninsulă numită Insulă, a Câinilor, fostă zonă de activitate comercială navala intensă, acum cotropită pe zi ce trece de zgârie-norii zonei Docklands. în vârful peninsulei, dar pe celălalt mal, vom debarca într-unul dintre cefe mai cunoscute porturi din iume, fie şi numai pentru că aici începe timpul pe pământ.

Greenwich

Teoretic, Greenwich este o localitate aparte de Londra, dar metropola şi orăşelul

Tower Bridge

s-au sprijinit frăţeşte de-a lungul istoriei. Tamisa a fost singurul lucru care le desparte si, paradoxal, nici un pod nu a fost ridicat între Londra si Greenwich. Poate că nici nu era nevoie, există o legătură fizică mult mai puternică, un tunel pietonal ce începe lângă staţia de tren uşor Island Gardens şi iese Ia lumină în Greenwich, lângă clipper-ul tras pe uscat, Cutty Sark. Obiectivul central al debarcării la Greenwich este, desigur, Observatorul Regal şi graniţa dintre emisfera vestică şi cea estică. Aşa că nu pierdem prea multă vreme, ignorăm cântecele sirenelor, altfel simple obiective turistice de-a dreptul încântătoare, şi ne grăbim spre parcul cu observator. Când am ajuns reducem viteza, pentru că obiectivul nostru se află în vârful unei coline şi trebuie să urcăm niţel până la el. Observatorul Regal din Greenwich a fost înfiinţat de Carol al II-Iea, în 1675, şi iar nu îmi pot reprima tendinţa de a mă gândi comparativ la ce făceam noi prin acele vremuri. Prin curtea sa a fost stabilit să treacă primul meridian al omenirii, linia ce uneşte polii, împărţind globul în emisfera estică şi cea vestică, şi de unde începe numărarea zilelor, a anilor, secolelor şi chiar a mileniilor. Raportarea la ora universală se face prin trei litere: GMT, adică Greenwich Mean Time, ora universală măsurată de la Greenwich. Aproape toţi cei care ajung aici, fără excepţie, se fotografiază cu câte un picior în fiecare emisferă, peste linia vizibilă care desparte convenţional cele două jumătăţi verticale ale Terrei. Linia este metalică, vopsită în roşu pe un fond alb, care o scoate în evidenţă. De sub picioarele turiştilor, meridianul Greenwich fuge pe asfaltul Observatorului şi urca pe clădirea de lângă poartă. Aşa că poţi zări linia de demarcaţie şi dacă ai ajuns Ia Observator după ora închiderii, 5 sau 6 seara, o oră nedrept de devreme, dar pe care britanicii o păstrează cu strictețe şi fără să le pese de turişti, şi Ia alte obiective intens vizitate.

în 1707, un dezastru maritim s-a soldat cu peste 2.000 de victime iar britanicii, care colindau oceanele lumii în lung şi lat, au început să-şi pună tot mai mult problema determinări! poziţiei pe aceste suprafeţe fluide, în 1714, Parlamentul a stabilit un premiu de 20 de mii de lire sterline, cam două milioane din zilele noastre, pentru cel care va găsi o soluţie. Soluţia a venit peste 60 de ani, şi nu de la un astronom sau om de ştiinţă, ci de ia un ceasornicar din Yorksnire, fost dulgher, cu un nume la fel de comun - John Harrison. Toate cele patruf mecanisme imaginate de el sunt păstrate la loc de cinste şi în stare de funcţionare în Observator. Tot aici se află şi telescopul „Transit Circle" care stabileşte poziţia primului meridian, cel cu longitudinea 0° O' O", unealtă construită de cel de al VII-lea astronom regal, Şir George Biddell Airy, în 1850. Meridianul Greenwich a fost ales drept prim meridian al lumii, într-o reuniune a 41 de delegaţi din 25 de state, ţinută la Washington în 1884. Franţa, lucru uşor de înţeles, s-a abţinut de la vot şi oricum o mare parte a comerţului maritim se desfăşura pe baza măsurătorilor ce începeau de la meridianul Greenwich.

De pe colina Observatorului Regal din Greenwich se deschide o panoramă deosebită deasupra parcului oraşului, spre toată valea Tamisei, cu bucla pe care o face la est de Isle of Dog, până la Domul Mileniului,

construit de guvernul lui Tony Blair pentru a întâmpina anul 2000. Nu vom fi deloc surprinşi să aflăm că şi această întindere verde a slujit, la un moment dat, drept domeniu de vânătoare pentru Henric al VUI-lea, şi nici că aici a fost implicat Şir Christopher Wren, arhitectul a cărui viziune se regăseşte în mai multe clădiri şi colţuri vestite ale Londrei.

O altă legendă leagă Greenwich de Turnul Londrei. Când observatorul era în construcţie, John Flamsteed, primul astronom regal, fusese instalat în Turnul Londrei, ca să lucreze, nu drept condamnare. Lunetele sale erau, însă, Ia mare căutare pentru corbii uriaşi care stăpânesc de-a dreptul Turnul Londrei, iar Carol al II-lea a fost chiar pe punctul să dea ordin să fie îndepărtate nesuferitele păsări. Atunci i s-a amintit de legenda care leagă soarta familiei regale de prezenţa corbilor în Turn, iar el singur şi-a amintit că a urcat pe tron după o pauză republicană în istoria ţării, singura, de altfel, iar tatăl său, regele Carol I, a fost executat în public, fără să îi vină să creadă ce se întâmplă.

în vârful perspectivei din dealul Observatorului începi să te simţi stăpânul lumii, ca Leonardo Di Caprio în „Titanic", cu cele două emisfere ale globului la picioare, dar este timpul să te smulgi din reveria la care îmbie panorama, lăsând statuia generalului Wolfe să se bucure de privelişte, şi să cobori printre oameni, în oraşul Greenwich, unde mai sunt multe de văzut.

Este, în primul rând, National Maritime Museum, un omagiu adus celor care au clădit gloria maritimă a Imperiului britanic, mulţi pornind în viaţa de marinar după şcoli făcute în Greenwich. Oricum, între muzeu şi malul Tamisei se interpune Old Royal Naval College, adică tradiţia marinărească de secole, şi Universitatea din Greenwich, partea civilă şi nouă, în clădiri imperiale. De fapt, toate clădirile de aici, inclusiv palatul din apropiere, numit Casa Reginei, au fost reşedinţe regale la început sau ceva mai târziu.

De cum ai ieşit din parc, apele fluviului se zăresc ireal printre copaci şi clădiri cu aspect de palat, dând impresia că te afli pe malul unui ocean. Mai este timp de o vizită grăbită prin Greenwich Market, asemănătoare cu Covent Garden, dar mult mai mică şi fără restaurantele cu cântăreţi care se produc în aplauzele asistenţei. Restaurantele sau pub-urile remarcabile nu lipsesc, însă, la Greenwich, cele de astăzi înlocuind tavernele sordide din portul de altădată. Unul dintre ele este Trafalgar Tavern, aşezat pe malul Tamisei, la marginea careului regal, spre zona mai populară a Greenwich-ului, local făcut celebru de Charles Dickens în povestirile sale. The Cuîty Sark Tavern a fost construită în 1804, când se numea Union Tavern, iar decorurile actuale trimit numai cu gândul la vremurile de demult, ele având doar vârsta unei maturităţi recente.

Cutty Sark este, însă, un obiectiv mult mai important şi mai legat de lumea navigaţiei. Este vasul cu pânze pe care 1-am zărit imediat ce ne apropiam de debarcaderul din Greenwich. Cândva era cel mai rapid clipper din lume, lucru demonstrat prin câştigarea, în 1871, a cursei anuale de la Londra până în

China. .Acum uawgtoează doar pe uscat, pe cheiul din Greenwich, transformat, în 1957, într-un muzeu ce-ţi relevă toate secretele vieţii pe o navă cu pânze, pentru numai 4 *lire sterline.*

în apropiere se afla cupola cu moţ a ieşirii din Greenwich Foot Tunnel, o trecere pietonalâ subterană de 370 de metri pe sub fluviu, realizată în 1902 pentru a permite muncitorilor să ajungă la docurile unde lucrau. Are 2,5 metri înălţime şi este placat cu gresie. Tunelul nu oferă altă *atracţie decât* vreo senzaţie tare şi nedoritâ, astfel că nu îl vom vizita şi nici folosi. Dar nici pe vaporaş nu ne vom întoarce. Am decis sa încercăm şi aJte senzaţii, cum ar *fi* călătoria cu trenul rapid şi fără conductor DLR. Pentru asta mergem la staţia care se numeşte pur şi simplu Cutty Sark for Maritime Greenwich şi suntem foarte atenţi Ia ce bilet cerem, adică să indicam exact staţia, pentru că trenul, dacă nu are conductor, are cu siguranţă controlori. Aşadar vom părăsi Greenwich, orăşelul maritim din mijlocul insulei britanice, nu cu vaporaşul cu care am venit, şi nici prin tunelul pietonal subteran, care trece pe sub fluviu, d cu un tren rapid *şi* modern, care şi el se bagă sub pământ când e vorba să treacă de pe un mal pe altul al Tamisei.

Tara Docurilor de pe Insula Câinilor

Era o zonă sordidă, cu organizare de port prin excelenfă şi care, odată *cu* ieşirea din epoca navigaţiilor pe mare, începuse să decadă, fără a fi cunoscut luxul vreodată, în anii '60, containerizarea transporturilor narate a orientat activitatea spre zonele de coastă, lăsând uriaşele capacităţi de depozitare din Insula Câinilor nefolosite. Zona docurilor londoneze începuse să devină o problemă de salubritate când guvernul Thatcher a lansat un proiect faraonic, care nu a fost chiar un succes financiar. Printre rânduri se putea citi că se intenţiona mutarea într-un cartier nou, provocator, cu aspect american, a vechiului, conservatorului şi eli-tistului City. S-a amenajat şi s-a construit mult, enorm chiar. Dintre toate clădirile se evidenţiază cele din Canary Whart Deşi mulţi cred că turnul care se termină cu o piramidă cu lumină intermitentă pentru avioane se numeşte Canary Wharf, acesta este numele acestei zone decupate parcă din New York. Iar numitul turn se numeşte, de fapt, Canada Tower şi este, la cei 250 de metri ai săi, cea mai mare clădire publică din Europa. Ea şi multe dintre turnurile asemănătoare care o înconjoară se află pe locul docului Indiilor de Vest. Pe termen scurt, proiectul a fost un eşec, birocraţii nu prea au vrut să se mute, iar compania canadiană care a construit Canary Wharf a dat un răsunător faliment. Acum, însă, Docklands este zona cu afaceri imobiliare explozive. Marile bănci, companii financiare sau mari firme pur şi simplu au închiriat câte un zgârie-nori iar seara, când se aprind luminile în blocuri, pe străzile suspendate sau în DLR ai impresia că te afli într-un film SF despre oraşele viitorului. Tot ce a mai rămas *nemodernizat* din Isle of Dog este inclus în planurile companiilor imobiliare şi macaralele se înmulţesc aici ca ciupercile după ploaie. Şantierele au trecut Tamisa si s-au extins în zonele de periferie ale

Greemvich-ului, unde apar mereu noi complexe moderne de locuinţe.

DLR este şi el responsabil de succesul actual al Docklands. Dockîands Light Raîlway este, după cum îi spune şi numele, un tren uşor, modern, cu acces facil pentru toate categoriile de călători şi pe care aglomeraţia nu prea este posibilă. Are o viteză mare, cu demaraj uşor, care să nu transforme oamenii în saci de cartofi, şi de multe ori nici nu are conductor. Când acesta apare, la pupitrul său, mai mic decât cel al unui şcolar, are mai mult rol de supraveghere şi de a face demonstraţii pentru curioşii care se aşează lângă el ca lângă oricare alt călător. Din 1987, când a fost dată în folosinţă, reţeaua DLR s-a extins în permanenţă, acum ajungând la localităţi aflate la 30 de km în afara „zonei docurilor". Transportă zilnic sute de mii de oameni, iar la anumite ore vagoanele DLR se umplu cu funcţionari cu cravate şi mape în mână, ce părăsesc turnurile uriaşe în care se învârt finanţe incredibile. Dacă dincolo de Island Gardens, staţia aflată chiar pe malul Tamisei, reţeaua se răsfiră pe mulţi kilometri, în Londra totul începe şi se termină în staţia Bank, unde DLR întâlneşte un nod prin care trec nu mai puţin de cinci linii de metrou.

Millenium Dome şi Thames Barrier

în principiu, ne-am întors în Londra, chiar în centrul ei, dar dacă mai zăboveam pe la Greenwich sau mergeam mai departe pe Tamisa, spre mare, mai vedeam şi Millenium Dome şi Bariera Tamisei.

Domul Mileniului a fost gândit, aprobat şi construit pentru a marca anul 2000. Arata ca un cort uriaş, cam dezumflat şi străpuns de piloni aşezaţi circular, ca o coroană. Acoperişul nu este, desigur, din pânză de cort, ci din 72 de panouri din fibră de sticlă teflonată, adică peste 100.000 de metri pătraţi de suprafaţă acoperită astfel Scopul acestui dom uriaş nu este prea dar sau nu este unul clasic. El conţine o expoziţie-spec-tacol, împărţită în 14 zone (mintea, corpul, jocurile, spajwt comun, călătoriile, insula vieţn, *planeta, portretul, credinţa, vorbirea, odihna, banii, munca, studiul).* Suprafaţa totală acoperită de Dom este de 30 de mii de metri pătraţi din ultima peninsulă pe care o ocoleşte Tamisa înainte de a se îndrepta spre Barieră.

Londra a fost afectată de mai multe ori de revărsarea Tamisei, adesea din cauza unor maree care întorceau apele fluviului din drum. Pe măsură ce oraşul s-a dezvoltat şi s-a întins, aceste inundaţii au devenit tot mai periculoase şi mai păguboase. O ultimă inundaţie devastatoare s-a produs în 1953, după care municipalitatea a hotărât să construiască nişte ecluze care să oprească apa ce ar putea veni dinspre mare pe largul estuar al Tamisei. Cele 10 porţi ocupă o lungime de 520 de metri şi se pot ridica Ia o înălţime cu peste 1,5 metri peste nivelul atins în 1953. Bariera Tamisei a fost inaugurată în 1984 şi de atunci este folosită o dată sau de două ori pe an, mai mult să regleze fluxul apeior decât să-1 oprească. lână aici ajung unele vapoare de croazieră pe Tamisa şi are locuri de expoziţie deschise vizitării.

Completări la Londra: Windsor -Hampton Court

Windsor - o colonie regală a Londrei

Este greu să legi, geografic, Wîndsor-ul de Londra, mai ales că ştii ca ai ceva de mers, cu trenul sau cu maşina, pentru a ajunge aici, dar cele două localităţi sunt foarte bine legate de istorie şi monarhie. Altfel, Windsor nu este o localitate prea însemnată, ca dimensiuni, dar găzduieşte pe teritoriul său cel mai mare castel locuit din lume. Şi nu este locuit de oricine, ci chiar de regina Marii Britanii.

Wflliam Cuceritorul a stabilit locul, în 1070, la o zi de mers de Londra spre vest, acolo de unde trebuia să apere capitala. De la început şi timp de nouă secole, castelul Windsor a fost reşedinţă *a* monarhilor englezi şi a adunat între zidurile sale multă istorie şi multă artă, ele fiind acum, în mare parte, disponibile vederii turiştilor. Castelul a fost locuit fără întrerupere şi fiecare nou stăpân a adăugat ceva, fie ziduri şi întărituri, fie confort şi artă, după cum erau vremurile. Dacă englezii nu au avut stare niciodată şi mereu au căutat sa stabilească tot felul de colonii în întreaga lume, atunci Windsor-ul poate fi considerat o colonie regală a Londrei. Dinastia regală a Marii Britanii se numeşte Windsor, deşi este o ramură de seamă a casei Saxa-Coburg. în timpul primului război mondial, când Marea Britanie lupta din greu cu Germania, regele George al V-lea a înţeles să răspundă sentimentelor antigermane evidente şi normale pentru acele timpuri cu schimbarea numelui german al dinastiei care conducea ţara, optând pentru numele secularei reşedinţe de la Windsor, leagăn, locuinţă şi chiar loc de odihnă veşnică pentru atâţia regi.

Cel mai bine se poate veni de la Londra cu trenul, luat din gara Waterloo sau gara Paddington şi, deşi trenurile sunt destul de dese, e bine să vă informaţi telefonic asupra programului (tel: 08457.484.950). Autobuzele Green Line pleacă zilnic de la staţia Victoria (Victoria Coach Station), iar alte linii chiar iau turiştii care au optat pentru unele programe direct de la hotel.

Venind de la Londra, cu autobuzul sa cu trenul, tragi sub zidurile castelului, d care te desparte strada Thames, care chi dă în Tamisa ce curge pe la poalele colinei pe care a fost ridicat castelul. Când vezi sta tuia reginei Victoria, la colţul castelului, e semn că trebuie să apuci pe Castle Hill s, ajungi la intrarea pentru turişti. Longeviv, regină are statuie şi în faţă Ia Buckinghamj aşezată şi dominatoare, şi la Kensington,, tot aşezată, dar de când era mai tânără. Cea' de la Windsor o reprezintă în picioare, în' plină maturitate, şi a fost ridicată când a împlinit 50 de ani de domnie, în 1887. De fapt, este suficient să urmezi grupurile de turişti care merg pe lângă ziduri şi poţi fi sigur că ai ajuns la intrare. Preţul biletului de intrare este mare, ca la mai toate obiectivele ce ţin de Casa Regală: 12 lire pentru adulţi, 6 lire pentru cei sub 17 ani şi doar micuţii ce au mai puţin de 5 ani şi nici un pic de interes pentru ceea ce vizitează

Castelul Windsor

părinţii lor au acces liber. Orele de vizitare sunt de la 10 la 17, vara, şi de la 10 la 16, iarna. Nimic nu este negociabil cu funcţionarii de la Windsor, cam plictisiţi şi scârbiţi, aducând perfect aminte de servitorul englez care, de multe ori, îşi pune şi stăpânul la punct.

Castelul Windsor este împărţit în trei planuri: cel de jos (Lower Ward), cu capela St. George, un altul mijlociu (Middle Ward), mai mic şi dominat de Round Tower, care de fapt domină tot, şi un plan superior (Upper Ward) unde se află State Apartaments şi apartamentul privat al reginei. Obiectivul principal sunt apartamentele regale, State Apartments, utilizate pentru diverse ceremoniale şi ocazii oficiale (St. George's Hali) şi evoluează de la micuţele camere ale lui Carol al Il-lea până la uriaşa Waterloo Chamber, amenajată pentru a sărbători victoria împotriva lui Napoleon în 1815, cu picturi uriaşe reprezentându-i pe cei care au contribuit Ia înfrângerea Corsicanului. Decorul apartamentelor regale este somptuos, bogat dar cu mult bun gust. O mare parte din Colecţia Regală este expusă aici şi cuprinde picturi de Rembrandt, Rubens, Canaletto, englezul Gainsborough şi faimosul portret triplu al lui Carol I, realizat de Van Dyck. Altfel, în colecţie se mai află picturi de Hans Holbein, tapiserii mari dar fin lucrate, porţelanuri, sculpturi, arme şi armuri. Aleile şi curţile interioare au fost reamena-jate recent de un mare specialist peisagist şi se prezintă pe măsura castelului care le găzduieşte.

Windsor-ul nu este neapărat un muzeu, şi cum în saloanele oficiale pot avea loc tot felul de ceremonii oficiale, atunci, acestea nu vor putea fi vizitate. Iar taxa de intrare este redusă la jumătate. Din septembrie până în martie pot fi vizitate apartamentele lui George al IV-lea, Semi State Rooms, printre cele mai bogat decorate interioare ale castelului. In galeria desenelor (Drawings Gallery) este expusă casa de păpuşi a Reginei Mary, o operă de ană în domeniul căsuţelor miniaturale pentru care englezii făcuseră o mare pasiune la un moment dat. Este construită la scara 1:20 şi este iluminată electric în interior. Un obiectiv esenţial pentru vizita la Windsor este capela regală St. George. Este una dintre cele mai frumoase capele gotice din Anglia, este sediul spiritual al faimosului Ordin al Jartierei, creat de Eduard al III-lea, în 1348. In această capelă se află mormintele a 10 regi englezi şi consoartele lor, inclusiv sângerosul Henric al VIII-lea şi a treia soţie a sa, Jane Seymour, Carol I, cel executat de popor, şi părinţii reginei Elisabeta a 11-a, regele George al Vl-lea şi răposata regină-mamă, Elisabeta, care i s-a alăturat întru somnul veşnic după 50 de ani

de văduvie. La capelă s-au petrecut, însă, şi numeroase nunţi regale.

Ca la orice reşedinţă regală, *şi* la Windsor se schimbă garda, zilnic, la ora 11, dacă vremea o permite. Există şi un parc mare al castelului, cel cu Long Walk, o a~lee, într-adevăr, foarte lungă, cu Virginia Water şi mai ales cu Frogmore House, un fel de fermă, regală desigur, unde mai dăinuie amintirea a trei regine care s-au bucurat de liniştea locului: Charlotte, Victoria însăşi şi regina Mary, mai în zilele noastre. Dincolo de lacul cu o insuliţă în mijloc se află mausoleul regal unde, puţin ştiu asta, sunt înhumaţi regina Victoria şi regretatul său soţ, prinţul Albert. Parcul castelului, care nu este deloc mic, este totuşi doar ce a mai rămas din străvechea pădure regală de Ia Windsor.

în 1992, an denumit, de altfel, de către regină, *annus honbilis,* din cauza scandalurilor şi divorţurilor care i-au lovit familia, castelul Windsor a fost răvăşit de un incendiu. Cam o cincime din castel, adică nouă camere principale şi alte 100 de încăperi au fost distruse total sau parţial de foc. Reparaţiile, considerate a fi cel mai mare proiect de reconstrucţie a unui obiectiv istoric derulat în Marea Britanic în secolul XX, au durat 5 ani şi se pare că au reuşit pe deplin. Toată munca a costat 37 de milioane de lire sterline şi mulţi bani au fost strânşi din taxele de intrare obţinute din deschiderea pentru public a apartamentelor oficiale de la palatul Buckingham în lunile august şi septembrie.

Magazinele, în special de suveniruri, încep chiar de la umbra castelului şi se extind în special în zona comercială din jurul lui Windsor Royal Station, gara regală. Totul este aici fie castel (Castello Restaurant, The Olde King & Castle, The Castle Hotel, The Windsor Castle Pub), fie Royal, fie Windsor.

La mică distantă de castel trece chiar Tamisa, care nu face decât să despartă Windsor-ul de Eton, o localitate celebră pentru colegiul frecventat de cei care se pregătesc, şi în zilele noastre, să devină regi ai Regatului Unit.

Eton College a fost fondat în 1440 de Henric al Vl-lea pentru 70 de copii săraci. Statuia regelui, în costumul de membru al Ordinului Jartierei, se afla în curtea centrală a colegiului, dar profilul celor care învaţă aici s-a schimbat radical. Pe lângă vlăstarele regale, nu mai puţin de 20 prim-miniştri ai Marii Britanii şi-au făcut studiile la Eton.

Eton este între Windsor şi Londra, în sens opus de la castel se ajunge la Runnymede, locul unde baronii locali ai Angliei medievale i-au impus şefului lor, regele loan, o incredibilă constituţie rămasă în istoria umanităţii drept *Magna Cana Libertatum,* Un monument dedicat acestei fapte a fost donat Marii ^Britani i de către baroul american în 1957. în 1965, britanicii au făcut cadou americanilor un ar de pământ şi un monument în memoria preşedintelui asasinat John F. Kennedy.

Hampton Court

Când a început construcţia curţii de la Hampton, în 1514, cardinalul Wosley, arhiepiscop de York, vroia să-i dea regelui Henric al VUI-lea o reşedinţă de ţară. De fapt era pentru el, dar s-a gândit bine şi a

daruit-o regelui, după care a început să se îndrepte hotărât spre aspectul de reşedinţă regală. Pentru reamenajarea de la sfârşitul secolului al XVII-lea a fost angajat chiar arhitectul Christopher Wren, şi din cauza asta se pot constata diferenţe între stiluri în diferite colţuri ale Curţii. La o primă vedere, castelul pare un labirint. Intrarea principală este un turn cu ceas astronomic chiar de pe vremea lui Henric al VUI-lea, numit Poarta Anne Boleyn, şi ea intrată în istorie ca soţie decapitată a aceluiaşi rege autoritar, în apropiere se află Holul Mare, vestit pentru reprezentarea lui Henric al VUI-lea cu blazoanele celor 6 soţii ale sale. După Poarta Anne Boleyn se deschide o curte interioară numita chiar Curtea Ceasului şi care are deschideri spre toate colţurile castelului. Ferestrele apartamentelor oficiale dau, însă, spre o altă curte, a fântânii. O mărginesc Marele Dormitor Regal, Dormitorul reginei, Capela regală, în stil Tudor, iniţial, apoi redecorată de Wren, Galeria Reginei, loc de baluri şi petreceri, iar spre Curtea Ceasului, chiar Casa scărilor regelui, impresionantă, cu picturi alegorice de Antonio Verrio pe pereţi. Sala, cu 9 pânze de mari dimensiuni semnate de Andreea Mantegna, realizate în 1490 şi reprezentând triumful lui lulius Cezar, priveşte spre fluviu dintr-o latură a Curţii Ceasului.

La Hampton Court se poate ajunge, de Ia Londra, cu trenul, cu autocarul, în una dintre excursiile de o zi organizate de mai multe firme, sau cu vaporul, pe Tamisa. Curtea regală de la Hampton se află chiar pe malul fluviului, iar canale ca nişte raze de soare pornesc din semicercul descris de palat şi grădinile sale. Sunt multe grădini şi idei de amenajare peisagistică aici, dar memorabil rămâne labirintul din gard viu. Colţul numit *Grădina îngropată* face parte din proiectul lui Henric al VUI-lea şi, în apropiere, se întinde marea boltă de viţa-de-vie, plantată în 1768.

Anexa I

Principalii regi ai Angliei şi Marii Britanii

• William I Cuceritorul (1066-1087) Duce de Normandia care a debarcat în insulă şi 1-a înfrânt pe regele saxon Harold în lupta de la Hastings, în 1066. A impus o clasă nobiliară de origine franceza şi a modernizat mult statul. A construit Turnul Londrei, abaţia Westminster, castelul Windsor şi multe alte obiective turistice.

•Ifenric al flfe (1154-1189)

Fiu al vremelnicei regine Matilda şi al lui Geoflrey de Anjou. Prin mamă se trage din Wîlliam Cuceritorul dar după tată este un Angevin, primul pe tronul englez. Intră în conflict cu Becket, arhiepiscopul de Canterbury şi îl asasinează.

•Richard I (1189-1199)

Se consideră că a petrecut în insulă mai puţin de un an din domnia sa, restul fiind ocupat cu cruciadele care, de altfel, l-au făcut celebru.

•ta (1199-1216)

A pierdut Normandia de unde venise, cu un secol în urmă, William Cuceritorul şi este obligat de nobili sa accepte Magm Cana Libertatum (1215).

' Eduard al ffl-lea (1327-1377)

O domnie foarte lungă, ocupată în mare parte cu Războiul de o sută de ani împotriva Franţei, al cărui tron îl râvnea. A învins la Crecy şi Poitiers dar, evident, nu a apucat finalul războiului.

'Richard al friea (137743991

A avut tendinţe autoritare şi a sfîrşit asasinat.

• HenricalVI-lea (1422-1461 şi 1470-1471)

Dominat de accese de nebunie şi de Războiul celor două roze, casa de Lancaster şi casa de York. A pierdut tronul după o domnie de 40 de ani în care a înfiinţat mai multe colegii de prestigiu astăzi. L-a recăpătat după aproape 10 ani, dar pentru scurt timp. A fost învins şi asasinat în Turnul Londrei de reprezentantul casei York, Eduard al IV-lea (1461-1483, cu o pauză între 1470-1471).

'Richard al ffl-lea 0483-1485)

A urcat pe tron după ce i-a închis în turn şi i-a ucis pe cei doi fii minori ai fratelui său, Eduard al IV-iea. Dar şi el a fost înfrânt şi ucis, în bătălie. Shakespeare 1-a făcut celebru, mai ales pentru oferta sa, un *regat pentru im cal.*

•Henric al Vffl-lea (1509-1547)

A fost căsătorit de şase ori, şi, pentru că a intrat în conflict cu Papa, s-a autoprodamat şef al bisericii engleze.

•Eduard al Vl-lea (15474553)

A domnit mai mult ca infante şi în acest timp Anglia a devenit o ţară protestantă.

•LadylaneGrey(1553)

A fost proclamată regină de către socrul ei, ducele de Northumberland, care încerca să prevină urcarea pe tron a prinţesei Mary, A domnit nouă zile şi a sfârşit pe eşafod.

•Mary I (1553-1558)

S-a căsătorit cu puternicul Filip al D-lea al Spaniei şi a încercat să reinstaureze catolicismul în Anglia.

•Elisabeta I (1558-1603)

A pus capăt domniilor feminine scurte, a înfrânt Armada spaniolă şi a reimpus protestantismul.

•lacob I (1603-1625)

Este regele lacob al Vl-lea al Scoţiei, care a moştenit coroana Angliei, ca prim rege Stuart.

•CarpJJ (1625-1649)

Intră în conflict, şi mai târziu în război civil cu Parlamentul, pierde războiul şi este executat. Rină la revenirea pe tron a fiului său a fost instalata Republica, condusă de lordul protector Oliver Cromwell.

• CarolalII-lea (1660-1685)

Reinstaurează şi întăreşte monarhia engleză.

• William ai IlI-lea (1689-1702)

Când era Wilhelm de Orania, a fost chemat de politicienii englezi ca să îl înlocuiască pe regele catolic lacob al H-lea. A fost căsătorit cu fiica protestantă a acestuia, Măria, care a domnit alături de el până în 1694.

• Ana (1702-1714)

Este o altă fiică a lui lacob al II-lea. în 1707, unește formal Anglia şi Scoţia, care aveau de un secol acelaşi rege.

•George I (1714-1727)

Fost prinţ elector de Hanovra, este primul rege englez din această dinastie şi nu vorbea deloc limba ţării pe care o conducea.

• Victoria (1837-19011

A avut o domnie lungă, în timpul căreia Marea Britanie a ajuns să stăpânească lumea. La moartea soţului ei, prinţul Albert, avea deja nouă copii, care prin căsătorie se regăsesc în mai toate familiile regale din Europa. Multe instituţii din Londra poartă numele ei sau al prinţului Albert, care a lăsat-o văduvă Ia 40 de ani, şi într-un doliu din care nu a ieşit până la moarte.

•Eduard al Vn-lea (1901-1910) A făcut din Franţa un aliat cu care a semnat Antanta Cordială, într-o clădire de pe Knightsbridge.

•George al V-lea (1910-1936) A schimbat numele dinastiei din Saxa-Coburg în Windsor, datorită rezonanţelor prea germane în vremea primului război mondial, când Germania era inamic. '

Eduard al Vlll-lea (1936) A vrut să se căsătorească, după încoronare, cu Wallis Simpson, o americancă divorţată de două ori. Ceea ce Guvernul, Parlamentul şi Biserica nu au putut accepta. A abdicat pentru a se putea căsători cu ea.

• George al Vl-lea (1936-1952)

Numele real este Albert şi a urcat pe tron obligat de abdicarea fratelui său. A devenit un monarh iubit, mai ales pentru comportamentul său în timpul celui de-al doilea război mondial.

• Elisabeta a Il-a

Avea 10 ani când tatăl său a trebuit să urce pe tron şi ea devenit prinţesă moştenitoare, în 1952, la numai 26 de ani, i-a succedat acestuia, în 2002 a sărbătorit 50 de ani de domnie.

Anexa 2

Evenimente de interes turistic

IANUARIE
• Salonul Nautic Internaţional
www.bigbJue.org.uk
• London Art Fair
www. îondonartfâir.co.uk
• Chinese New Year
www. chinatown-online.co.uk
FEBRUARIE
• Cursa clătitelor/Lăsata secului
MARTIE
• Cursa nautică Oxford *contră* Cambridge
www. theboatrace.org
• Tower Hiil, sărbătoarea primăverii
APRILIE
• Maratonul Londrei
www.londorjrrjaraîhon.co. ut
MAI
• *Royal* Wîndsar Horse Show
www.royal-windsor-horse-show.co. uk
• Chelsea Flower Show
www.rhs.org.uk
IUNIE
• *Royal* Academy Summer Exhibition
www.royalacademy.org.uk
• Trooping the Colours, prezentarea drapelelor în faţa regine;, cu ocazia Zilei reginei, ziua naţională a Marii Britanii
• Archiîecture Week
www.architectureweek.org. *uk*
' Turneul de tenis de Ia Wimblendon
www. wimbiendon.com
IULIE [1] City of London Festival
www.colf.org
• Pride Parade
tvww.prideparade.org
• Greenwich and DockJands International Rstivaî - www.festival.org
• *Soho Festival*
www.thesohosociety,org.uk
• BBC Promenade Concerts
www.bbc.co.uk/proms
• Respect Festival
www «spectfesaral.org.uk
AUGUST
' Notting Hiif Camival (Notring Hill, London)^ un carnaval larino-amerjcan
www.thecamival.îv «
Great British fieer Festiva!
www.gbbf.org
SEPTEMBRIE
• Expoziţia anuali a *Societăţii* National Rose
• largul de antichităţi Chelsea
• *Tthames* Festival
www.thamesfestival.org
• Great Rîver Race
www.greatrivenace.ca uk
OCTOMBRIE
• Dance (Jmbreila
www.danceumbrella.co.uk
• Trafaigar Day Parade
• London FiJra *Festival*
www.lffiorg.uk
• Ziua Marinei Militare (Cenotaph, Whitehall)
NOIEMBRIE
• Cursa maşinilor de epocă Londra-Brightor (Veteran Car *Run, startul* se dă în Hyde Park)
www.vccofgb.co.uk/lontobri
• Deschiderea lucrărilor Parlamentului (State Opening of Parliament, ParJiaroem House), cândj regina vme în Camera Lorzilor
www,parliaraent.co,uk
• Noaptea Guy Fawkes (Bonfire Night), o noapte cu focuri de artificii care comemorează eşecul atenta tului cu explozibil pus Ja caJe de *Gay* fawkes în 1605,
• Lord *Mâyoi's* Show
wmv.lordmayorsshow.org
' Rememberance Sunday, Duminica Pomenirii ceior căzun' în războaie sub *drapelul* britanic
DECEMBRIE
• Meciul de rugby Oxford contra Cambridge
• Pregătirile pentru Crăciun (LigJwng of the Christmas Tree and Ughts)
• Aruncatul în apă de Crăciun, Serpentine, Hyde Park
• Revelionul, în special în Trafaigar Square

00

cux
cu

c

•s

INDEX

1. Westmister Abbey
2. Parlamentul
3. Downing Street, 10
4. Cenotaph
5. Banqueting House
6. Trafalgar Square
   - Coloana lui Nelson
   - National Gallery
   - National Portrait Gallery
   - Biserica St. Martin-in-the-Fields
7. St. James Palace
8. Buckingham Palace
9. Hyde Park Corner
   (Wellington Arch, Wellington Museum)
10. Rotten Row
11. Marble Arch şi Speakers' Corner
12. Statuia lui Peter Pan
13. Albert Memorial
14. Kensington Palace
15. Kensington Palace Gardens
16. Queensway
17. City
   - Mansion House,
   - Royal Stock Exchange
   -BankofEngland)
18. Catedrala St. Paul
19. BBC-Bush House
20. London School of Economics
21. Somerset House şi Courtauld Institute
22. Cartierul Belgravia
23. Cartierul Mayfair
24. Cartierul Soho
25. Chinatown
26. Crescent Park
27. Regent's Park
28. Biserica St. Marylebone
29. Marea Moschee a Londrei
30. Knightsbridge
31. Cartierul South Kensington
32.HollandPark
33. Notting Hill
34. Cartierul Chelsea
35. Muzeul Londrei
36. Cartierul Bloomsbury
37. British Museum
38. Colecţia Wallace
39. Muzeul Madam Tussaud
40. Muzeul Sherlock Holmes
41. Ţaţe Britain (lângă metroul Pimlico)
42. Victoria & Albert Museum (VAM)
43. Muzeul de Istorie Naturală
44. Science Museum
45. National Army Museum
46. Imperial War Museum
   (metroul Lambeth North)
47. Oxford Street (metroul Marble ArchJ
48. Selfridge's
49. Bond Street
50. Sotheby's
51. Hotel Ritz
52. Piccadilly Circus
53. Regent Street
54. Covent Garden
55. Harrod's
56. Portobello
   (metroul Notting Hill Gate)
57. Camden Lock (metroul Angel)
58. Petticoat Lane şi Old Spitalfields Market
59. Westminster Pier (debarcader)
60. London Eye şi Universe Dali
61. Acul Cleopatrei
62. Ţaţe Modern
63. Millenium Bridge
64. London Bridge
65. Turnul Londrei
66. Podul Turnului (Tower Bridge)
67. St. Katharine's Dock

CUPRINS

Londra, Londra! 3
Tehnica voiajului Ia Londra: vize, transport, cazare 5
Londra: ghid de utilizare 7
Istoria şi istoriile Londrei 13
Ziduri şi regi 13
Oamenii Londrei 18
Oraşul puterii..... 22
Londra regală, Londra imperială 22
Whitehall 25
Trafalgar Square 26
Mall şi paiaţele regale, St. James Park 29
Se schimbă garda la Buckingham 31
Spre Hyde Park Corner 34
Iarba regală din Hyde Park şi Kensington Gardens 34
Palatul Kensington 36
O stradă - proprietate a Coroanei 38
Cartiere şi rezidenţe..... 39
City of London..... 39
Belgravia..... 43
Mayfair..... 44
Soho şi Chinatown 44
Marylebone şi Regent's Park 45
Kensington 46
Chelsea 47
Et in Londinium ego - Londra din muzeu în muzeu 49
Muzeul Londrei şi Barbican..... 49
British Museum şi Bloomsbury 51
British Library 52
Wallace Collection 53
Londra misterioasă..... 54
Ţaţe Britain, fostă Gallery 55
Victoria and Albert Museum (VAM)..... 56
Natural History Museum 56
Science Museum..... 57
Muzee militare 57
Shopping la Londra 59
Capitala luxului şi a bunului gust..... 59
Oxford Street 60
New şi Oid Bond Street 61
Regent Street şi Piccadiily Circus..... 61
Covent Garden 62
Knightsbridge şi Harrod's 63
Fenomenul Portobello 64
Camden Lock..... 66
Petticoat Lane şi Oid Spitalffelds Market..... 66
Pe Tamisa în jos, p'un fluviu faimos..67
Croaziere pe Tamisa 67
London Eye - un ochi ca o roată uriaşă 69
Podurile Londrei - o istorie în zig-zag 70
Millenium Bridge şi Ţaţe Modern..... 71
Turnul Londrei..... 72
St. Katharine's Dock şi Dickens' Inn 74
Tower Bridge 75
Greenwich 75
Ţara Docurilor de pe Insula Câinilor..... 78
Millenium Dome şi Thames Barrier..... 79
Completări la Londra..... 80
Windsor - o colonie regală a Londiei 80
HamptonCourt..... 82
Anexa 1: Principalii regi ai Angliei şi ai Marii Britanii 84
Anexa 2: Evenimente de interes turistic..... 86
Anexa 3: Harta metroului (zona centrală)..... 87
Index..... 88